

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6. korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Mit kell tudni a csendőrnek a bűnvádi perrendtartásból?

Írta: dr. Kármán Elemér erzsébetfalvai kir. járásbíró.

(Folytatás).

6. Az előzetes letartóztatás.

A nagykúti gyilkosság esetében folytatott nyomozás eredményével járt és a csendőrség a következő gyanúokokat derítette ki:

K. Ferencz, az elhalt, a gyilkosság estéjén a városból jött haza és nagyobb összegű pénzt hozott magával, amelyet a takarékpénztárban vett fel; felesége, K. Zsuzsanna, alig hogy haza érkezett, elküldte a kocsmába, hogy hozzon egy félliter bort, holott utóbb kiderült, hogy otthon volt a háznál is elég bor. Vele volt hét éves Gábor nevű fia is. Ez a kis fiú előadta, hogy ő az apjával ment a kocsmába és mikor a kocsmából kijöttek, egy ember ugrott az apjához és egy nagy bottal úgy fejbeütötte, hogy az összeesett. A gyermek ismerőst vélt látni a tettesben és megnevezte L. Józsefet, amint a gyerek mondta, «Józi bácsi». Ez az L. József lopás miatt többször büntetett előéletű egyén volt, foglalkozására nézve cipész, aki abban a hirben állott, hogy K. Ferencz feleségével szerelmi viszonyt folytatott, amit ő maga nem is tagadott. A gyilkosság elkövetését tagadta és csak annyit ismert be, hogy őt az asszony többször hujtogatta arra, hogy a férjét tegye el láb alól, mert neki az öreges félkegyelmű ember terhére van, de ő erre nem volt hajlandó. K. Ferenczné tagadta, hogy ő L. Józsefet felbujtotta volna, azonban azt állította, hogy L. József folyton emlegette azt, hogy jó volna láb alól eltenni az öreget. Kinyomozta még a csendőrös, hogy abból a 600 koronából, amelyet az elhalt a takarékpénztárból magával hozott, csupán 400 van meg és házkutatást tartván L. József lakásán, ott 200 koronát talált, amelynek holszerzését L. József nem tudta beigazolni. Azt állította, hogy azt sógora küldte neki Amerikából, azonban a postánál beigazolódott, hogy hat hónappal azelőtt kapott L. József Amerikában élő rokonától 100 koronát és alig volt hihető, hogy a rendes foglalkozással nem bíró ember ahhoz azóta hozzá nem nyúlt volna. Így alapos volt a gyanu, hogy a pénzt L. József K. Ferencznétől kapta a gyilkosság béréért. Fontos gyanúk voltak még az, hogy a helyszínén talált

lábnyom lemeretvén és L. József lábnyomával összehasonlítatván, egyezőnek találtatott és hogy a helyszínén talált bot több tanu által L. József botjának ismeretett fel.

Az első négy nap ennyi eredmény, valóban dicséretre méltó volt a járőrmeister részéről. Mi azonban csendőrösnek a közvetlen legelső teendője?

A bizonyítékok, mint láttuk, nagyjában biztosítva vannak: a helyszín, a hullabonczolás, a bűnjeles bot, a lábnyom és a tanuvallomások. Azonban a legfontosabb maguknak a terhelteknek a biztosítása a további eljárás részére. Ez másképen nem történhetik meg, mint ha a terhelteket a csendőrös elfogja, hogy azután a bíróságnak átadja.

A jelen esetben a terheltek tagadásban lévén és közvetett bizonyítékok forogván fenn, a dolgot mindenesetre jól meg kell gondolni. Mert ha ők mégis ártatlanok, a lehető legnagyobb igazságtalanság történik: ellenkező esethen, ha hűnösök és a járőr őket szabadlábban hagyja, nagyon valószínű, hogy a tanuvallomásokra befolyással lehetnek és különösen, hogy az anya le fogja beszélni kis fiát arról, hogy a szeretője ellen tegyen vallomást. Olyan helyzet ez, ahol minden perc késedelme veszélyt jelent.

Ez nagyon gyakori eset és ha a csendőrösnek ilyenkor akármilyen kételye van, a legjobb, amit tanácsolhatok az, hogy kérjen utbaigazítást a kir. ügyészségnél, vagy ha ez közelebb van, a legközelebbi járásbírósnál. Jól tudjuk ugyanis, hogy a csendőrség csupán elfogja az illető egyént és az előzetes letartóztatás elrendelése már a vizsgálóbíró dolga. Így rendelkezik a B. P. 143. §-ának első bekezdése. Az elfogásnak tehát lehetőleg olyannak kell lenni, hogy arra az előzetes letartóztatás elrendeltesék, ebből következik, hogy a csendőrös csak oly egyéneket fogjon el, akikre nézve előrelátható, hogy az előzetes letartóztatás azután a bíróság által el fog rendeltetni.

Az elfogás tehát tulajdonképpen nem egyéb, mint hogy a csendőrség biztonságba helyez olyan egyént, aki majd előzetes letartóztatásba fog kerülni. A csendőr ez esetben is a bíróság számára fogja el az egyént és az a körülmény, hogy az előzetes letartóztatás utóbb reudeltetik el, csak a dolgok természetéből következik, amennyiben minden csendőri nyomozásnál nem lehet ott egy

Első magyar vill. erőre
borend. hangszer-gyár
honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az
Ooskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osácsi és királyi udvari szállító,
a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.
hangszerkészítője, az

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása oloszán eszközöztetnek. Argyazék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.**

vizsgálóbíró, aki az előzetes letartóztatást nyomban elrendelje.

Melyek már most azok az esetek amidőn a bűnvádi perrendtartás szerint előzetes letartóztatásnak van helye? Erről a B. P. 141. §-a szól, amelyet minden csendőrnek szószerint tudnia kell. Ez a 141. §. így szól:

Előzetes letartóztatás rendelhető el:

1. tettenkapás esetén, ha a tettenkapott kiléte azonnal meg nem állapítható;

2. ha a terhelt megszökött vagy azzal a czéllal, hogy magát a bűnvádi eljárás elől elvonja, elrejtőzött és utóbb a hatóságnál önként nem jelentkezett, továbbá ha bizonyíték forog fenn arra nézve, hogy a terhelt a szökésre előkészületeket tett; végre ha megszökésétől azért, mert állandó tartózkodási helye vagy rendes keresetforrása nincs, vagy mert ismeretlen és magát igazolni nem tudja, vagy az alkalmazandó büntetésnek előrelátható nagyságánál fogva alaposan lehet tartani;

3. ha bizonyíték forog fenn arra nézve, hogy a terhelt valamely tettestársat, részest, orgazdát, bűnpártolót, vagy tanut hamis vallomás tételére vagy a vallomás megtagadására, illetőleg szakértőt hamis véleményadásra bírni, vagy a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni, megváltoztatni vagy elrejtteni törekedett vagy törekszik;

4. ha a terhelt nem magyar honos és alaposan tartani kell attól, hogy szabadlábán hagyása esetében a batóság újabb idezésére nem fog megjelenni.

5. ha a terhelt az ellene indított eljárás alatt újabb büntetést vagy vétségeket követett el, vagy ha bizonyíték forog fenn arra, hogy a terhelt a megkísérlett büntetést vagy vétség végrehajtásával vagy azzal fenyegetőzött, hogy újabb büntetést vagy vétséget fog elkövetni.

(Folyt. kov.)

A schweizi tartományi vadásztestület (Landjägercorps).

Ismerteti: R. L.

Bajtársiasság és fegyelem ápolása. (Vége.)

A bajtársiasság és együvértartozás ápolására elsősorban a rokkantak pénztára szolgál. Célja a tagoknak vagy azok hozzátartozóinak adott esetekben nyugdíjat vagy segílyt kiutalni. A pénztárnak valamennyi tiszt és az összes legénység kötelező tagja. Az állam bizonyos szubvenzióval járul ehhez a pénztárhoz (ezidőszerint Bernben 17,000 frankot fizet évente). Minden egyes tag fizet belépési díj czimén 5%-ot az évi fizetéséből és ugyancsak évenként fizetésének 5%-át tagsági díj czimén. A pénztárt illetik még továbbá a tagokra rótt pénzbürságok (1908-ban 20,000 frank) és az elhasznált ruha eladásából befolyt összegek is.

A pénztárt a csendőrség tagjai vezetik; felügyeli a parancsnok útján a rendőrigazgatóság.

A csendőrök tagjai a lövészegyesületeknek is, amelyeknek minden védköteles schweizi állampolgár tagja; ezáltal nemcsak a bajtársiasság, hanem az együvértartozás szelleme is bathatosan ápolatik. Az egyesületeket az állam támogatja.

A fegyelemkezelés felette szigorú. Úgy a tiszték, mint az altiszték és csendőrök aktív (tényleges) és passzív (szenvedőleges) választójoggal bírnak és ezt szabadon gyakorolhatják.

A legénység csakis a parancsnok engedélyével léphet valamely egyletbe. Oly egyletekbe, amelyeknek szabályai a szolgálat mikénti teljesítését befolyásolni látszanak, minden körülmények között tilos a belépés. Politikai egyletekbe — kivéve az előbb említett esetet — a belépés meg van engedve.

A sajtóban nem szabad résztvenni.

A vendéglők és kávéházak látogatása a minimumra van redukálva. Tilos az oly egyénnel való érintkezés, akik polgári jogaitól megfosztattak, vagy akik tisztességtelen életmód miatt a véderőből kizárattak, vagy rossz hirben állanak.

Tilos a legénységnek vadászni és halászni.

Katonai alkalmazás.

A csendőrség táborig csendőrszolgálatot teljesít. Ily alkalommal a csendőr napi öt frank pótlékot kap. Háboru esetén a csendőrség a honvédséghez osztatik be. Egyéb katonai kötelezettségektől mentes.

Összesítés.

Adott viszonyok és körülményekhez képest a schweizi csendőrség szervezete szerencsésnek jelezhető.

Kitünően bevált az antropometriai hivatal és a nyomozólevél szerkesztő hivatala s a szövetaégi tanács azon van, hogy ezen hivatalok szaporíttassanak.

Ugyancsak igen jó a berni «tartalék» intézménye is mivel arra való tekintettel, hogy a legénység zöme egyenként van elhelyezve, a beálló fogyaték ily módon a tartalékból könnyen pótolható.

A detektívek kizárólag bűnügyi szolgálatot teljesítenek. Különösen a helyszínelésben és a tényálladék felvételben lesznek kioktatva s e célból az összes rendelkezésre álló modern eszközökkel (fényképező készülék stb.) ellátva. Nagyobb bűnügyekben azzal az utasítással küldetnek a helyszínére, hogy a vizsgálóbírókat támogassák. Egyébként az anthropometriai és felderítő hivatalban és a rendőri közlöny szerkesztőségénél alkalmaztatnak. A szakaszokba való beosztás (mely nálunk a járásoknak felel meg) helyes és praktikus.

Nem mondbató ez a csendőröknek egyenként a községekben való beosztásáról. Igaz, hogy Schweiz minden tekintetben igen magasán kultivált ország, és lehetséges, hogy ott az egyes beosztás be is válíék. Mindenesetre előnyösebb lenne az örsrendszer. Mert ha nem is történik sok bűneset, ez nem a széttagozódás-

POLGÁR SÁNDOR
orvosí mőszer- és kőtszer gyárosnál
telepe: Bpest, VII., Erzsébet-kőrut 50.

legjőntőnyosabban leszerelők ősszes betegápolási tárgyak, kőtszerék, főszen. ők, m. kir. szab. Polgár-főle sörvőkötők, gummiharisnyák stb. stb. — Képes árjegyzéklet ingyen és bőrmertve küld az naletvezetőség, csak megadandó, mily tárgy szűkéségetetik.

Ezen hirdetés kiadásán őssz 10% árkedvezmény a Csendőrség Lapok olvasóinak.

Gál Sándor, járásörmszester és Józsa Antal, törzsörmszester felkészítése Szegeden.

nak, hanem inkább annak tulajdonítható, hogy a *schweizeri állampolgár feltétlenül törvénytisztelő*, aki amellet, hogy a törvényt betartja, féltékenyen ellenőrzi azt is, hogy az minden hivatalnok által pontosan betartassék.

Egyes csendőröknek detektívszolgálatban való alkalmazása az óriási idegenforgalomnak a folyamánya.

Nom valami tekintélytelő a csendőrségre, hogy fogházori, sőt kézbesítési funkciót is végez.

A kiegészítési rendszer, úgyszintén a felvételi feltételek (elegendő illeték, ellátás stb.) teljesen megfelelők arra, hogy a kiegészítés akadályba ne ütközzék. Az ujonczok intelligenciája oly magasfoku, hogy a hatónapi próbaidő teljesen elegendőnek bizonyult.

A fegyelem a hadseregnél divó szabályok alapján kezelotik. Szabadságvesztés csak a legritkább esetekben szabatik ki; annál több a pénzbürség. Ez sem egészen szerencsés dolog, mert a bürség a rokkantak pénztárát illeti meg s azt a szinezetet adja, mintba minden körülmények között a pénztár gyarapításáról lenne elsősorban szó.

A portyázásnak büntetésből való kiszabata a szolgálatra hátrányos és hatástalan.

A fenyítés végrehajtásának felfüggesztése nincs kedvező hatással, mert fegyelemrontó s a fenyítés hatását is kártékonyan befolyásolja.

Igen jónak bizonyult a legénység fegyelmi úton való eltávolítása, mert ezáltal meg van adva a lehetőség,

hogy a testület érdekeire káros elemek minden hosszadalmas procezzus kikerülésével a testületből eltávolíthatotók.

Daczára a felsorolt hiányoknak, a testületben igen jó katonai szellem uralkodik. Igaz, hogy magánérinkezésnél jóval fesztelenebb és lazább az előljáró és alárendelt közötti érintkezési mód, de ez, úgy látszik, az ottani felfogásból ered s a hadseregnél is ugyanaz észlelhető. Az a szigoru társadalmi elkülönözöttség, mely a többi országok hadseregeiben a tiszt és legénység között megvan, ott hiányzik. Mint már omlittem az oktatási módszer elsőrendű.

Kitünően hevált a legénység továbbképzési rendszere s különösen a tisztakar tanfolyamai. Ez utóbbiak által eleje vétetik a tanulmányozásban beállható stagnálásnak s bizonyos mértékben versenyzésre is ösztökéli a hallgatokat, ami viszont a szolgálat előnyére válik.

Miután Bernben nincs nyugdíjazási rendszer, a rokkantsági pénztár ezt a hiányt van hivatva pótolni.

A berni csendőrségnél 36 db rendőrkutya — berni juhász kutya — van alkalmazva. Használhatóságukról eltérők ugyan a nézetek, általánosságban azonban — különösen üldözésnél — jól használhatók. Az is tagadhatatlan, hogy az egyedül portyázó csendőrnek igen hasznos társa a rendőr kutya.

Azok a csendőrök, akiknek portyázási körletébe havasok tartoznak, kitünő távcsövekkel (triaderekkel) vannak

HA KÖHÖG, HASENALJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmekcosabb köhögést is azonnal elmúlasztja. 1 doboz 50 fill.

3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készítte Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Reuma, csúg, köszvény, mindennemű megfázástól eredő fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle

MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készítte Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

ollátva. A tüveső az orvodászok kiküldetésénél, valamint szorosság esetén, a havasi terop átlékintésénél játszik fontos szerepet.

Üldözés céljaira autómobil és motoros karókpárok vannak kipróbálva állat.

A fogolykíséret lényegesen meg van könnyítve a bizonyos megfelelő vonatokhoz esotelt hirtőlökösök által; így a vonaton való kíséret olcsók.

Bern város rendőrsége.

Kiegészítő része a berni esendőrtestületnek. Szervezete katonai. Jogi és köteleességei hasonlóak a esendőr-ségével. Összes állományja: egy főbírszt, egy tisztviselő, egy járőrmeister, egy szállásmeister, három őrmeister, kilencz altiszt és 50 rendőrkatona. Egy rendőrkatona 1003 bukcs olók.

B) Genf esendőr-sége.

A genfi közbiztonsági testületek legfelsőbb elöljárója az államtanács (conseil d'état), melynek igazságügyi és rendőrségi osztálya vezet a közbiztonsági szolgálatot a ellenőrzést gyakorol gazdaságkezelési és szolgálati tőren.

A esendőr-ség, hivatalos és beosztása szerint, három csoportba tagozódik:

1. a közbiztonsági detektívtestület a hírnügyi szolgálat ellátására (corps de sureté);

2. a esendőrtestület (corps gendarmerie) és

3. a vidéki esendőr-ség (corps des gardes ruraux).

A közbiztonsági detektívtestület vezetője egy rendőr-sáfelügyelő. A testület szervezete csak részben katonai. Feladata az összes bűncselekmények kiderítése, üldözése, nyomozása, az idogendőr-ség és a felderítő szolgálat.

Állományja: egy főnök, 14 altiszt és 35 detektív. A detektívek több csoportra vannak beosztva; a csoportokat altisztek vezénylik. A csoportok ezek:

- egy csoport a hírnügyi nyomozást,
- " " az idogendőr-ség,
- " " az anarchistarendőr-ség és
- " " a felderítő szolgálatot látja ol.

A szolgálat kizárólag polgári ruhában teljesítetik.

A detektív szolgálatba lépésekor három évi szolgálatra kötelezi magát a ugyanekkor 200 frank óvadékot tesz le.

A próba szolgálat egy évig tart, mely idő alatt az illető szellemi foglalkozás esetén a rendőrigazgató állat olhocsáttható.

Az elvált három évi szolgálati idő elteltével a legény-ség újból további szolgálatra szorozódik a ottól kezdő-dőleg példíjban részvevő. A kiképzés egy speciális detektív-iskolában történik. Bejveteli követelmény bizonyos fokú iskolai előképzettség.

A foglalkozás hasonló a esendőrtestülethez.

A vidéki esendőr-ség (gardes ruraux) egy része a vidéki rendőrségnek. Feladata a helyi rendőr-ség kezelésé, a vadászati, halászati, vám és egyetársági törvények

betartásának ellenőrzése a a közigazgatási és hírnügyi hivatalok kindványainak kézbesítése.

A testület parancsnok egy hivatalnok. (Chef du corps des gardes ruraux.) Mellé van rendelve három alfel-ügyelő az ellenőrzés gyakorlása céljából, egy altiszt a genfi tő és a lthon folyó vízi szabályainak ellenőrzésére és két halőr (gardo-peche). Hetven vidéki esendőr az egyen községekben van elhelyezve.

A testület egyenruhát visel és katonailag van szervezve.

A szolgálati kötelezettség és a próbaidő azonban a esendőrtestülethez; a foglalkozás ugyanek hasonló elvek szerint történik. Különlegesen kiképzés nincs.

Csendőrtestület.

Katonailag van szervezve. Feladata a közbiztonsági szolgálat ellátása, a törvényes rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése, büntetőelöl cselekmények olkövetésének megakadályozása a az olkövetett bűncselekmények kinyomozásánál a detektívtestület támogatása. A esendőr-ség végrehajtó közege a közigazgatási és hírnügyi ható-ságoknak a ezenfelül foglalkozási teendőköt is teljesít.

Alá van rendelve a katonai osztályparancsnokkágnak, amelynek katonai parancsait és megbízásait foglalkozási kötelese.

A testület a törzsből, négy járásból (arrondissement) és bizonyos számú őrsből (Brigade) áll.

Parancsnok egy százados (esetleg őrnagy).

Halászköre: katonai parancsnoklás; szolgálati irányítás; foglalkozáskezelés; gazdaságkezelés; felszerelés, felfegy-vezés; irodavezetés; felderítőszolgálat, nyomozószolgálat irányítása; olkzállásolás; végül az őrsök megszólaltatása. A parancsnok alá rendelb törzs három hivatal foglalkoztat; az egyik a parancsnoké, a másik az olók had-nagyó (főhadnagy), a harmadik a számvivőnégi iroda, melynek olón egy hadnagy áll. A törzs állományja: a parancsnok, egy főhadnagy, egy hadnagy, egy törzs-altiszt (maréchal des logis chef), egy szállásmeister és egy esendőrből (Brigadier) áll.

A főhadnagy ellenőrzi a belső és külső szolgálatkezelést, szemléli az őrsöket és irányítja az oktatást.

A hadnagy vezetője a számvivő irodának; halászköre kiterjed a szolgálatkezelés ellenőrzésére is a olók a felszerelési olköteti teendők is.

A segéltiszt (törzsaltiszt) vezet a irodát, kezel a raktárt és gondoskodik a vezetőlényekről.

A szállásmeister (fourrier) és a maréchal des logis végrehajtói a Genf városi közbiztonsági szolgálatnak. A brigadier a szállásmeister mellé van rendelve.

A genfi kanton négy járásra (arrondissement) van osztva. Az első járás felölleti Genf város határát a a parancsnok közvetlen irányítás alatt áll. A járás a hat-lalók (depol), a városnézőrség, az igazságügyi palota őrségéből és bizonyos számú őrsből áll.

A tartalék (kőrőlbelül 30 fő) részben az ujonczokö-

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. : : Telefon 88-59.

BUTOR

A naborus országokból. — 1. Brüssza, a törökök régi fővárosa, melyet most is az Azzsiába szoruló Törökország fővárosának emlegetnek. — 2—3. Brüsszai mecsetek.

lából és részben a tartaléklegénységből áll, mely utóbbi mint mozgótartalék használtatik fel szükség esetén. A mozgótartalék parancsnoka a maréchal des logis.

A városbázorség hivatása az esetleg kitörő zavargásoknál fellépni; így *támasapaltja* az őrsöknek. Az őrség éjjel-nappal portyáztatja a város területét.

Az igazságügyi palota őrsége fogbázori és felügyelői szolgálatot teljesít. Genf város indobázán egy külön őrs van, mely vasutágyeleti szolgálatot végez.

A többi városi őrsök helyi szolgálatot teljesítenek és pedig mint őrszemek (éjjel-nappal) és mint mozgójárőrök éjjel. A 3–10 főből álló őrsöket-egy-egy brigadier parancsnokolja.

A többi három járás (arrondissement) bizonyos számú őrsből áll s Genfen kívül van elhelyezve. A járás parancsnoka egy-egy maréchal des logis. A székhelyén levő őrsnek is ő a parancsnoka. Ő irányítja az oktatást, a szolgálatot, ellenőrzi a fegyelmet és szemléli az alárendelt őrsöket.

A brigade parancsnoka ellenőrzi az alárendelt csendőrök szolgálatát, külszolgálatot teljesít s a kifogástalan szolgálatteljesítés, oktatás, fegyelem és felszerelés tekintetében felelős.

A genfi csendőrtestület szervezés tekintetében szoros egy gyalogsági század szervezésével.

Kiegészítés.

A genfi csendőrtestület oly schweizi polgárokból egészítődik ki, akik védkötelesek s legalább egy ujonctanfolyamot végeztek.

Felvételi feltételek:

védkötelezettség és 20–30 év közötti életkor;

legkisebb testmagasság 170 cm.;

schweizi állampolgárság;

megnyerő modor;

kifogástalan és csinos testalkat;

kifogástalan testi alkalmasság és

200 frank óvadék letétele.

Minden jelentkező vizsgának vettetik alá, amelyen az illető szellemi képességei bíraltatnak el. Ugyanakkor testi alkalmasságuk tekintetében az ujonczok katonatorvosilag felülvizsgáltatnak.

A jelentkező három évi szolgálatra kötelezi magát; ebből egy év a próbaidő, mely alatt az illető minden indokoltás nélkül elbocsátható. Az ujoncz 5–7 hónapot az iskolában, a többi időt az őrsön tölti.

Aki három évi szolgálati kötelezettségének eleget tett, azt lehet, de nem kell további szolgálatra újból kötelezni.

Állomány.

Három tiszt (egy őrnagy, egy főhadnagy és egy hadnagy); három törzsaltiszt, 60 altiszt és 134 csendőr.

A népszerűségi és területi elhelyezési viszonylat az alábbi táblázatból vehető ki:

Testület	Legénységi létszám	A körlet		Egy csendőrre esik	
		területe □ km.-ben	lakosainak száma	□ km.	lakos
Csendőrség	197*			1 ⁴⁵ / ₁₀₀	679
Detektív-testület (corps de sureté)	50			5 ⁸⁶ / ₁₀₀	2651
Vidéki csendőrség (corps des gardes des ruraux)	76	282 ²⁰ / ₁₀₀	132.609		
Összesen	323			0 ⁸⁷ / ₁₀₀	412

* Ebből kettő irodai szolgálatot teljesít.

Büntetőjogi és fegyelmi viszony.

A büntetőbíráskodás — mint Schweizban mindenütt — a polgári bíróságokhoz tartozik.

A fegyelmet az előljáró parancsnokok kezelik, azonban fenytő jogok nincsen.

A fegyelmi fenytő jogot kizárólag az igazságügyi és rendőrigazgató gyakorolja, aki ezt a jogát a parancsnokra átruházhatja (jelenleg úgy is van). Fenyítések:

1. kimenesi tilalom (laktanyafogság);
2. soronkívüli éjjeli szolgálat;
3. zsoldmegvonás (legfeljebb 15 napra félevenként);
4. fogság (10 napig terjedhet);
5. időleges lefokozás;
6. tartós lefokozás és
7. elbocsátás.

Az elbocsátás Genf államtanácsához megfelelőbbbető.

Kiképzés és továbbképzés.

Tisztikar. Kiegészítettik a csendőrségi testületből fokozatos tiszt előléptetés által. A csendőrtiszti rendfokozat elnyeréséhez elegendő a schweizi csapatiszti vizsga letétele. Szorosan vett csendőrtiszti vizsga nincs előírva. Továbbképzés céljából a csendőrtisztek a szövetségi továbbképző tanfolyamokon vesznek részt.

Legénység. A parancsnokság székhelyén működő ujoncziskolában részesül 5–7 hónapon át oktatásban. Kiváltképen a szolgálati utasítások, büntető törvények, mentőszolgálat, első segélynyújtás, nyomozó szolgálat, tűzoltási szabályrendelet képezik az oktatás anyagát. A gyakorlati kiképzés írásbeli jelentések szerkesztéséből, továbbá gyakori vivás és célzélővből áll. Az ujoncz az őrszem, a portyázó- és őrszolgálatba gyakorlati uton lesz bevezetve.

Az iskola parancsnoka a főhadnagy; segédoktatók a

Ha fáj a feje ne tévovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaesabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

A háborús országokból. — Kirk-Kilisze az ostrom után.

törzsaltisztek; azonkívül rendőrtisztviselők és egy rendőrorvos is előad. A nyomozást a detektívosztály felügyelője adja elő.

Kiváló súlyt helyeznek a katonai kiképzésre és a fegyverforgatásra.

Tökéletes helyismeret, az idegenrendészetben való tökéletes jártasság szintén szigorú követelmény. Ugyancsak nagy gondot fordítanak a közönséggel való bánásmódra is.

Bajtársiaság ápolása. Fegyelem.

A nőtlen legénység közös laktanyában van elhelyezve. A törzsnél altiszti társalgó, könyvtár és étterem van.

Az ételeket — felváltva — a legénység maga készíti. A legénység közigazdálkodást vezet, amely az étel- és italneműeket nagyban bevásárolja s tulajdonképen egy fogyasztási szövetkezetet képez. A közigazdálkodást altisztek vezetik; élén mint elnök egy tiszt áll. Az étkezésekben úgy a nőtlen, mint a nős legénység vesz részt.

Az anyagi viszonyok támogatása céljából van a testületnek egy biztosító pénztára is, amelyet az állam subvencionál.

Az elszállásolás szigorúan katonai szabályok alapján történik. A legénység kimenője korlátozva van s az állomást szabadság nélkül nem szabad elhagyni. Úgy a tisztek, mint az altisztek ügyeleti szolgálatot teljesítenek.

Szolgálatban nyilvános éttermekben és kávéházakban, szolgálaton kívül lebujszokban, kártyabarlangokban vagy bordélyházakban megjelenni szigorúan tilos. Árulkodás, vagy az előljáró vagy bajtárs megrágalmazására vagy szidalmazására azonnali elhocsátást von maga után.

A szolgálati titok még a testületből való kilépés után is szigorúan betartandó; megszegése bírói üldözés tárgyát képezi.

A tisztek és a legénység cselekvő és szenvedő választójoggal bírnak (tehát választanak és választhatók). Egyletekbe csak a parancsnok engedélyével szabad belépni. Politikai, úgyszintén oly egyletekbe, amelyek szociálisztikus elveket követnek, egyáltalában nem szabad belépni. A sajtóban való részvétel tiltva van. A legénység a vadászatot és halászatot nem gyakorolhatja.

Katonai alkalmazás.

A testület a katonai parancsnok parancsait végrehajtani köteles. A franciaországi garde republicaine-hez hasonlóan gárdaszolgálatot teljesít és a katonai gyászkisérteket szolgáltatja.

Háború esetén táborig csendőrszolgálatot teljesít a testület. Béke idején a határszéli szolgálatot a katonai csendőrséggel egyetemben végzi.

Összevetés.

Detektívtestület. Polgári testület, amely kizárólag hűnügyekkel foglalkozik. Főfeladatai közé tartozik a Genfben tartózkodó anarchisták, forradalmárok és az összes országokból odasereglett emigránsok ellenőrzése. E téren

a testület kitünően működik. Említésre méltó, hogy külön anarchista-rendőrségi osztály van. A testület irodája mintaszerű.

A vidéki csendőrség (Gardes rureaux) hasonlít a mi polgári őrtesteinkhez azzal az eltéréssel, hogy egysegesen van szervezve és vezetve. Hivatásának jól felel meg.

A csendőrtestület katonai testület, amely igen nagy tekintélynek örvend s mintegy gárda- és elite-csapat számba megy.

Igen jól bevált a tartalék szervezése, mert oly esetekben, amikor valamely helyen nagyobb csendőrségi erőre van szükség, vagy az őrsökön hirtelen (pl. betegség folytán) heálló fogyatéket kell pótolni, kiválóan használható. *Igy az őrsök létszáma mindig teljes.*

Nagyobb zavargások kitörésének esetére már most ki vannak dolgozott tervek a legénység összpontosításáról; így aztán szinte hihetetlenül rövid — néhány órai — idő alatt az állomány kétharmada a kanton bármely tetszésszerű helyére összpontosítható.

A legénység szállítása automobilokon történik.

A parancsnoknak egy külön automobil, a járás (arrondissement) parancsnokainak egy-egy autocykel (motoros kerékpár) áll rendelkezésére.

Igen jól bevált a csakis vasuti ügyeletet tartó őrs intézménye is, amely a nyári évszakban megnövekvő idegenforgalom miatt feltétlenül szükséges. Különös feladata az idegenrendészet s e ezélel egy gonosztevőalbummal van ellátva. A legénység jogosult a vonatokat átvizálni s az ellenőrzést menetközben is gyakorolni.

Az őrsök felszerelése és berendezése mintaszerű. Minden őrsön telefon és tűzjelző készülék van, amely a városbázorséggel és a toronyőrséggel van összekapcsolva.

Minden őrsön gyógyszereszekrény, első segélynyújtásról szóló rendelet és egy hordágy is van.

Az őrsön van ezenkívül egy őrszoba, egy foghelyiség és egy ügynevezett kijózanodási szoba ittas egyének részére. A rend és berendezés mintaszerű.

Az őrsök szolgálatának ellenőrzése felette szigorú s háromféle módon történik: 1. közvetlenül a mindenrangu és rendü előljáró vagy ellenőrző járőrök kiküldése útján; 2. járőrtalálkozás; 3. bizonyos pontokról írásbeli jelentések beküldése által.

Éjjeli szolgálatban minden csendőr gummiezipőt hord.

A vidéki csendőrség (gardes rureaux) köteles a csendőrtestületet teljes odaadással támogatni, rendelkezéseit pontosan foganatosítani. Ily módon a vidéki csendőrség bizonyos alárendeltségi viszonyba jutott a csendőrtestülettel, ami azonban a szolgálatra és kozbiztonsági állapotokra igen üdvösnek látszik.

A kiegészítés módja teljesen megfelelő s a próba-idő — tekintve az ujenczok műveltségi fokát — elégséges.

Kevésbé szerencsésnek jelezhető, hogy a fegyelmi

fenyítő jog nem a parancsnokra, hanem a rendőrfőnökre van ruházva. Ennek a törvényes rendelkezésnek azután hosszadalmas fegyelmi perek a folyamányai. Ebből az okból a jelenlegi parancsnok megbízott a fegyelmi fenyítő jog gyakorlásával.

A kitünő katonai szellem a jelenlegi parancsnoknak tudható be érdemül, aki mint öreg francia idegen légióbeli tiszt a vasfegyelemkezelést ott tanulta s azt a schweizi csendőrségnél is meghonosította.

Az összbnyomás úgy szervezett, mint katonai és közbiztonsági szolgálat tekintetéből igen jó.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A Balkán nemzetei.

Ma, a mikor már európaszerte komolyan foglalkoznak európai Törökország felosztásának gondolatával, ma, a mikor már valósággal jelszóvá lett ez a mondás: «A Balkánt a balkán-népeknek», nem érdektelen a Balkán-félsziget nemzetiségi viszonyaival bebatóbban is foglalkozni. Ezek a viszonyok természetesen igen bonyolultak s a Kaukázust kivéve a világ egyetlen részén sem élnek oly össze-viszszaságban különböző népek, mint épen a Balkánon. A Balkán-félszigeten már évtizedekkel ezelőtt nagy tömegekben vonultak különböző eredetű nemzetiségek, melyeknek mindegyike hagyott hátra magából egy kis üledéket. A vallás és a nyelv nem csalhatatlan bizonyítékok valamely nemzethez való tartozás mellett, nem minden mohamedán török, s gyakran a meghódítottak átvették bódítóik nyelvét, a nélkül, hogy nemzetiségüket elfelejtették volna. A balkán nemzetiségi viszonyai néhány évtized óta annyiban áttekinthetőbbek, a mennyiben Törökország nébány vazalusa felszabadította magát s ezáltal külön centrumot alkot; így lettek önálló államokká: Görögország, Románia, Szerbia, Montenegró és Bulgária. Az egyes nemzetiségek elterjedésének határvonalai azonban korántsem esnek össze az államok határaival, ugyannyira, hogy egyes helyeken annyira kevert a népesség, hogy nemzetiségi határvonal egyáltalában nem is húzható. Ezt egyébként is megnehezíti az a körülmény, hogy megbízható statisztikai összeállítások nincsenek. Törökország itt is mulasztást követett el s ezért nem csodálatos, hogy egyes Balkánnépek túlbecsülik a maguk számbeli súlyát.

A nagy összeviszszaságról megközelítőleg nyerbetünk némi fogalmat, ha meggondoljuk, hogy az etnografusok európai Törökország területén mintegy husz nemzetiséget tartanak számon. Hét főcsoportra osztva ezeket a nemzetiségeket, a következő népcsoportokat kapjuk: törökök, görögök, bolgárok, szerbek, románok, albánok és czingzárok vagy kuczóoláhok. A bolgárok és a szerbek szlávok; a görögök, románok, albánok és czingzárok görög-latinok. A törököket a tudomány a következő csoportokra osztja: tulajdonképeni törökök, turkománok és tatárok; a szerbeket ismét a következőkre: tulajdonképeni szerbek, bosnyákok, csernagorczok (montenegróiak), uszkokok, stb. Mindezekon kívül elszórva élnek még a Balkánon oroszok, lengyelek, németek, magyarok, zsidók, arabok, örmények, cserkeszek és cigányok.

A törökök sehol sem élnek exkluzivitásban, mindenbol népekkel keverednek, némely vidéken csak egyes

török bivatalok találhatók. Tényleg igaz, hogy a törökök maguktól viszszabanzódtak Konstantinápoly és Kis-Ázsia felé. A török birodalom Európában mindmostanáig 6.130,000 lakost számlált, ezek közül csak 1.360,000 volt török, ez kerekszámban az egész lakosság egyötöd részét jelenti. Bulgáriában, a melyet Törökország barmincz évrrel ezelőtt elveszített, az 1910-es népszámlálás szerint 488 ezer török él, számnk azonban szemmel láthatólag fogy, mert tíz esztendővel ezelőtt mintegy 560 ezren éltek Bulgáriában. Bulgáriának ezzel szemben kerek négy millió lakosa van.

A görögöket azelőtt a félsziget legelterjedtebb népségeinek tartották, mert az ortodox vallás minden ismerőjét a görögök közé számították. Ez nem felel meg a valóságnak, mert fajtiszta görögök csak nyugati Albániában (Epirus), Macedóniában, az Aegei- és Fekete-tenger partvidékein, a Duna torkolatánál, az Aegei tengerek szigetein és Kis-Ázsia partjain találhatók. A görög királyság lakosainak száma az 1907-es népszámlálás szerint 2.632.000, az összes görögök pedig mintegy nyolcz milliót reprezentálnak.

A bolgárok meglehetősen elzárva élnek országukban, valamint Macedóniának egy jelentékeny területén; nyugaton benyomultak Szerbiába és Albániába, keleten pedig albánokkal, törökökkel és görögökkel keveredtek. Egy újabb statisztika szerint Macedóniának egy millió ötszáz barminczegy ezer lakosa van, a kik a következőképen csoportosíthatók: 410 ezer keresztény és 46 ezer mohamedán bolgár, báromszáz ötvenezer albán, 28,000 török, 145 ezer görög, 120,000 szerb, 95,000 czinczár és 48,000 spanyol zsidó, a kik legnagyobb részét Szalonikiben laknak. A többiek cigányok és idegenek. Ebből a statisztikából látható, hogy Macedóniából nem egyhamar válhatik jelentékeny súlyú állam. Csak a bolgárok élnek nagyobb csoportokban, a többiek teljes szétszórtságban.

Szerbiának 2.930,000 lakosa van. A Törökországban lakó szerbek száma mindmostanáig 134,000 volt.

Az albánok, a kiket egyébként skipatseroknak, vagy arnautáknak is neveznek, a legvadabb néptörzse a félszigetnek, még a törököknek sem sikerült őket megfékezni. Az albánok valószínűleg a régi pelaszsgok utódai, kiknek nyelvét főbb sajtáságaiban meg is őrizték. Dél-Itáliában több mint 100,000 albán él. A Balkánon lakó albánok száma mintegy 1³/₄ millió.

A czingzárok a románokkal vannak rokonságban. Nevüket onnan nyerték, hogy az ötöt nem úgy mondják mint a románok (asints) hanem «cincsz»-nek ejtik ki. Számuk mintegy 300,000. Legnagyobb részét a Pindusbegységen élnek, a hol főképen pásztorkodással foglalkoznak.

A románok közül Szerbiában és Bulgáriában nem él több, mint 200,000. Románia nem csatlakozott a Balkán szövetséghez, mely Törökországot el akarja tüntetni Európa térképéről, de igen valószínű, hogy az osztzkodásnál mégis részt követel majd magának.

KÉPEINKHEZ.

Feldisítés.

Folyó évi november hó 19-én d. e. 11 órakor ment végbe Gál Sándor járásörmester és Józsa Antal törzsörmester feldisítése a koronás ezüst érdemkereszttel. A feldisítést — a törzstiszti karnak bivatalos távolléte következtében — polyáni Boldizsár András százados,

pótszárnyparancsnok végezte; amelyen megjelentek Gál Sándor közvetlen tisztii előjárói, a szegedi csendőr-tisztikar s az összes legénység. Boldizsár százados a díszszakasz tisztelgése után nagasszárnyalású szép beszédet intézett a megjelentekhez, tolmácsolva egyben a kerületi parancsnok és a tőzstisztikar szerencsekívánatait.

— Igaz érdemeket jutalmazott — ugymond — Ó császári és apostoli királyi Felsége, amikor ezen két altisztet legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott. Gál járásörmester 21 évet megaladó nebéz és farsztó, veszélyekkel teljes, mindenkor kiválóan eredményes közbiztonsági szolgálat után, Józsa törzsörmester pedig egy negyed századot megaladó, mindenkor a legnagyobb odaadással és kiváló szakértelemmel teljesített irodai szolgálat után érdemelte ki magának a legfelsőbb kitüntetést. Külön megemlítést érdemel Józsa törzsörmester 20 éven felüli segédtszti segédmunkási minőségben, kiváló szakértelemmel és páratlan ügybuzgalommal teljesített kitűnő szolgálata s az a kiváló tény, hogy ezen bizalmi állásban előjárói tiszteletét és becsülését teljes mérvben kiérdemelte!

— Bajtársak! E két kiváló altisztet követendő mintakép gyanánt állítom Önök elé! Tanuljanak tőlük szorgalmat, munkaszeretetet s kitartást minden — még a legnehezebb körülmények között is.

Ezek után mellükre tűzte a koronás ezüst érdemkeresztet, amely pillanatot közölt képpünk örökíti meg. A díszszakasz elvonulása után bajtársias összejövetel volt, amelyen az ünnepeltet Krajcsovic János törzsörmester köszöntötte fel, szép szavakkal biztosította őket bajtársias válagzkodásukról, szeretetükről. Józsa törzsörmester válaszában megbatva mondott köszönetet előjáróinak a kitüntető bizalomért, amelylyel vele szemben viseltettek.

Ezzel az ünnepély véget ért.

A háborus országokból.

Ha a sajtó napi híradásaiban bangoztatott békés hangulatban hinni lehet, a balkáni háboru vége felé közeledik. Igazi háboru csak Csataldzsánál van még, Drinápolynál és Szkutarínál ellenben csak olyan kieheztes féle eljárás folyik. A Balkán többi részein pedig már a győzelmi babérokon pihennek a győző seregek s ide s tova való felvonulásuk csupán a meghódított területek anektálására és a közigazgatásnak a saját mintájuk szerinti berendezésére és átalakítására irányul.

Konstantinápolyban már szóba került ugyan, hogy a szultán és kormánya a török birodalom régi fővárosába, a képeink egyikén bemutatott Brüsszába vonulnak vissza, természetesen csak abban a végső esetben, ha a győzedelmes szövetségesek Konstantinápolyt is elfoglalnák. Erre azonban, ha sikerül az általánosán óhajtott békekötés, aligba kerül a sor.

Brusza, az ázsiai Törökország fővárosa, ősrégi város, állítólag még Hannibál császár építette s a nevét Prusa, bitbinaí királytól kapta, aki akkor a császár vendége volt. A törökök 1326-ban foglalták el. Hajdan híres volt tudományos intézeteiről, most csak egy pasának és a görög érseknek székhelye. Mintán azonban hosszú ideig sznltnak székhelye is volt, regényes fekvése, történeti nevezetességü és egyéb pompás épületekben való gazdagsága (csak meséte van vagy 200) még ma is méltóvá teszik, hogy egy birodalom székvárosa legyen.

Kirk-Kilisszeben, eltekintve a háboru okozta pusztításoktól, már minden a rendes mederbe terelődött.

A bolgárok, mibelyt elfoglalták az ugynevezett 46 templom városát, mindjárt bolgár mintára rendezték be a közigazgatást s ekként biztosították a békés lakosság nyugalma. S bár Drinápoly felől még majdnem naponta ballatszó ügydörgés folytonosan emlékezteti az embereket a háborus mozgalmakra, a visszamaradt görög, bolgár és zsidó lakosság már tultette magát mindezekben a foglalkozását folytatja ott, ahol a háboru megkezdésekor abba hagyta.

HIREK.

Adományok. A léstitető csendőrségi internátus alapja javára, részben gratulációk megváltása címén, ujabban a következő adományok folytak be: Czibere István századostól 5 K, Deák Gyula századostól 10 K, Somogyi Mihály főhadnagyól 5 K, Dezső Sándor hadnagyól 10 K, a bélikirálymezői őrstól 1 K 50 f., a besztercebányai szárnyól 5 K és az egi szárnyól 2 K 50 f., mely adományokkal az alap vagyona 27.974 K 11 fillerre emelkedett.

A katonai intézkedések hírlapi közzétételét tiltó miniszterelnökségi rendelet. A «Budapesti Közlöny» című hivatalos lap folyó évi november 24-iki számában a miniszterelnökség 6966/M. E. szám alatt a következő rendeletet bocsátotta ki: «A m. kir. miniszterium figyelmeztet mindenkit, hogy a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalma tárgyában 1909. évi márczius 20-án 875 909 M. E. szám alatt kelt rendelet most is hatályban van és szövege a következő: «Mint-hogy a katonai intézkedésekről egyes hírlapok olyan cikkeket közöltek, amelyek amellet, hogy a lakosságot indokolatlanul nyugtalanítják, a véderő elhelyezése és mozdulatairól is tájékozást nyújtanak: a m. kir. miniszterium a fegyveres erő állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, ugyszintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről vagy szállításáról szóló hírlapi közléseket ezenel megtiltja. Az ily tartalmú közleményeknek sajtó utján való közzétételét az 1878. évi V. t.-cz. 456. §-a öt évig terjedő államfogházzal és négyezer forintig terjedő pénzbüntetéssel sujtja. Ez a tilalom a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítások hírlapi közzétételére nem terjed ki.»

Kérelem. Pintér János, Balatonkenese községben állomásozó csendőr ez. örmester kéri Kovács József csendőrt, kivel 1909—1911. években a ruszti őrsön együtt szolgált, hogy címét vele tudassa.

KÜLÖNFÉLÉK.

A népek szaporodása. Az anglikán egyház legutóbb megtartott konferenciáján a püspöki kar egyhangulag állást foglalt az Angliában mindjobban elharapódzó egy-gyermek rendszer ellen. A püspöki kar kijelentette, hogy az egy-gyermek rendszer, illetve a házasság szándékos gyermektelensége ellenkezik a keresztény hitelvel, az erkölcsi tisztasággal; így pusztulnak a nemzetek. Az angol «Daily Chronicle» az anglikán egyháznagyok eme állásfoglalásáról irt közleményében megemlékezik I. Napoleon mondásáról, mely szerint Európa valamikor vagy kozák vagy republikánus lesz. Republikánus, úgy látszik, nem lesz. A jelenségek olyanok, inkább kozák lesz. 1909-ben a születések száma megaladta az elhalálozások számát Oroszországban 2.664.000 lélekkel. Eme horribilis számmal szemben elmarad Európa többi

öt hatalmasságát együttvéve: Németország (822,000), Anglia (690,000), Olaszország (374,000), Ausztria-Magyarország (552,000); Franciaországban 20,000 tesz ki a hiány az emelkedés helyett. Ez öt államban a lakosság tebát 2.418.000 lélekkel emelkedett. Mondhatjuk azonban, hogy Európa többi államaiban együttvéve sem szaporodik a lakosság oly mérvben, mint magában Oroszországban. Igaz ugyan, hogy Európa többi részeiben a szaporodás mintegy 3 millió évenként, ezzel szemben azonban tény, hogy ez államokból évenként mintegy egy és fél millió ember kivándorol, ellenben Oroszországból a kivándorlás nagyon csekély, az is csak a határmenti litvánokra, finnekre s lengyelekre szorítkozik.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

1777. Hegyalja. 1—2. Pénzhamisítás nem forog fenn, mert a főtartalomnak a csökkentése (átíírás) nem azért történt, hogy az átfurt pénzdarabok teljes értékű pénz gyanánt forgalomba tétessenek, hanem azért, hogy ékszer gyanánt viselhetőek legyenek. 3. A házasság engedélyezhető.

Petrőcz. Nézetünk szerint jár a vezénylési pótdíj.

Dunamenti őrs. Kérdéseire nem tudunk válaszolni, mert azok eldöntve még nincsenek.

1876. I. Olyan altiszt, a kinek nincs hivatalnoki állásra jogosító igazolványa, nem pályázhat az igazságügyi kezelői tanfolyamra. II. Lehetőleg korán.

Határszél és Duna. A kérdéseket nem dönthetjük el. Forduljanak az előjáró tisztí parancsnoksághoz.

Finno. Nincs megengedve.

Ujzozora. Nem kell fizetni.

S. 98. Nézetünk szerint csalás forog fenn.

Mosó. A büntetőörvénykönyv (büntetésekről és vétségekről) 55. §-a értelmében csak akkor veszíti el a rendjeleket stb., ha hivatalvesztésre ítéltett.

Kerkamentí. 1—4. Forduljon felvilágosításért a községi előjárósághoz. 5. A szolg. szab. I. rész 715. pontja mérvad? 6. Nem tudjuk, melyiket gondolja? 7. Igen. 8. Még nincs le tárgyvalva.

1868. 1. A fogyatéka vétel napjától szünik meg. 2. Hogy az új nyugdíjtörvény mikor lép életbe? Nem tudjuk. Reméljük a legjobbakat.

Tiszamenti. 240 órán felül teljesített szolgálat nem jön tekintetbe.

Vecchio. Az igényjogosultság csak katonai (csendőrr) altisztekre vonatkozik, rendőrségi egyének nem részesülnek ezen kedvezményben.

Szeged. A „Napirend” határozványai mérvadók.

883. Az előjáró parancsnokságok, illetőleg a katonai bíróságok illetékesek.

Sorsjegyekről. 7. Sorsjegy nem nyort.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kineveztetett:

1912 november hó 1-ével:

csendőrr törzsőrmesterré:

Matuszka Antal őrmester, I. rangszámmal, a VII. sz. csendőrkerület állományában.

Előléptettek:

1912 november hó 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Végh Sándor;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Vargyas Antal, Mihály Elek, Kibédi Sándor, Bartha Andris, Incze Sándor és Komáromi Lőrincz őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*; további

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Kiss Albert;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Sántba József, Mátyus Lajos, Nagy József II., Veres István, Bokor József és Cserna János csendőr cz. őrsvezetők; és végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Szoboszlai Dániel csendőr cz. őrmester, *őrsvezető cz. őrmesterekké.*

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Az I. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Debreczi József járásőrmester, 1912 október 22-én,
Baricz József őrmester, 1912 október 29-én, Ambrus István őrmester, 1912 november 2-án.

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Péter Ferencz őrsvezető cz. őrmester, 1912 szeptember 18-án, Dobos István őrsvezető cz. őrmester, 1912 november 5-én, Csekme Tamás csendőr cz. őrmester, 1912 november 8-án, Székely Domokos őrsvezető cz. őrmester, 1912 december 5-én;

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Előlegünk betéteket takarékpénztárról könyvecskére. 1 Oly inkarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköttése mellett helyeznek el intézetünknel, 8% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.) 2 Oly inkarékbetét után, melynel a belevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5,75% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleglet nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intéztvények és chequok beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és elinduk értékpapírokat, idegen pénzeket.

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Bartók András őrsvezető ez. őrmester, Plóf Károly és Németh László csendőr ez. őrmesterek, 1912 november 4-én;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Korodi András őrsvezető ez. őrmester, 1912 október 5-én, Bálint András, Ágyna András őrsvezető ez. őrmesterek, Kovács József csendőr ez. őrmester, Péter József és Deák Vazul csendőrök, 1912 október 6-án, Mészáros Zakariás csendőr, 1912 október 10-én, Mátyás György csendőr ez. őrmester, 1912 október 26-án, Füleki József őrsvezető ez. őrmester és Kolo István csendőr ez. őrmester, 1912 november 4-én;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Vujdics György őrsvezető ez. őrmester és Ruszányuk Ferencz csendőr, 1912 október 5-én, Pleskó Pál őrsvezető ez. őrmester és Borchiák János csendőr ez. őrmester, 1912 október 6-án.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Batonai János, Munkácsi Sámuel, K. Molnár Bálint, K. Szűcs Gábor, Katona Gyula, Molnár Bálint L., Albu Péter, Boros László, Benyócs József és Pintér Ferencz csendőrök.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Pál János, Szeles Vince, Csapó Antal, Kiss László L., Májoreszák János, Kocsis Zsigmond, Kovács István III., Betya Karácsony, Vágó Sándor, Szabó Sándor V., Müller János II., Kurdi Bálint, Mészáros László, Császár Ferencz, Székely József és Raesó István csendőrök.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Jánosi Mihály csendőr.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Szűcs János I. járőrőrmester, Papp Demeter, Boros Tamás, Domokos Mihály csendőrök 3—3 db.; Sági János I. őrsvezető ez. őrmester és Szűcs János volt csendőr 2—2 db.;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Szabó Sándor II. csendőr ez. őrmester és Kerti Imre csendőr 5—5 db., Viola Márton, Vajda Gyula járőrőrmesterek, Szabó Sándor IV. őrmester, Barzai János, Földes László, Varga Pap János, Szili János, Julos Károly, Szilágyi L. János, Szabó Gábor I. őrsvezető ez. őrmesterek, Kovács Boldizsár, Vázsonyi János, Szűcs

Gy. Lajos I., Szappanos Albert, Pál István, Pábián János csendőr ez. őrmesterek, Török Antal, Cséri József, Mezei János, Pehri Mihály, Kéri György, Berán András, Kophányi Márton, Antal János, Püszkor Péter, Kovács Miklós, Tóth P. András, Ambros András, Such Lajos, Tóth Antal, Szabó Erdélyi Vilás, Szabó Albert II., Maszlényi Lajos, Györfi Imre, Németh István, Gerebics János, Boros József II. csendőrök 3—3 db.; Kupás Márton, Posti Ferencz, Zingai Gyula, Erdős Mihály járőrőrmesterek, Borihás József, Thoma Márton, Németh János I., Polle Imre, Bürger Mátyás, Takács István I., Sztojka Károly, Óvári Lajos, Kis Kálmán őrsvezető ez. őrmesterek, Forizs Károly, Majlinger Ferencz, Pötker András, Horváth János II., Mariaka György, Németh Bálint, Kóla Sándor, Varga Antal, Bodnár Sándor, Bokor Bertalan, Barizs Lajos, Vakulya Károly, Komáromi Miklós csendőr ez. őrmesterek, Helyes Ferencz, Kotolák András, Schadek Márton, Németh József I., Buti Péter, Gyergyák György, Várcezi Endre, Teperics István, Lólmér István, Hegyi Sándor, Törjök Mihály, Dónos Mihály, Bartók József, Szigeti Imre, Szántó István, Márk Mihály, Lujtos Vendes, Négyesi Lajos, Tóglási Elok, Bruder József, Simon György, Kujtár Sándor, Soltész István, Almási Károly, Deák Mihály és Drávucz István csendőrök 2—2 db.; végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Farkas István csendőr ez. őrmester 2 db., és Bódi János őrsvezető ez. őrmester 1 db., 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatások.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Tímpa Sándor csendőr ez. őrmester, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 161,124/VI—a. számú engedélye alapján vezetőknévét «Tompay-ra változtatta.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 60 fill.

Írástalra dobozok á 8 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

80 és 80 fillér.

Mindazokat előírászerinti méretek szerint és előírásunk megfelelő kék préselt papírossal bevonna—úján!

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó.**

Húsz koronán fölül megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat minden rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.

A «Csendőrségi Rendeleti Közlöny» egyes számainak gyűjtésére szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ára 50 fillér.

Finom minőségű téli keztyűk, hósapkák, nemkülönbön mindenféle felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Elgyetem-utca 4. sz.

Kiszolgált altisztek alkalmazásáról.

Irtta: K. Nagy Sándor.

Az én bismországi földim — aki különben egy déli őrsön ténylegesen csendőr — azt kérdezi tőlem, hogy az új véderőtörvénnyel módosult-e a *kiszolgált altisztek alkalmazásáról* szóló törvény?

Nyilvánosan kívánok megfelelni erre a kérdésre, hogy mások is tudják az ügyállást, akiket t. i. érdekel.

A kiszolgált altisztek alkalmazásáról majdnem negyven évvel ezelőtt intézkedett a törvény az 1873: II. t.-czikkben, melyben kimondta, hogy ezen altisztek, kik a hadseregben, a hadi tengerészetnél, vagy a honvédtörzsekénél és osztályoknál 12 évig s e közben legalább nyolcz évig mint altisztek tetteleg szolgáltak és magukéviseletéről kedvező igazolvánnyal vannak ellátva: ez által igényt nyomnak akár közszolgálatban, akár pedig az állam által megályozott vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál leendő alkalmaztatásukra.

Ez a kedvezmény azon a kijelentésen alapul, melyet az országgyűlés még az 1868: XL. t.-cz., vagyis az első véderőtörvény 38. §-ában tett, hogy a »hosszú ideig szolgáló altisztek ellátásáról külön törvény fog intézkedni.

Az 1873: II. t.-cz. 1. §-a szerint a tiszteletbeli altiszti minőségben töltött szolgálati időtartam is beszámítatik az altiszti szolgálatba.

Sőt ugyanazon törvény azt is kimondja, hogy a fentebbiekkel egyenlő igénynyel bírnak és pedig *tekintet nélkül a szolgálati idő tartamára*, mindazon altisztek is, akik ellenség előtt, vagy *közbiztonsági szolgálatban* oly módon szolgáltak meg, hogy *habár ezáltal további katonai szolgálatba képtelenné váltak is, a polgári hivataloknál még alkalmazhatók.*

Nem mondom új dolgot, ha felemlítem, hogy a csendőrségi fogynység állományának kiegészítéséről az 1881: II. t.-cz. intézkedik. Azonban az én feleletemnél nagy fontossággal bír annak a törvénynök a 3. §-a, amely így szól:

»Azoknak, kik a hadseregből vagy honvédségből lépnek be a csendőrségbe és abban négy évig szolgálnak: összes szolgálati idejükből a honvédségnél töltendő két utolsó év elenyésztetik. Az ilyenek tehát két évvel előbb beemlíttatnak el véglegesen a hadi kötelékbe!.

Ez pedig azt teszi, hogy az ilyenek két évvel hamarabb

lehetnek közszolgálatba, mint azok a védkötelezettek, akik nem szolgáltak a csendőrségnél négy éven át.

Ez tehát nagy kedvezmény a csendőrökre, nemcsak azért, mert két évvel megrövidül a véderő kötelezettségük, hanem azért is, mert két évvel hamarabb léphetnek közszolgálatba.

A kiszolgált altisztek részére: bizonyos szolgálati állomásokat kizárólag fenntart, más állomások betöltésénél pedig mások felett elsőbbségi jogot biztosít a törvény. Ezek a következők: minden hivatalszolgálati és elsőbbröndi felügyelői állás, a közös és m. kir. minisztériumoknál, törvényszékekénél, bírósági és egyéb hivataloknál, fogházaknál, fegyházaknál,

ugyanazok az állások a törvényhatóságoknál, de csak felsőrészben;

minden hivatali, irodaszolgálati s elsőbbröndi felügyelői és kezelési szolgálat körébe tartozó állások, az állam által javadalmazott, vagy biztosított vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál, a melyek engedélyokmányuknál fogva kötelezve vannak a szolgálati állások betöltésénél a kiszolgált altiszteket figyelembe venni.

Ugyanezek a rendőrségi és pénzügyéségi állomások betöltésénél előnyben részesülnek.

Ami már most a legújabb véderőtörvényeket illeti, ezek nem helyezik hatályon kívül a kiszolgált altisztek alkalmazásáról szóló törvényeket, habár külön nem is hivatkoznak az 1873: II. és 1881: II. t.-cikkekre. Azonban tartalmukból ez világos.

A véderőről szóló 1912: XXX. t.-cz. záró rendelkezései között kifejezetten intézkedik az önként tovább szolgáló altisztek alkalmazásáról s a 85. §-ában kimondja:

»Az önként tovább szolgáló altiszteknek közszolgálatban vagy bizonyos magán szolgálatokban való alkalmaztatására vonatkozó igényét külön törvény szabályozza.

A honvédségről szóló 1912: XXXI. t.-cz. szintén a záró rendelkezései között, külön cím alatt rendelkezik a kiszolgált altisztek alkalmazásáról s a 20. §-ában kimondja:

»A kiszolgált altisztek alkalmazására, valamint a honvédség egyéninek s ezek özvegyeinek és árváinak ellátására vonatkozó rendelkezések az ez irányban érvényes külön törvényekben foglaltak. A honvédségnek mindezek az egyénei a részben ugyanabban a kedvez-

STOWASSER JÁNOS osztrák és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocska és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkarrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön köldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára.** 6

ményben részesítettnek, mint a közös hadsereghez tartozók.

És így ba az 1912:XXX. t.-cz. 85. §-a némi kételyt hagyna is fenn, hogy ez a kifejezés: «külön törvény szabályozza» a multa, vagy jövőre, azaz alkotandó újabb törvényre vonatkozik: elosztatja ezt a kételyt egészen az 1912:XXXI. t.-cz. 20. §-a, midőn meghatározza, hogy ez irányban hozott törvények érvényesek, vagyis érvényben maradnak.

Tehát az 1873:II. és 1881:II. t.-cikkeknek a kiszolgált altisztek alkalmazására vonatkozó rendelkezései hatályban fenntartattak.

De a kiszolgált altisztek előtt egy másik út is meg van nyitva, ba a bíróságoknál irnoki minőségben kívánnak alkalmazást találni.

Ez a gyakorlatban a következőleg történik.

A máskülönbén a fentebbiek szerint a közszolgálatban való alkalmazásra jogosult altiszt (ha még nem lépett ki a katonai kötelekből) kér hat havi szabadságot (legalább a katonáknál úgy történik), s ezt a hat hónapot a bíróság irodájában mint leíró személy a különböző szakoknál tölti, hogy a szükséges gyakorlatot megszerezze, ami tudniillik egy napidijasnak, vagy leendő irnoknak szükséges. Ez idő alatt — a bírósági irodaigazgató rendelkezéséhez képest — foglalkozik büntető, polgári és egyéb ügyek másolásával, vagy kiadói, iktatói, irattári ügyekben való segédkezéssel.

Ezen próbaidő elteltével, sőt ügyességéhez képest az alatt is alkalmazhatják mint rendszeres és fizetéses napidijast. Természetes, hogy ehhez jó írás és hibátlan másolás s egyéb megfelelő ügyesség szükséges.

Ha már most kellő módon való gyakorlatot szerzett, megnyilhatik a joga abhoz, hogy irnokságra pályázhatik.

Azonban a kinevezésre csak akkor tarthat igényt, ba a polgári vagy más középiskola négy osztályáról bizonyítványt tud felmutatni.

Aki pedig még jobban biztosítani akarja magának a kineveztetését, annak le kell tenni a telekkönyvi vizsgát is, melyhez azonban egy évi telekkönyvi gyakorlat szükséges, melyet mint napidijas tölthet el a bíróság telekkönyvi osztályában.

Ezek szerint a kiszolgált altiszteknek a közbivatalokban való alsófoku alkalmaztatásra teljes joguk van akkor, ba altiszti minőségben nyolcz évig szolgáltak, de a magasabb előléptetéshez csak akkor, ba a többi pályázókkal egyenlő képesítésük van.

Mit kell tudni a csendőrnek a bűnvádi perrendtartásból?

Irta: dr. Kármán Elemér erzsébetfalvai kir. járásbíró.
(Polytatás).

Az előzetes letartóztatásnak tehát ötféle oka van, amelyet röviden akként jelölhetünk meg, hogy: 1. tet-

tenkapás, 2. a terhelt megbizhatatlansága, illetve ebből folyóan a szökés veszélye, 3. az összebeszélés vagy a bizonyítékok meghiusításának veszélye, 4. a terhelt idegen honossága, 5. újabb bűncselekmény elkövetésének veszélye.

Ezen öt ok közül a leggyakrabban előforduló a második ok, vagyis az, hogy a terhelt szökésétől alaposan lehet tartani. Ez mindenesetre fennforog azokban az esetekben, amidőn bizonyítékok forognak fenn arra nézve, hogy a terhelt el akar szökni, p. o. hogy már becsomagolt, jegyet váltott, elbucszkodott, vagy emlegette, hogy el fog szökni; továbbá akkor, hogy ha a terhelt nem tartozik azon egyének közé, akiknek rendes életmódja vagyis lakása és foglalkozása van. Ezt az utóbbit azonban nem szabad úgy értelmezni, hogy csupán azért, mert valaki szegénysorsu ember, mindjárt le kell őt tartóztatni. A törvény egész világosan jól fejezi ki, hogy az állandó tartózkodó helynek vagy rendes keresetforrásnak kell hiányoznia, rendesen mind a kettő együtt szokott járni. Az egyszerűbb paraszt ember, napszámos, munkás vagy cseléd sokszor nem bír állandó tartózkodó helylyel és megeskik, hogy helylyel-közzel rendes keresetforrása sincs, amennyiben munka nélkül van a saját hibája nélkül. Az ilyen ember sokszor ép azért áll helyt, mert nincs arra módja, hogy megszökjön és az, hogy egyik faluból a másikba megy vagy kereset után néz, nem egyértelmű a megszökéssel. Mindenesetre és minden további mérlegelést félretéve, előzetes letartóztatásnak van helye, ha súlyos büntett forog fenn; e tekintetben a Bp. 141. §-ának 2-ik pontját megmagyarázza a szolg. ut. 117. §-ának VI. a) pontja; ilyen súlyos büntett: a gyilkosság, az emberölés, a halált okozó súlyos testi sértés, a rablás, a betöréses vagy hamiskulos lopás, a szemérem elleni büntettek, a gyújtogatás, a család büntette és a sikkasztás büntettének azok az esetei, amikor valaki nagyobb összeget csalt vagy sikkasztott és így alaposan feltehető, hogy azzal meg fog szökni. A Bp. 149. §-ából következik, hogy ha valaki halállal vagy életfogytig tartó fegyházzal büntetendő cselekményt követett el, ott egyáltalán nincs szabadlábba helyezésnek helye. Ellenben csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétségél, mint a becsületsértés, előzetes letartóztatásnak egyáltalán nincs helye. Az előzetes letartóztatás gyakori oka továbbá az összebeszélés veszélye, a 141. §-ának harmadik pontja. Erre nézve azonban azt kell megjegyeznünk, hogy nem elegendő az, hogy pusztán gyanunk van arra, hogy a tettes valakit hamis vallomásra fog bírni, vagy valami nyomot megsemmisíthetne; a törvény szavából az következik, hogy bizonyítékoknak kell lenni arra nézve, hogy ez a veszély fennforog. Ez persze sokszor nagyon nehéz, mert az többnyire titokban történik, de a legegyszerűbb, ha a bizonyítékokat nyomban úgy biztosítjuk, hogy azokat a terhelt meg ne semmisíthesse. Ugyanez áll a 141. §.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást olmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kiszpesten, Csongrád vármegye.

ötödik pontjára. Itt is az szükséges, hogy valami bizonyítékunk legyen arra, hogy a terhelt újabb bűncselekmény elkövetésével fenyegetőzött. Nem elég ugyanis az, hogy félünk tőle, hogy megismétli, hanem még is kell valami adatnak lenni arra, hogy a terhelt fenyegetőzött. Igen természetes, hogy ha a terhelt magában véve gyanús ember, rovott előéletű, csavargó, szokásos büntetett, vagy bűncselekmények elkövetésére alkalmas eszközöket hordoz, a csendőr úgy segíthet magán, hogy a szolg. ut. 117. §-ának egyéb rendelkezései alapján fogja el, azért mert közveszélyes egyén.

Ritkább eset a tettenkapás. Ezt megmagyarázza a Bp. 142. §-a és a szolg. ut. 117. §. V. pontja. Röviden akként magyarázhatjuk meg a tettenkapást, hogy az akkor forog fenn, ha a tettest elfoghatjuk akkor, ha még a tett színhelyéről sem sikerült úgy eltávoznia, hogy közvetlenül a szem elől eltűnjön. Ha a tett elkövetését valaki látta és az a valaki figyelmeztetett arra, hogy a tettes erre vagy arra menekült, utána mégünk és elfogjuk, ez a tettenkapás. Vagyis hogy legyen nyomban a tett elkövetése után tanunk arra, hogy a terhelt követte el a bűncselekményt és arra, hogy a tettes onnan közvetlenül hova menekült.

Ha a terhelt nem magyar honos, ez rendszerint elfogandó; igen természetesen csak akkor, ha nem valami aprólékos dolog forog fenn. Ennek az az oka, hogy a nem magyar honosról alaposan feltételezhető, hogy hazamenekül. Önként értetődik azonban, hogy az a nem magyar honos, aki itt Magyarországon rendes lakóhelylyel és foglalkozással bír, nem eshetik ez alá a szempont alá.

Még egy olyan körülményről kell megemlékezni, ami sok félreértésnek szokott oka lenni a bíróság és a csendőrség között és ez az, hogy a Bp. 141. §-ának 2-ik pontja nem egyezvén meg a szolg. ut. 117. §-ával, nagyon gyakorta megeskik, hogy a bíróság nyomban szabadlábra helyez olyan egyént, akit a csendőrség elfogott és a bíróságnak átadott. E két szakasz egybevetéséből ugyanis kitűnik, hogy a csendőrségnek elfogási jogai vannak olyan esetekben is, amikor nincs előzetes letartóztatásnak helye. Így például, ha valaki a csendőrnek ellenszegül. Lehet eset, hogy ez az egyén valami nagyon csekély súlyú bűncselekményt követett el, rendes lakóhelye és foglalkozása van, összehesztelés, szökés, újabb bűncselekmény elkövetésének veszélye szintén nem forog fenn, de az illető például ellenszegül; ilyen esetben sem a bíró nem kifogásolhatja, ha a csendőrség az illetőt elfogta, de viszont a csendőrség sem, ha a bíró, bírói kihallgatása után a terheltet engeddi; ennek az oka az, hogy a csendőrség ilyen esetben inkább rendőri teendőt végzett, amidőn az ellenszegültöt elfogta és ártalmatlanná tette. Ezen tehát megütközni nem szabad.

Visszatérve a mi három esetünkre, egész világos, hogy a nagykúti gyilkosság ügyében el kell fogni L.

Józsefet és K. Ferencznét, mert gyilkosság gyanúja forog fenn. Ellenben nincs ok az előzetes letartóztatásra az N. ácsmester sérelmére elkövetett lopás bünteténél, mert a terheltnek állandó lakóhelyük és rendes keresetforrásuk van; különösen mellőzhető az előzetes letartóztatás a fiatalokor tolvaj ellen, mert a bíróságnak ki van adva egy igazságügy-miniszteri rendelet, amely szerint a fiatalokoraknál az előzetes letartóztatás csak akkor rendelendő el, ha arra igen nagy szükség van. Végül abban a családi perpatvarban, a mely a járás-bírósi felhívás folytán lett kinyomozva, épenséggel nem lehet gondolni az előzetes letartóztatásra, mert a terhelt csak csekély súlyú vétséggel és kihágással vádolható és eltekintve attól, hogy verekedő természetűek, ellenük semmi kifogás nem merülhet fel meghízhatóságuk tekintetében.

7. A nyomozás befejezése.

Mind a három esetben, amelyet eddig tárgyaltunk, a nyomozás befejezést nyert, azért, mert nemcsak hogy a tettesek megkerültek, hanem azért is, mert el van érve az a cél, a melyet a Bp. 83. §-a a nyomozás tárgyául kitűz. E §. szerint ugyanis a nyomozás tárgya azoknak az adatoknak kipuhatólása és megállapítása, amelyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek. E §-ból következik, hogy most, miután a nyomozás oly eredményt ért el, hogy a vádló, vagyis a kir. ügyészség az esetek felől teljesen tájékozva van, a további eljárás a vádló teendőiből áll. Ebből önként érthető, hogy a nyomozó hatóságnak, vagy a csendőrségnek, nemkülönbben mindazon hatóságoknak, amelyek ebben az ügyben nyomozást teljesítettek, a felvett iratokat, jegyzőkönyveket közölniök kell a kir. ügyészséggel, a letartóztatott egyént pedig át kell adni, hogy további sorsa iránt az ügyészség, mint közvádló tegyen indítványt. A kir. ügyészség határoz azután afelett, hogy a nyomozás befejezésének helye van-e és ha nem, akkor a kir. ügyészség elrendelheti, hogy a nyomozás folytattassék, s megkeresheti az illetékes hatóságokat a nyomozás folytatása, illetőleg kiegészítése iránt. Ez alatt azt kell érteni, hogyha például még valakinek a kihallgatása szükséges, vagy valami bűnjelet kell megszerezni, az iránt a kir. ügyészség pótlólag megkeresi a rendőri hatóságokat vagy felhívja a csendőrséget.

A nyomozás befejezése alatt tehát nem azt értjük, hogy a bűncselekmény tettese megkerült. Magától értetődik, hogy ha a tettes megkerült, a nyomozást be lehet fejezni; a nyomozás befejezése alatt azonban azt kell érteniünk, hogy a csendőrség mindent megtett oly irányban, hogy a kir. ügyészség tisztán lássa, hogy lehet-e vádat emelni, vagyis hogy összegyűjtötte az összes adatot; de be kell fejezni a nyomozást akkor is, ha minden megtörtént, amit meg lehet tenni a nyomozás érdekében, azonban nem sikerült a cselekmény tettesét

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmunkosabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

Reuma, csúsz, köhögés, mindennemű megfázástól eredő
fájdalmat perzsurei használat után megszünteti a Gerő-féle

MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

megtalálni, vagy nem sikerül a cselekményeket a maguk teljes egészében kideríteni. Így pl. nem találjuk meg a bűnjelet, amelylyel a cselekmény elkövetett vagy az elrejtett lopott tárgyat nem tudtuk megtalálni. Ilyenkor is be kell fejezni a nyomozást, mert elvégre az ügyet örökké folytatni nem lehet. Ha azonban a csendőrségnek ilyenkor kételye van, hogy kellene-e még tovább nyomozni, legjobb ha jelentését megteszi és további felhívást kér. A befejezett nyomozással a kir. ügyészség kétféle intézkedést tehet és pedig:

1. megszünteti a nyomozást,
2. vagy vádat emel.

Lássuk mit értünk a *nyomozás megszüntetése* és mit a *vád emelése* alatt.

A Bp. 101. §-a szerint a nyomozás megszüntetésének három esete van.

Elő eset: ha nem forog fenn bűncselekmény: vagyis a kir. ügyészség azt látja, hogy a nyomozás nem derített fel olyan cselekményt, mely büntethető. Egy példa világosítja fel ezt legjobban. Egy kocsis gondatlanul hajtrán az utcán, kocsija elütött egy embert és azt be szállították a kórházba. A csendőrség igen természetesen megindította a nyomozást, be is fejezte, de kiderült, hogy emberünk egy hét alatt felgyógyult. És miután a Btk. 310. §-a szerint a gondatlanságból okozott testi sértés csak akkor büntethető, ha az súlyos volt, vagyis nyolcz napon tul tartott, ez esetben nem forog fenn bűncselekmény, tehát az ügyészség ezen a czímen megszünteti meg a nyomozást. Hasonló eset az, amikor nem forog ugyan fenn olyan bűncselekmény, amely a bírósághoz tartozik, tehát az ügy nem a kir. ügyészség hatáskörébe esik, ez esetben a kir. ügyészség megszünteti a nyomozást, de ha kihágás forog fenn, úgy az ügyet átteszi a járásbírósághoz vagy a rendőri hatósághoz. Tegyük fel például, hogy húsmérgezés történt, azonban a betegek hamarosan meggyógyultak, nyolcz napon alul, ebben az esetben szintén nem forogván fenn gondatlanságból okozott testi sértés, a kir. ügyészség a maga részéről meg fogja szüntetni a nyomozást, azonban azon ügyet át fogja tenni a kihágási bírósághoz, mert a Kbt. 104. §-ába ütköző kihágás foroghat fenn. Ezért történik meg sokszor, hogy a csendőrség valamely ügyet az ügyészséghez jelent be és egyszerre csak azt látja, hogy az ügy felett a járásbíróság vagy a szolgabíróság ítélkezik; ez úgy történt, hogy az ügyészség a nyomozást megszüntetvén, az ügyet áttette a kisebb hatáskörű bírósághoz.

Másik esete a nyomozás megszüntetésének az, amikor az eljárás megindításához szükséges felhatalmazás vagy kívánat hiányzik, vagy a magánindítványra jogosult indítványt nem tett, vagy azt visszavonta. Ezt egész világosan mondja meg a Bp. 101. §-ának második pontja; azonban a dolog teljes megértéséhez nem tartok feleslegesnek egy pár megjegyzést. Lehet-

nek esetek, ahol kétes, hogy a cselekmény magánindítványra üldözendő-e avagy hivatalból. Ilyenkor a csendőrség megteszi a maga jelentését, a kir. ügyészség azonban meg fogja szüntetni a nyomozást, ha magánindítvány szükséges lenne. Másik gyakori eset az, hogy a csendőrség nyomozást folytatott, de a sértett fél utóbb jelentkezett és a magánindítványát visszavonta. Ilyenkor a csendőrség ne tegye felre az eddig beszerzett adatait, hanem egy rövid jelentéssel küldje be az ügyet a magánindítvány visszavonásával együtt az ügyészséghez, a mely azután meg fogja szüntetni a nyomozást. Ez sokkal jobb, mintha a csendőrség saját maga tenné felre az ügyet, mert volt eset, hogy alaptalan gyanúsításnak tette ki magát.

Harmadik esete a nyomozás megszüntetésének a Bp. 101. §-ának harmadik pontja szerint az, amidőn a további eljárástól bizonyítékok hiánya vagy azok megszerzésének rendkívüli nehézsége miatt eredmény nem várható. Ezek azok az esetek, amidőn nem sikerült elegendő bizonyítékot szerezni arra nézve, hogy ki a bűncselekmény tettese, vagy pedig a gyanuba vett egyén ellen nincsen elegendő bizonyíték. Amint látjuk, a törvény erre az esetre is gondol és nem kívánta senkitől, még a csendőrtől sem, hogy a lehetetlent lehetővé tegye, hanem jogot adott a kir. ügyészségnek arra, hogy az ilyen esetekben megszüntesse a nyomozást és a további fáradságtól, amely hiábavaló lenne, megkímélje a nyomozó hatóságokat. Igen természetes, hogy ez csak abban az esetben engedhető meg, amidőn az a fáradság emberi előrelátás szerint tényleg hiábavaló lenne.

A nyomozás elintézésének a másik módja a kir. ügyészségnél az, hogy az ügyészség vádat emel.

A bevezető részben, ott, ahol a kir. ügyészségről szövegtünk, kifejtettük, hogy mit értünk vádemelő hatóság alatt. Vádemelés a kir. ügyészségnek az a cselekménye, hogy a kinyomozott ügyet a bíróság elé viszi, vagyis azt indítványozza, hogy a bíróság indítsa meg a tettes ellen a bírói bünvádi eljárást. Eladdig folyt ugyan eljárás a tettes ellen, azt azonban nem a bíróság vezette, hanem nyomozás folyt, amelynek vezetésére a kir. ügyészség van hivatva. Megtörténhetett ugyan amint a fenti példából láthattuk, hogy a nyomozás alatt is a bíróság teljesített némely fontosabb nyomozó cselekményt, mint helyszíni szemlét, vagy hullabonczolást, azonban a vádemelés előtt, a nyomozás alatt az ügynek ura és bírója a kir. ügyész volt. A vádemelés után ezzel ellentétben azonban a kir. ügyészségtől az ügy a bírósághoz megy át, bíróság vezeti a további cselekményeket és az ügy további folyamata bírói cselekményekből és bírói határozatokból áll.

A vádemelésnek ismét két módja lehet. Nevezetesen a kir. ügyészség vagy vizsgálatot indítványoz, vagy pedig mindjárt vádiratot ad be, így rendelkezik a Bp. 101. §-ának 2-ik bekezdése. A vizsgálat indítványozása tehát

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
ERENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Az első sorban ülnek: Weikersheim hercegnő, Hohenberg hercegnő a trónörökös neje, gróf Estorházy Mihályné, gróf Zichy Jánosné, gróf Andrássy Géza, báró Gager Anna, — mögöttük állnak; ifj. gróf Lónyay Gábor, gróf Zichy János, hercegnő Weikersheim, gróf Pálffy Sándor, Ferencz Ferdinánd trónörökös, Szeánia kir. hercegnő gróf Lónyay Elemérné, gróf Larisch János, gróf Lónyay Elemér, gróf Potocki Alfréd, báró Rummerskirch, gróf Széchenyi István, gróf Lónyay Károly, hercegnő Thuru-Taxis Sándor.

Vadásztársaság Oroszváron, gróf Lónyay Elemérnéknél.

ép olyan vádemelés, mint a vádirat beadása mert a vizsgálat indítványozásával szintén a birói eljárást kívánja a kir. ügyész megindíttatni. A kettő között csak az a különbség, hogy amíg a vádirattal be van fejezve az egész előkészítő eljárás vagyis azon három perszak közül, a melyet bevezetésünkben megmagyaráztunk, az első véget ér, addig, ha vizsgálat lesz tartva, ez az előkészítő eljárás még folytatódik.

Mitől függ azonban az, hogy a kir. ügyész vádiratot ad be, avagy vizsgálatot indítványoz?

Vannak esetek, a hol akár mennyire kimerítő és pontos a nyomozás, a kir. ügyészség nem adhat be vádiratot, hanem okvetlenül vizsgálatot kell indítványoznia. Ezek azok az esetek, a mikor súlyos vagy főbenjáró bűncselekmény forog fenn, nevezetesen: a Bp. 103. §-a szerint vizsgálatnak kell megelőzni a főtárgyalás elrendelését. (Bp. 103. §-a):

1. oly büntett esetében, melyekre a törvény halál vagy életfogytig tartó fegyházbüntetést rendel,

2. öt évet meghaladó határozott tartamu szabadságvesztésbüntetéssel büntetendő cselekmények esetében, kivéve, ha tettenkapás forog fenn, vagy a bűnösségéről a terhelt a nyomozás adataival teljes összhangzásban álló beismerést tett.

Ezek az úgynevezett *kötelező vizsgálat* esetei. Minden más esetben teljese a kir. ügyészségtől függ, hogy vádiratot adjon-e be a bíróságnál, avagy kérje a vizsgálat elrendelését. Ha a cselekmény bonyolult, vagy még hosszadalmas kutatásokra van szükség, ilyen esetekben a kir. ügyészség vizsgálatot indítványoz.

A mi eseteink közül a nagykuti gyilkosság egész nyilvánvalóan oly bűncselekmény, amely feltétlenül öt évet meghaladó szabadságvesztésbüntetéssel büntetendő, sőt amennyiben be fog bizonyulni, hogy K. Ferenczné és L. József előre tervezték K. Ferencz megölését, az a Btk. 278. §-ában megbaráozott gyilkosság büntettét képezi és mint ilyen halálbüntetéssel büntetendő. Ebben az esetben tehát kötelező vizsgálatnak van helye.

Az N. ácsmester sérelmére elkövetett lopás a Btk. 333. §-ban és a 336. §. 7-ik pontjában van meghatározva, az orgazdaság a Btk. 370. §-ának 1. pontjába ütközik; mind a kettő öt évet meg nem baladó szabadságvesztéssel büntetendő. Így tehát kötelező vizsgálatnak nincs helye, hanem a kir. ügyészség, amennyihen felderítve látja a tényállást, mindjárt vádiratot adhat be. Láttuk, hogy a nyomozás teljes és kimerítő volt, egész bizonyos tehát, hogy ebben az esetben a vádirat minden további aggály nélkül beadható lesz.

A harmadik eset, amelyet tárgyaltunk, a járásbirósági hatáskörbe tartozik. Azt láttuk, hogy a járásbiróság mellett nincs állandó ügyészség, hanem csupán ügyészségi megbizottak vannak, itt tehát a jelentést a járásbiróságnak kell átadni; a járásbiróság, mint látjuk fogjuk, egyszerűbb eljárás szerint bíraskodik, ott nincs sem vádirat, sem vizsgálat, hanem a Bp. 525. §-a értelmében a járásbiróság az ügyet indítványtétel végett

csupán közölni fogja az ügyészségi megbizottal. Az ügyészségi megbizott azután, ha azok az esetek forognak fenn, amelyek szerint a nyomozást meg kell szüntetni, indítványozza a Bp. 527. §-a értelmében azt, hogy a járásbiróság tagadja meg a bűnvádi eljárás megindítását, ha azonban azt látja, hogy a bűnvádi eljárásnak helye van, a tárgyalás kitűzését indítványozza. (Bp. 527. §.)

Még egy kérdéstről kell szólnunk, mielőtt a nyomást elhagynók és ez az, hogy mi történjék a letartóztatottakkal? A Bp. 145. §-ának 4-ik bekezdése szerint a rendőri hatóság köteles a letartóztatottat kihallgatása után azonnal, de legkésőbb 48 óra alatt, amennyiben büntett vagy törvényszék hatáskörébe tartozó vétség látszik fennforogni, a vizsgálóbíróhoz, ha pedig járásbiróság elé utalt bűncselekmény forogna fenn, az illetékes járásbirósághoz kísértetni. A Bp. 95. §-a szerint pedig és így rendelkezik a szolg. ut. is, ha törvényszéki ügy forog szóba, de a járásbiróság közelebb van, a rendőri hatóság és így a csendőrség is a járásbiróságnak adja át a letartóztatottakat.

A mi esetünkben a járásbiróság lévén közelebb, a csendőrség a Nagykuton elfogott két terheltet a járásbirósághoz kísérte át. A járásbiróság a Bp. 95. §-a értelmében elrendeli az előzetes letartóztatást és átteszi az ügyet a kir. ügyészséghez, amely, amint már előadtuk, vizsgálatot fog indítványozni.

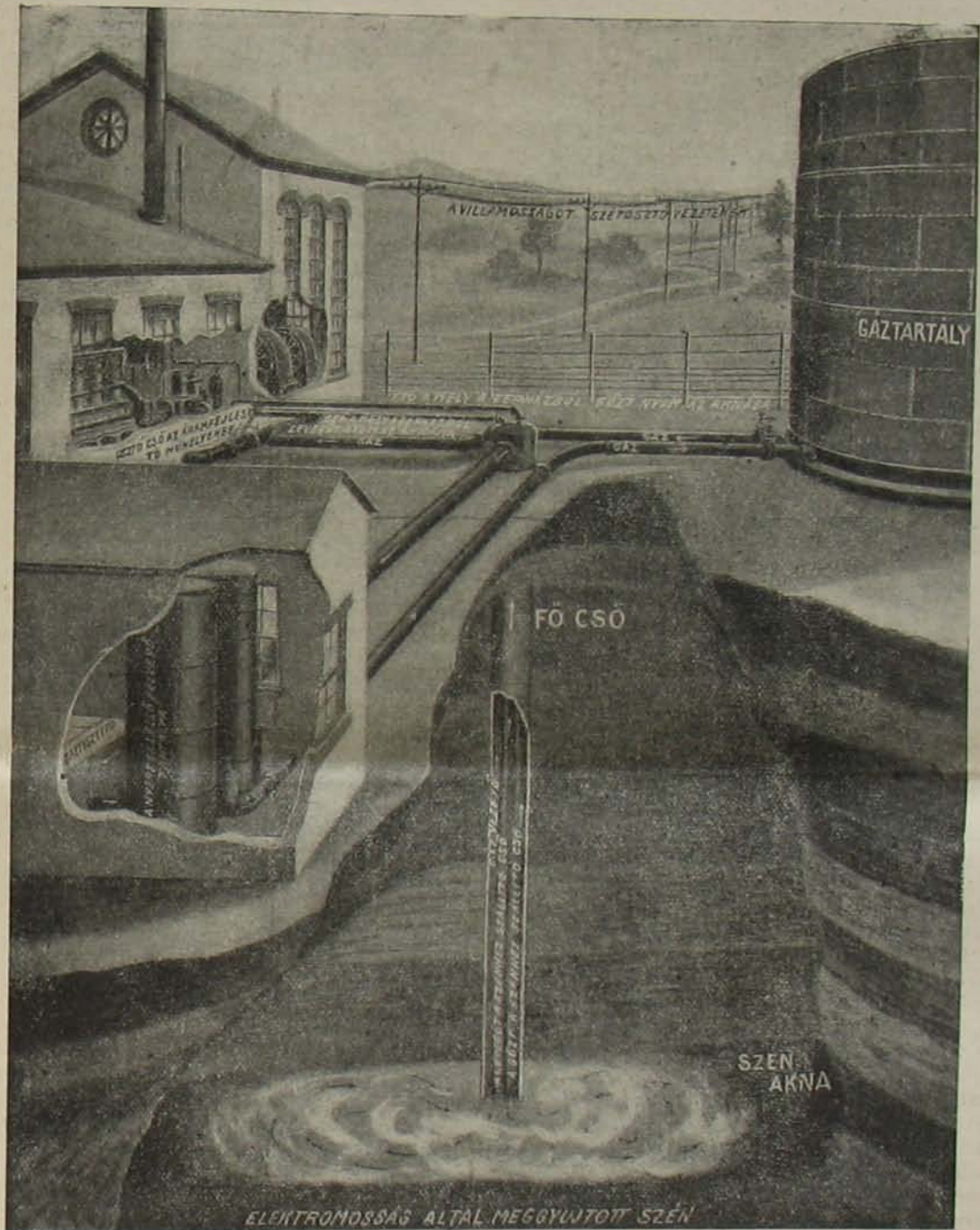
Ha járásbirósági ügy forogna szóban és letartóztatottak volnának, akkor azokat minden esetben a járásbiróságnak kell átadni, a mely előzetes letartóztatásukat rendeli el. Azt végül minden csendőr nagyon jól tudja, hogy ha letartóztatott van, tényvázlatban mondjuk el a nyomozás eredményét, egyéb esetekben pedig jelentésben. (Vége köv.)

Haditüdősítés a XVII. századból.

Mint ismeretes, a keresztény seregek 1664-ben Szentgotthárdnál, Vas megyében jelentős győzelmet arattak a törökökön, a kik e döntő vereségük után Vasvárig futottak, a hol békét kötöttek. A véres szentgotthárdi csatáról Hohenlohe Wolfgang Julio tábornok, az egyesült keresztény csapatok parancsnoka a regensburgi birodalmi gyűléshez jelentést küldött, melyet dr. Novák Béla egy 1665-hen megjelent német könyvben talált meg a melynek fordítását a következőkben közli velünk:

A csapatok állapota olyan, hogy nemcsak a kiállott faramalmak és küzdelmek, hanem betegség is puszt-

Sir William Ramsay, hírneves angol természettudós terve: a szént a bányában elégetni, az így fejlődő gázt csöveken fölvezetni, gépek segítségével villamossággá változtatni és mindenfelé elvezetni.

títja őket, úgy hogy egész gyalogságunkból nem állíthatunk ki két zászlóalj egészséges legénységet, a lovaságból pedig négy svadront. Ezek közt is napról-napra újabb megbetegedések fordulnak elő. A tegnapi ütközetben és csatározásban is annyi elpusztult, hogy alig van körülbelül 800 gyalogos és három svadron lovas — mindent összeszámítva.

A francziák, különösen a Pannie-ezred szenvedett súlyos veszteséget. De a tisztiek közül is sok ott maradt a

osatatóren vagy megsebesült. Ezeknek listáját csakhamar jelentem.

Mikor a török csapatokat vezényelt a Rába folyóhoz s táborunkat erősen tüzelni kezdte, azt gondoltuk, hogy csak nyugtalanítani akarja seregünket, mint a hogy két nappal előbb is tett. Ekkor ugyanis az én sátramát is négy lövés találta és lakájam közül egy meg is sebesült.

Én a magaslaton állva, észrevettem, hogy nagyszámu

ellenség: gyalogos és lovas gyülekezik. Ezt azonnal közöltem a badeni őgróffal, a ki maga is látta. Miután azonban érezte, hogy az ellenség egyre erősödik, a mi részünkről is több ezredet állított velük szembe.

Az ellenség akkor megtámadta az említett ezredeket, s a janicárság oly heves tüzelest kezdett, hogy a mieink kénytelenek voltak visszavonulni. Az ellenség nyomukban, erre gyalogosaink és lovasaink menekültek!

Mikor ezt megláttam, nem törődve rendkívül nagy indiszpozíciómmal, lóra emeltem magam s lovasaimmal és gyalogosaimmal az ellenség ellen nyomultam. Elfoglaltam a falut, de tovább is nyomultam előre és Isten segédelmével visszaűztem az ellenséget s közülük sokat levágtam.

Az ellenség azonban ekkor látva, hogy gyalogságot semmi más nem támogatja, minden erejét összeszedte, újabb támadást intézett s visszaszorított bennünket a falujáig.

Erről beszédtem a lovasságot ismét szembe állítottam velük, úgy hogy az ellenség visszahúzódott s a csőrjésben foglalt állást. Majd odaérkezett gróf Colligni néhány csapata. A lovasokat magam vezettem. Ezalatt néhány svadron császári katona is támadásba ment át.

Nemsokára kénytelen voltam látni, hogy ezek gyengülnek, az ellenség viszont szemlatomást erősödik, úgy hogy felni lehetett tőle, hogy az egész sereg futásnak ered, főképp, ha a török az új folyamán ránk tör. Mindennek megakadályozására nem maradt más bátra, mint zárt sorokban támadni, különben a csata elvész. Ezért a francziákat, Colligni két zászlóalját, nevezetesen a touraint és a ferret, a mi huszárságunkat és az őgróf megmaradt sváb regimentjeit s középen Montecuccoli seregét támadásra vezényeltem, a mit egy adott jelre keresztul is vittek. Isten különös segítségével elűzetett az ellenség nemcsak a csataterőről, hanem az addig készített sáncaiból is. Jelentékeny része a folyóba szorult, a mely csakhamar tele lett emberrel és loval, sőt a lövőarkainkból folytatott erős tüzeles az ellenséget még a folyó tulsó partjáról is elűzte.

A mieink sok szép lovat, zászlót és egyéb zsákmányt kerítettek birtokukba. Én magam azonban egy eséstől nagyon gyönge vagyok, annyira, hogy fegyvereimet sem tudom hordani és most az ütközet után feküdni vagyok kénytelen, s bár szívem egészséges, mégis bátfájásom miatt, ha fent vagyok, négy embernek kell tartani.

Reményelem, hogy a Mindenható annyi erőt még ad, hogy tovább mehetek a sereggel, melyet a rettenetes fáradsalmakon felül még az ébseg is gyötör.

E nyomorunkban adjon segítséget a Mindenható, kinek ez ütközetben tanúsított, szemmel látható kegyelméért nem lehetünk méltóképp hálásak.

Miño tervei vannak az ellenségnek ezek után, még nem tudható. Egész napon át ágyúz ránk újonnan húzott sáncaiból, de hal' Isten, nem sok kárt tesz bennünk.

A mieink a Ráhába fult törökök közül igen sokat kihúztak s többek még sok, értékes zsákmányt szedtek el.

Kelt Szentgotthárdon, a csataterén, 1664 augusztus 2-án.

KÉPEINKHEZ.

Egyik képünkön egy illusztris vadásztársaságot mutatunk be, amelynek tagjaival úgyszólván évenként találkoznak olvasóink a lap hasábjain. Szenvedélyes vadászok ezek az urak mind, sőt a hölgyek is előszeretettel kultiválják eme egészséges és kellemesen szórakoztató

sportot. Most Lónyay Elemér gróf oroszvári birtokán vadásztak pár napig s azonfelül, hogy jól megritkíthatták a gróf dus vadállományát, egyébként is kellemesen mulathattak a gazdag főúr és vendégszerető neje magyaros vendéglátása mellett.

*

A technikai alkotások rendkívül dus területét egy újabb felfedezéssel gazdagította Sir William Ramsay hirneves angol természettudós. A képeink egyikén bemutatott géprendszer tervezete ez és azt a célt kívánja szolgálni, hogy a köszénnek rendkívüli fáradtsággal és költséggel való kiaknázását és hosszadalmas elszállítását, a helyszínen felállított géprendszer mellett való villamosárammá változtatása által, kiküszöbölje.

Ez pedig, mint a gép maga is mutatja, akként történék, hogy a szénben gazdag telepbe egy vastag főcsövet vezetnének be jó mélyen s ezen át, az elektromosság útján izziába hozott szénből származó nyersgüzt előbb egy tisztítóba, onnan a főtartályba vezetnék, a tisztított gázt aztán a villamos áramot gyártó gépek gázmotorainak hajtására használnák fel és az így nyert villamos áram vilkigítási és közlekedési célra való felhasználásra, megfelelő vezeték segítségével, nagyobb távolságokra is elvezethető lenne.

Nagyon természetes, hogy ez még csak terv és csak akkor valósulhat meg, ha szakemberek meggyőződnek arról, hogy a villamosságnak ezen az uton való előállítására és felhasználhatósága gyakorlati és gazdasági szempontból sokkal előnyösebb a mostani rendszernél. És akkor is csak ott, ahol vastag szénréteg fekszik a föld alatt: mert a vékony szénréteg rövid idő alatti kihasználása folytán a gépeknek szetszedése és újabb és újabb helyeken való felállítására és a vezetékeknek mindannyiszor való megbosszabítása tetemes költségbe kerülne s a tervezett gazdasági előnyt nem biztosítaná. Laikus felfogás szerint ugyan még a vastag szénréteg mellett sem látszik ez egészen bizonyosnak, mert a gáz-elvonás után a földben maradt kokszot csak ki kell bányászni és el kell szállítani, ami — legalább hozzávetőleg — majdnem annyiba fog kerülni, mintha magát a szenet vennék ilyen módon használatba.

HIREK.

Ellenszegülés. Matosek Alajos, lajtanjfalusi őrsbeli csendőr, november 26-án, délután hat órakor, Flammer Alajos ellenszegülő, büdöskuti lakossal szemben, annak könnyű sérülésével végzőlő szuronyfegyvert használt.

Drágasági pótlék kérelmezésének korlátozása. A m. kir. belügyminiszter úr a folyó évi október 29-én kelt 165.871/VI-b. számú rendeletével utasította a kerületi parancsnokságokat, hogy h ssanak oda, miképp az őrsök takarékos és okszerű gazdálkodással gyarapítsuk és tartásuk fenn a közzgazdálkodást, hogy a drágasági pótlék kérelmezése csak a legkritikább esetben történjék.

Gyászhir. Farkas Salamon törzsrőrmester, belényesi szárnyasármvívó, november 28-án Belényesen 44 éves korában meghalt. Hült tetemét gyászba borult családja és bajtársai őszinte részvétele mellett december 1-én helyezték ugyanott, az izraelita vallás szertartása szerint, örök nyugalomra. Nyugodjék békében!

Kérelmek. Péterfi István, a Moson megyei Hegyeshalom községben állomásozó csendőr kéri a somogy megyei Kéthely községben született csendőroket, hogy címüket vele közöljék.

Györi András, Kolozs megye Bald községben állomásozó csendőr cz. őrmester kéri a folyóévbenvele Kolozsváron altiszti tanfolyamot hallgatott Tóth József csendőr cz. őrmestert, hogy címét fontos okból vele közölje.

A Magyar szakírók egyesületének jubileuma. A Magyar Szakírók Országos Egyesülete tíz éves fennállásának megünneplésére november 24-én délelőtt 11 órakor az „Otthon» írók és hírlapírók körének helyiségében (VII Dohány-utca 76.) ünnepi közgyűlést tartott, melyen Gelléri Mór elnöki megnyitója után Sugár Ottó főtitkár jelentést tett a jubiláló egyesület működéséről, majd Katona Béla mondott az egyesület és a szakirodalom hivatását, valamint az eddig felmutatott eredményt méltató magas szónyalású ünnepi beszédet. Az ünnepi közgyűlés, melyen a magyar koromány és az osztrák szakírók egyesületén kívül a magyarországi írók, művészek, pénzintézetek, ipari, kereskedelmi és közgazdasági szakegyesületek nagy számban voltak képviselve, Matlekovits Sándor v. b. t. t. és Bernát Istvánt tiszteleti tagokká választva, Rubinek Gyula alelnök záróbeszéde után lakomával nyert befejezést.

KÜLÖNFÉLÉK.

A gyermekek lélegzése. A lélegzés a szervezet legfontosabb működései közé tartozik, tehát mindenkinek gondosan ügyelnie kell arra, hogy ezt a funkciót helyesen végezze. A tapasztalat azt mutatja, hogy a legtöbb ember nem tud helyesen lélegzeni, a mi súlyos hiba és sok betegségnek lehet előidézője. A szülőknek főfeladatuként kellene tekinteniök, hogy gyermekeiket már kiskorukban megtanítsák a helyes lélegzésre. Előszörban arra kell ügyelni, hogy a gyermek csakis az orrán át szívja magába a levegőt, mert az orr átmelegíti a egyben meg is tisztítja azt. Az átmelegített és megtisztított levegő sem a tüdőben, sem a légcsőben nem okozhat kárt. Nyitott szájjal nem szabad lélegzeni, mert ez a legveszedelmesebb az egészségre; még az alvó gyermeket is föl kell keltetni, ha a száján keresztül szívja be a levegőt. A ki horkol, az mind helytelenül lélegzik. A horkolás egyébként kiszáritja a légcsövet s érzékenynyé és fogékonynyá teszi a gégebajok és a köhögés iránt. A nyitott szájjal való lélegzés a legsúlyosabb bajokat okozhatja az embernek: a fülkatarus, nehéz hallás, asztmára való hajlandóság többnyire a helytelen lélegzés következménye. A szülőknek tehát minden erejükkel rajta kell lenniök, hogy leszoktasák gyermekeiket a nyitott szájjal való lélegzésről. Azonban gyakran előfordul, hogy a szájon való lélegzés valami betegségnek jele. Lehet, hogy az orr póliptól dugult be, vagy a mandulák megdagadtak, esetleg daganatok képződtek az orriregben, a melyeket el kell távolítani. Az so ritkaság, hogy az orr választófala kelletténél vastagabb vagy elgörbült, miáltal a rendes légczirkuláció megakad az orrban. Ilyen eseteknél azonnal orvoshoz kell fordulni, egyáltalában mindig orvosi tanácsot kell kikérnie az anyának, ha észreveszi, hogy gyermeke nem lélegzik helyesen, mert csak így óvhatja meg azt sokszor egy egész életen át tartó betegségtől.

Az állatok lélektanához. A tudósok már régen megállapították, hogy az állatoknak nemcsak eszük, de lelkük is van, a melyben a legkülönfélébb érzelmek megnyilvánulhatnak s ezek közt a szeretet, meg a gyűlölet játsza a főszerepet. Az állatoknak bizonyos egyének iránt való rokonszenve vagy ellenszenve sokszor igen

feltűnő alakban jut kifejezésre, a mi félremagyarázhatatlanul bizonyítja ezt az igazságot. A gyengébb állatok gyűlölete az erősebb, természetes ellenségekkel szemben olyan nagy, hogy már kölyök korukban megnyilatkozik. A gulyák ösztönszerűleg gyűlölik a kutyákat s ennek az ellenszenvennek az eredetét csak évszázadokkal visszamenőleg lehet megtalálni, mikor a vad csordákat állandóan üldözték a vad kutyafalkák. Indiában a nőstén tigris mélyen rejtett helyeken üt tanyát, a hol kevés ellenség veszélyezteti a kölykeinek életét. Ha véletlenül arra téved egy medve, sietve visszavonul, mikor észreveszi a tigris-fiókákat és még az óriásgyíró sem merné megérinteni őket. A vad kutyák azonban nem félnek a tigristől, fölfalják a kölykeiket s ha a nőstény véletlenül rajtakapja őket, azzal is szembeszállnak. Ezért tör ki vérfagyasztó ordításba a nőstény tigris még az állatkertben is, ha kutya téved a közelébe. A leopárd, a mely fákon él, nincs úgy kitéve a vad kutyák támadásainak, tehát nincs is benne semmi ösztönszerű gyűlölet a kutyák ellen, a kutyák azonban annál jobban félnek a leopárdtól, a mely a fákról leselkedik rájuk s a hol egyedül pillant meg egyet, rögtön leugrik rá és szétépi. Az állatok közül sok nem szereti a szerecseneket, különösen a majmok viseltetnek ellenszenvvel irántuk. A londoni állatkertbe egyszer bevezettek egy sereg szomálit, a kiknek meg akarták mutatni a vadállatokat. Mikor a feketék az állatok közelébe értek, az oroszoknak dühösen ordítani kezdtek, a majmok megijedtek s bosszúsáknak látszottak, az antilopok nyugtalanokdtek, sőt még a vad marhákat is izgatottság fogta el, mert fölismerték természetes ellenségeiket, a sötétbőrű embereket, a kik évszázadok óta vadászazák a fajtájukat. A madarak akárhányzork megdöglenek a püszta ijedségtől, a papagályok és a majmok pedig elájulnak. Az állatoknak más állatok ellen irányuló ellenszenve sokszor érthetetlen (a kutyák például ki nem állhatják a rókákat, a lovak pedig a tevéket) s ilyen esetekben az ősi, átöröklött ösztönben kell keresni a magyarázatot.

Rózsaszínű lakoma. Londonban egy előkelő úr lakomát akart rendezni a feleségének és pedig rózsaszínű lakomát, mert az asszonyságnak ez a kedves színe. Egész London feszülten várta, miként oldják meg a lehetetlennek tetsző kérdést, hogy az ebéden necsak az asztalterítés, de az étel is rózsaszínű legyen. Szerencsére azonban jelentkezett egy főszakács, a ki, mint az eredmény mutatja, nagyszerűen felelt meg feladatának. A rózsaszínre halványított paradicsomleves után különböző rózsás tengeri halat szolgáltat fel: rákokat, füstölt lazacot, langustot. A húst marbasült képviselte, a mit rózsaszínűre páczoltak. Ha olyan étel került az asztalra, melynek természetes színe nagyon elütött a rózsától, akkor rózsaszín mártással segítettek a bajon. Azután különböző rózsaszín gyümölcsökre került sor s azt talán említeni se kell, hogy csupán rózsás vörösborot ittak, no meg talán azt is, hogy a liköröket a Serry Brandy képviselte. A konyhaművész tehát meglehetősen kitett megbízatásának. Ellenben kijelentette, hogy a színes lakomák tekintetében ezzel úgyszólván kimerült a tudomány. Legföljebb, ha fehér, meg zöld dinert tudna rendezni még.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratos leveleket nem ad. Levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne költöjenek.

Kopárhegy. Felülvizsgálatása alkalmával felségkérvénnyel kérheti a beszámítást. A kérvényhez mellékletek nem szükségesek.

Dunamenti. Nézetünk szerint nem tarthat házkutatást.

Dunántúli 883. Születési és illetőségi bizonyítvány. A kérvény bélyegköteles.

M. J. Névtelen levelekre nincs válaszuk.

B. J. csendőr. 1. A megszakítás (ez esetben hat hónap) az igényjogosultsági időbe nem számít. A 12. év második felében kérheti. 2. Csak szolgai állásra.

S. J. csendőr. Nem szokták megkapni.

Cs. p. Megkapják a legközelebb.

Hegyvidéki csendőr. A téli őrzési beosztás és azzal a hat órai szolgálat általában október hó 1-től április hó végéig érvényes.

101. Nyugállományú csendőr egyenruhát nem viselhet. Kérdése tehát tárgytalan.

S. J. őrmester. Olvassa el az 1908. évi 40. számú lapunknak hasontárgyu üzenetét.

Nagy vágy. Lovascsendőr nem lehet.

Morva határ. Kérdése a fegyelmet érinti, nem adhatunk választ.

B. P. 1. Nem. 2. A m. kir. belügyminiszter úrhoz.

Sz. P. 306. Nézetünk szerint záradékos emberölés sorog fenn, terhelt védelmét azonban nem ismerjük s így határozott választ nem adhatunk.

Törekvő. 1912. 1. Nem. 2. Szabadságot kell kérni. 3—4. Egy középiskolai tanár.

79. Nem számít.

Z. S. csendőr. 1. Nem kaphat. 2. Kérdését nem értjük. 3. A megszakítás nagyságától függ.

21. A „Morva határ” jelige alatt adott üzenetünk önnek is szól.

8888. Altiszt.

R. M. ca. 1886. Márton úrra kötelezi magát.

Alsópágony. Kisebbitett ezalakok Seregélyi D. sz. m. kir. honvéd százados úrnál (Nagyvárad) megrendelhetők.

1738. 1. Mint ez. őrmester. 2. Nem lehet elmenni.

P. A. Olvassa el az 1910. évi 21. számú lapunkat.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi felsége 1912. évi október hó 22-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Szabó József, IV. számú csendőrkerületbeli ezredesnek saját kérelmére a nyugállományba való helyezését legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

Áthelyeztetettek:

1912 december hó 1-ével:

Müller Béla, IV. számú csendőrkerületbeli hadnagy, munkácsi, — és
dr. Hilberth Gyula, VI. számú csendőrkerületbeli hadnagy, pápai szakaszparancsnok; kölcsönösen.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Bandár Dávid csendőr, Jósikafalva községben 1912 október hó 17-én kiütött tűz alkalmával a tűz továbbterjedésének megállítására, valamint a vagyonmentés körül kifejtett kiváló működéséért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Miklósi György csendőr ez. őrmester, Mudris János csendőr és Dávid György volt csendőr, mert az 1912. évi tavaszán Dunabogdány községet és határát fenyegetett árvízveszély alkalmával a meglazult védőtöltésnek helyreállítását a már kétségbeesett lakossággal buzdítás, erélyes fellépés és személyes közreműködés mellett foganatosították, illetőleg előljáró járás- és őrsparancsnokukat hathatósan és eredményesen támogatták.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Lónyai István őrsvezető ez. őrmester, mert Kentelke községben 1912 július hó 28-án egy közhasználatu gémeskutba belezuhamittas egyént egy odahívott férfi segítségével a kutból kihuzva, a vízbefulástól megmentett.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153 44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötele mellett helyeznek el intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Olytakarékbetétek után, melyeknél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Bányai József csendőr, mert a Sajó folyónak 1912 szeptember hó 18-án Árokajla községben történt kiáradásakor a víz által elsodort és életveszélybe jutott özv. Krenyeszki Sándorné árokajlai csendőr örsfőzőnőt kimentette.

Vastag György próbacsendőr, mert Jósikafalva községben 1912 október hó 17-én kiütött tűz alkalmával az oltás és vagyonmentés körül dicséretes tevékenységet fejtett ki.

Kollár Ádám, Oláb István, Varga András III., Decker Rezső, Jéki Ferencz, Arany János, Finta Ferencz, Németh János III, Szalay Károly, Molnár Román, Markó Lajos, Heinzelmann Gyula és Papp János III. csendőrök, mert az 1912. év tavaszán Dunabogdány községet és határát fenyegetett árvízveszély alkalmával a meglazult védőtöltésnek helyreállítását a már kétségbeesett lakossággal buzditás, erélyes fellépés és személyes közreműködés mellett fogantatosították, illetőleg előjáró járás- és őrsparancsnokukat hathatósan és eredményesen támogatták.

K. Szücs Gáspár volt csendőr, mert a Bácskeresztur községben különböző időszakokban elkövetett gabonalapás tetteseit, valamint azoknak orgazdáit észszerűen és leleményességgel vezetett nyomozás során kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta.

Peczárszki Miladin csendőr, mert a Bácskeresztur községben különböző időszakokban elkövetett gabonalapás tetteseinck, valamint azok orgazdáinak észszerűen és leleményességgel vezetett nyomozás során történt kiderítésénél és az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásánál járőrvezetőjét hathatósan és eredményesen támogatta.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A III. osztályu tiszt katonai szolgálati jellel elláttatott:

Proch József IV. számú csendőrkerületbeli százados, 1912 október 1-én.

Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Jakabos István járásörmester, 1912 november 6-án;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Rákosi Ferencz örmester, 1912 november 2-án, Winkler József örmester, 1912 november 15-én;

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Széplaki János járásörmester, 1912 november 7-én és Kovács Mihály II. járásörmester, 1912 november 10-én.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Pápai István csendőr, 1912 november 16-án;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Juhos Károly örsvezető cz. örmester, 1912 november 4-én, Dezső Ferencz csendőr, 1912 november 5-én, Lukácsi István csendőr cz. örmester, 1912 november 15-én;

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Árvai Miklós csendőr cz. örmester, 1912 november 1-én, Kovács István II. csendőr, 1912 november 5-én;

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Kisuczky József csendőr, 1912 november 5-én;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Krivarics József örsvezető cz. örmester, 1912 október 5-én;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Lányi András csendőr, 1912 november 4-én, Opra Pál és György János csendőrök, 1912 november 9-én; végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Kudor András örsvezető cz. örmester, 1912 november 4-én, Zsvics Mihály csendőr cz. örmester, 1912 nov. 7-én és Botos József csendőr, 1912 november 10-én.

Járőrvezetői jelvényvel elláttattak:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Váczi Nagy János, Magyar János, Berkecz János, Szabó Ferencz I., Sipka Antal, Simon István, Bazár György, Janka János, Balogh József III. és Hegyi József csendőrök;

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Csápai Vendel, Orgonik István, Kozár Imre, Kreiniker István, Rugovics András, Rabina Illés, Bagócsi Mihály, Garai Pál, Nagy Béla II., Déméndi László, Koreny Márton, Almászki Lajos, Vozák Ferencz, Kucséra István, Bodányi Kálmán, Marosvári János, Rákosi Mihály, Szantai László, Gunszt Ignác, Zemanik Imre, Balogh Ferencz, Berki Lajos, Baranyai János, Mojzes Imre, Karabin János, Segély János, Csölle Kálmán és Boros Tamás csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Grinvalszky Károly, Péterfi Péter örsvezető cz. örmesterek, Kürthy Elek, Sugár Géza csendőr cz. örmesterek és König Károly csendőr 3—3 drb., Polgár György járásörmester és Schreiner Márton csendőr 2—2 drb.; végül

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Juhász Miklós csendőr 5 drb., Csordás Ferencz járásörmester, Sziklai Árpád örmester, Szakál Károly, Béndek András örsvezető cz. örmesterek és Szegedi György csendőr cz. örmester 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglasi jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatások.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Szklenicza István próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 164,530/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Szabó»-ra változtatta.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Siska József próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 146,859/VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknevét «Szigeti»-re változtatta.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Stekbauer János próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 150,904/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Bükszádi»-ra változtatta.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Palla Miklós próbaesendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 46,920/VI-a. számú engedélye alapján vezetéknévét «Barta»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Pál István III. őrsvezető ez. őrmester, Kis Etelkával, 1912 október 20-án, Kolozsváron.

Ivácson József őrsvezető ez. őrmester, Kis Erzsébettel, 1912 október 20-án, Kolozsváron.

Csergő Balázs őrsvezető ez. őrmester, Varga Rózával, 1912 október 29-én, Szentábrahámon.

Újfalusi János csendőr, Dregies Karolinával, 1912 október 27-én, Bábólnán.

Barabás Ferencz csendőr, Szöllősi Czeccziliával, 1906 december 17-én, Magyarigenben.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Oszvár Kálmán csendőr ez. őrmester, Szauer Emiliával, 1911 április 2-án, Lippán.

Kiss Péter törzsőrmester, Zsibrita Krisztinával, 1912 október 2-án, Kiskunfélegyházán.

Vigh Lajos csendőr, Beinsán Flórával, 1912 október 13-án, Nagylakon.

Farkas Ferencz csendőr, Beranek Blondina Máriával, 1912 október 12-én, Resiczabányán.

Hevesi Mihály, őrsvezető ez. őrmester, Mersdorf Anna Erzsébettel, 1912 október 15-én, Újpecsen.

Kucsera János őrsvezető ez. őrmester, Szarvadszki Viktóriával, 1912 október 29-én, Topolyán.

Székely Dénes őrsvezető ez. őrmester, Juhász Borbálával, 1912 október 24-én, Végváron.

Gersch József csendőr ez. őrmester, Kovács Jozefával, 1912 október 3-án, Budapesten.

Sánta János csendőr, Lieber Katalinnal, 1912 október 31-én, Bánlakon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Tóth Ferencz I. őrsvezető ez. őrmester, Mibácsi Erzsébettel, 1912 október 6-án, Hatvanban.

Bányai Albert őrsvezető ez. őrmester, Kálmán Izabelával, 1912 október 19-én, Kisujszálláson.

Batár Antal csendőr ez. őrmester, Grünbaum Franziskával, 1910 november 10-én, Kiskunlaczházán.

Dombi József őrsvezető ez. őrmester, Farkas Erzsébettel, 1912 november 3-án, Mindszentén.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Miltsevits György csendőr ez. őrmester, Kopesak Helénnel, 1912 szeptember 21-én, Berzeviczén.

Tibil János csendőr, Várady Krisztinával, 1912 szeptember 14-én, Máramaroszigeten.

Asztalnok Lajos őrsvezető ez. őrmester, Rebenyák Rózával, 1912 október 12-én, Tiszaujlakon.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Mezei Péter járásőrmester, Horváth Emilia Valeriával, 1912 október 5-én, Losoncson.

Malinka Barnabás őrsvezető ez. őrmester, Sipka Juliannával, 1912 november 3-án, Párkányon.

Garab Imre csendőr ez. őrmester, Matesz Rozáliával, 1912 október 20-án, Ácson.

Borka Gyula őrsvezető ez. őrmester, Krakler Borbálával, 1912 november 12-én, Budapesten.

Csekő József csendőr, Rakovszky Arankával, 1912 november 2-án, Aranyosmaróton.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Károlyfi Ambrus őrsvezető ez. őrmester, Terechezanu Annával, 1912 október 6-án, Harinán.

Bakos József csendőr ez. őrmester, Molnár Katalinnal, 1912 október 13-án, Nagysajón.

Radut Vaznl csendőr, Buzulescu Florentinával, 1912 október 6-án, Alsáncsán.

Máthé István őrsvezető ez. őrmester, Filó Zsuzsannával, 1912 november 5-én, Csikszerezán.

Kovács Mózes őrsvezető ez. őrmester, Farkas Fánival, 1912 június 9-én, Bihardoboson.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonna — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó.**

Hűsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptárunk megjelentek, azokat minden rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.

A «Csendőrségi Rendelet» Közlöny, egyes számainak gyűjtésére szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ára 50 fillér.

Finom minőségű téli kesztyűk, hósapkák, nemkülönbön mindenféle felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A bajtársiasság.

Irta: Argus.

Ez a bővös szó egy katonai testület tagjainak minden körülmények között való összetartozása érzetét jelenti. Erkölcsi értékét tekintve egyenlőnek állítható a testvéri viszonytal; sőt, ha azt a nagyon is sok és a helyzet okozta körülményeknél fogva meghatározó esetet fontolóra vesszük, a miknek indító rugója mindenütt és mindenkor a bajtársi önfeláldozás volt, még a testvéri szeretetnél is magasabbra értékelhetjük.

A katonai élet számtalan epizódja bizonyítja a mellett, hogy csak az igazi bajtársiasság fokozza az összetartozás érzetét; csak az igazi bajtársi szeretet készíti mindenkit a társa és az összesség érdekeinek előmozdítására; ez teszi közössé örömeinket és bánatainkat s elviselhetővé küzdelmeinket és szenvedéseinket.

S nekünk csendőröknek kétszeresen szükségünk van a bajtársiasságra és a bajtársi érzés fejlesztésére és ápolására. Megköveteli ezt sajátlagos szétszórt, helyzetünk és ama közismert körülmény, hogy a társadalom elvetemültjeivel örökös harcban állunk s hogy jelen kell lennünk minden olyan esetben és helyen, a hol az emberiség életét, testi épségét és vagyonát komoly veszedelem fenyegeti. Népmozgalom, tűzveszély, árvíz, pestis és az elemek dühöngő harcainál és pusztításainál, szándékos vagy véletlen katasztrófaútnál ott látjuk a csendőrt mindenütt, tőle várja mindenki a segítyt és önfelhúdozást s mi csendőrök senki másra nem számíthatunk, egymásra, egymás: bajtársi szeretetére, támogatására és jóakarására vagyunk utalva csupán.

Igazi bajtársias érzésnek azonban csak azt a lelki összekötötést lehet nevezni, a mi minden személyi és anyagi érdek mellőzésével, teljesen az együvértartozás érzetéből fakad. Csak egyedül ez lehet az a lelki kapcsolat, a mi a csendőrnél állandó marad; minden más irányból származó bajtársiasság csak fellobbanó szalmaláng csupán s a mily könnyen fejlődött, oly könnyen és hamar el is mulik.

Az igazi bajtársiasság nem tesz különbséget az együtt — egy őrsön — élő és a más helyen, más irányban működő, idősebb vagy fiatalabb, altiszti vagy nem altiszti rangban levő csendőrök között. Mert nemcsak a hosszas együttélés és működés alatt kell ennek

kifejlődni, hanem már magából a katonai és emberi együttérzésből és a minden pillanatban való egymásra utaltságból kell fakadnia s le kell küzdenie minden oly irányú indulatot s lelki és természetbeni ellentétet, a mi az igazi bajtársias érzés fejlődését vagy folyamatát csak pillanatra is megakaszthatná vagy hátrányosan befolyásolhatná.

Az az általános szokás, hogy az őrsre beosztott próbacsendőrrel vagy áthelyezett csendőrrel mindjárt különféle szeszitalok fizettetése mellett való ismerkedési estélyt rendezünk vagy tivornyákba fuló bucsuzást a rövidebb vagy hosszabb időre távozókkal, kelthet bennünk pillanatnyi örömet illetve megkönnyítheti a bucsu pillanatát, de állandó bajtársi szeretet keltésére és maradandó emlék előidézésére annál kevésbé alkalmas, mert köztudomású, hogy a szesz italok élvezete különféle lelkiindulatokat vált ki az emberből s már az ünneplés pillanatában megtörténhetik, hogy a valódi ezéul kitűzött bajtársias szellem fejlesztése és az egymásiránti baráti szeretet fokozódása helyett, mint örökös ellenségek hagyjuk el az ünneplés színhelyét.

Hasonló eredménnyel végződhetik ama további szintén általános szokás is, hogy «per tu» poharak ivásával akarjuk magunkhoz kötni, lebilincselni, bizalmasabb barátunkká tenni vagy hasonló bizalmunkról meggyőzni egyik vagy másik bajtársunkat. Mindez az igyekezet hiábavaló kísérletezés. Mert, ha a mámoros pillanatokban ölelkezünk, eszokolozunk és örökös baráti kötelezettséget fogadunk is egymásnak, könnyen előfordulhat, hogy a mámor elmúltával már analizálni kezdjük, vajjen jól és helyesen cselekedtünk-e, felemeltük-e vagy lealáztuk magunkat; igazi jó barátot vagy csak mulató pajtást nyertünk-e; vagy a mi még rosszabb, nem olyan bajtársnak köteleztük-e le magunkat, a kit nekünk kellene a rossz cselekedettől, a kihágásokra való hajlandóságtól visszatartanunk, oktatnunk, vezetnünk s ebelyett talán épen a saját erkölcsi tőkénket veszélyeztettük.

Mindezek olyan kérdések, a melyeket már előbb, még józan állapotban kellett volna megoldanunk. Mert, ha az ünnepléses alkalom után tolulnak valami okból előtérbe, már arra mutatnak, hogy ujdonsült bajtársunk személye, természete vagy viselkedése aggályt kelt hennünk és a helyett, hogy igazi bajtársává lettünk

Első magyar vill. erő berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. Orosz és a szabadalmazott Ajálja saját gyárában készült tisztíthatatlan hangokkal. szerről külön küldetik

STOWASSER JÁNOS

kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lános id-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.

császári és királyi udvari szállító a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. hangszerkészítője, az

volna vagy öt nyertük volna meg igazi bajtársnak, vagy egyikünk a másiktól vagy mind a ketten, illetve többen egymástól már szabadulni akarnánk.

Számtalan eset igazolja már azt a társadalomban, de a mi szoros csendőri életünkben is, hogy régi jó kebelbarátok vesztették el az egymás iránti bizalmukat és szeretetüket épen akkor, mikor kölcsönös igyekezettel és jóakarattal egy harmadikat iparkodtak bevonni barátságuk bűvkörébe. Elvesztették, mert nem józan észszel és nem az igazi bajtársi és testvéri érzés természetes és szilárd talajára, hanem a szeszestital hatásával élesztgetett és mesterségesen támogatott ingatag alapra és poharazás közben kezdték építeni baráti, illetve bajtársi érzésük egy újabb egyénre való kiterjesztését.

Mindzekekkel pedig nem azt akarom én mondani, hogy a csendőr általában tartózkodjék a bajtársi körben való poharazástól. Nem tiltja őt attól senki, hogy az egy-két pohár sört vagy bort, a mennyit t. i. szervezete elbir, bajtársai társaságában fogyasztja el. Ez azonban csak szórakozás és időöltés számba vehető. De azt állítani, illetve azért keresni és szorgalmazni a mennél nagyobb társaságban való poharazást, mert ez a bajtársiasságot fejleszti, erősíti, ez már profanizálása az igazi bajtársiasságnak.

Hiszen, ha a poharazásban, kártyázásban vagy más szórakoztató játékokban való összetartást vennénk a bajtársiasság alapjául, hány meg hány csendőrtársunkat kellene kizártnak tekinteni bajtársi körünkben olyaukat, a kik sem a poharazásnak sem valamely szórakoztató, de tulajdonképen haszontalan időöltésnek nem barátai és így, habár bajtársi viselkedésük ellen szót se emelhetünk, még se tarthatnak velünk ilyen alkalmakkor?

Rosszakarató vagy téves felfogásra mutatna tehát, ha egyik vagy másik csendőrtársunkat bajtársiatlannak állítanók csupán csak azért, mert egy vagy több bajtársunkat ért anyagi vagy erkölcsi öröm (előléptetés, önállósítás, kitüntetés stb.) közös megünnepléséből kivonja magát. Visszatartatja őt ettől a kora, családi vagy egészségi állapota, anyagi helyzete vagy a zajos mulatástól való óvatosság, de azért az ünneplés iránti bajtársiassága és az ünneplés tárgyát képező örömteljes esemény átérzése épen olyan igaz lehet, vagy talán még igazabb, mint a társaságban résztvevőké.

Ferde felfogásra és a valódi bajtársiasság félremagyarázására mutat továbbá a nálunk gyakran tapasztalható ama szokás is, hogy egyik vagy másik bajtársunk kisebb-nagyobb hibáit, kihágásait takargatni, elhallgatni, elsímitani törekszünk, mint szeretjük hangoztatni — bajtársiasságból.

Megtörténhetik ugyan, hogy csendőrtársunknak valamely hibája elhallgatásával, legalább látszólag, jót teszünk, előnyét szolgáljuk. De ez olyan ritkán és csak

olyan társunknál válhatik be jótettnek, a kiről tudjuk, hogy tud uralkodni magán minden tekintetben s hogy az adott esetben is először és csak pillanatnyi megtévelyedés vagy megfélekedezés áldozata lett.

Hallgatásunk, illetve a hiba elsímitására irányuló tevékenységünk azonban még ez esetben sem mondható helyesnek. Mert ha ez a csendőrtársunk csakugyan helyesnek. Mert ha ez a csendőrtársunk csakugyan olyan erős akaratú s magán és indulatain uralkodni tudó egyén, bizonyára ilyennek ismerik őt a felelősségre vonás jogával bíró előljárók is. És ha a hibát csakugyan nem szándékos rosszakarattól és jellembiányból követte el, a pillanatnyi megfélekedésre és az előbb említett jó tulajdonságra való tekintettel bizonyára enyhébb módon fogják azt el is bírálni.

Hallgatásunkkal tehát sem javára, sem előnyére nem szolgáltunk, sőt hátrányára cselekedtünk, mert elvontuk őt az előljárói megismerés, a megérdemelt megrovás, esetleg másként való felelősségre vonás alól, holott minden jóérzésű és igazságszerető ember tudja, hogy minden hiba, ahhoz képest, hogy enyhébb vagy súlyosabb természetű, a megfelelő figyelmeztetést vagy megtorlást kell, hogy vonja maga után.

De hátrányára cselekedtünk főként azért is, mert bizonyos időre megfosztottuk őt a nyugodt, tiszta öntudattól.

Mindaddig ugyanis, míg a hibájának büntethetősége a bekövetkező elévüléssel meg nem szűnik, ez a bajtársunk mindig rottegni fog hibájának valami módon való kiderültétől s az ennek következményeként várható felelősségrevonástól. Nem lesz addig egy nyugodt pillanata sem; lelkiismerete sohase lesz oly tiszta, hogy hátran, felemelt fővel tekinthessen előljárója szemébe. Azt pedig nagyon jól tudjuk, hogy legtöbbször inkább elszenvedjük a hibánkért hamarosan ránk kerülő figyelmeztetést vagy felelősségrevonást, hogy sem hetekig, esetleg hónapokig szenvedjünk a leleplezés vagy elsímitás feletti bizonytalanságból származó gyötrő félelem kellemetlen hatása alatt.

Annak a csendőrnek tehát, a ki, mikor látja, hogy mindenki tud a bajtársa valamely hibájáról, vagy a mikor tudja, hogy több tanu fogja majd valamely panasztárgyát képező hiba elkövetését igazolni s a hibás bajtársat meg is jelölni s mégis valótlannak állítva, elsímitani törekszik azt, az igazi bajtársiasságról fogalma sincs. Mert ha a legelemibb fogalmai is volnának róla, nem akkor iparkodnék azt kimutatni, mikor annak eredményes módon való nyilvánítása már bizonytalan, sőt, ha az előbb jelzett módon és körülmények között történik, úgy rá, mint bajtársára nézve a szavahihetőség jellemzése tekintetében megalázó is, hanem akkor, mikor még módjában lett volna a hiba elkövetését megakadályozni és bajtársát abban megakadályozta volna.

A bajtársiasságnak eme ferde felfogásból származó illetlen megnyilvánulását azonban valamennyire enyhíti

Ha fáj a feje ne téovazzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmarkacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ara K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

a legtöbb ilyen bajtársunknál észlelhető ama fanatikus meggyőződés, hogy ők helyesen cselekedtek. Vannak köztük, a kik képesek, mint ők állítják, csupa hajtársiasságból a legmesszebbmenő hazudozásra, tagadásra, a közigazgatási kivizsgálásoknak vagy bírói vizsgálatoknak, ha csak tehetségükben áll, a minden módon való félrevezetésére, csakhogy bajtársukat a bajból kihuzni megkísérelhessék vagy legalább az erre való igyekeztüket nyilváníthassák. Egész csendőri életüket ennek a törekvésnek a szolgálatában töltik el s bizony nem egyszer fennen hangoztatják: «De a bajtársamat nem árultam el soha!»

Ebből ugyan nem tűnik ki és valószínűleg nem is tudnának tényekkel előállni, hogy a bajtársiasságnak eme nem helyes módon való nyilvánítása mellett megmentettek volna valakit bajtársaik közül a hibái vagy szabálytalanságai miatti bűnhődéstől, de felfogásukban, hogy t. i. helyesen és jól cselekedtek, megingatni őket még sem lehet. Pedig számtalanszor meggyőződhetek róla, hogy bizony hiába drótozgatták, biztosították bajtársi hazudozással azt a bizonyos korsót, mégis csak eltört az, ha helytelen uton járt sokat a kutra.

De még az ilyen jóakarátú bajtársaknál is rosszakabak azok, a kik vagy saját előnyük hajhászása céljából vagy már rossz természetüknél fogva is, mindenütt hibát, szabálytalanságot szimatolnak, felfedeznek, különféle, de csak előttük gyanus jelekből kombinálnak, következtetnek s az ekként összegyűjtött adatokat, mint való tényeket, rendesen tetemesen megnagyobbitva, hátrányosan kiszinezve, legtöbbször alkalmilag való besugás s nem ritkán magánlevél útján juttatják az előljáró tudomására. S igen sokszor a szolgálat minden érdeke nélkül, sőt annak hátrányára, felszínre hurczolnak olyan dolgokat, a mik már önmagukban elenyésztek vagy elenyésznének a nélkül, hogy bárkinek jogai vagy érdekei csorbát szenvednének miatta.

De azért, ha megkérdeznők tőlük, hogy miért teszik ezt, a testület és a bajtársak érdekeivel hozakodnak elő és esküvel fogadott kötelességük fontos teljesítésére hivatkoznak.

És mindezeket el is hihetnők nekik s talán még elismerésünket is nyilváníthatnánk a testület és a bajtársak érdekeinek szemelőtt tartása körül tanusított és szigorú kötelességtudással párosultnak látszó eme tevékenységükért, ha nem úgy suttyomban, besugva s magánlevelekben való becsempészés mellett tennék ezt és az általuk így besugott hibák és szabálytalanságok leírásánál megmaradnának a kellő tárgyilagosság határain belül s nem nagyítanák s nem színeznék ki azt rossz-hiszeműleg a feljelentettek rovására. Így azonban a «Ments meg uram a barátainktól!» stb. malicziózus jelentőségű szálló ige elvét véve alapul, mi is mondhatjuk, hogy a bajtársi érdekek ilyen módon való megvédéséből, ilyen intrikus módon megnyilvánul bajtársiasságból nem kérünk, mert ez már nem bajtársiasság,

hanem egyenesen merő rosszakaratból való szándékos bajtársiatlanság.

Nem mondhatjuk, hogy úgy ezek, mint az előbb említett bajtársak gyéren vannak soraink közt. Vannak ők elegenden s imitt-amott elég buján is tenyésznek, sőt egyik-másik elég szép karriert is csinál. De legtöbbször elhullanak a hosszú harcz alatt vagy mint felismert megbízhatatlanok, kétes szavahihetőségűek, bizonyos kényszerítő körülmények hatása alatt rövid időn belül megválnak a testülettől.

Vannak ők elegenden mind a két fajtából mindenütt. S csak az a jó, hogy még többen vannak azok, a kik felismerve az ő helytelen nézetüknek és rossz szokásuknak káros voltát, az igazi bajtársiasság oktatásának és fejlesztésének arany középpútján haladva, nem hagyják érvényesülni az ilyen talmi-bajtársiasságnak a többségre való káros befolyását.

Ezek azok, a kik nemcsak szavakban, hanem belső érzésben és tetteikben is épen úgy bajtársnak tekintik a legutolsó próbacsendőrt, mint a velök egyenrangú és egyenlő szolgálati idejű bajtársakat és nem személyi vagy anyagi érdekek szerint osztják vagy veszik a bajtársiasságot, hanem az együvértartozás magasztos eszméitől áthatva s mindenkinek jó példát adva, tanítják és fejlesztik azt.

Dicsérnek és elismeréssel jutalmaznak ott, a hol azt a bajtársiasság és a szolgálat érdeke megkívánja, viszont figyelmeztetnek, korholnak s dorgálnak ott, a hol ugyanaz az érdek megköveteli. De olyan hangon és olyan modorban teszik ezt mindig és mindenkivel szemben, hogy abból egy igazi bajtárs jóakarata és bajtársi szeretete érezhető ki.

Egy olyan bajtársé, a ki örömünket, bánatunkat, küzdelmeinket és szenvedéseinket nemcsak ismeri, de teljesen átérezni is tudja s ha dicsér, nem gunyból teszi; s ha korhol, dorgál: csak jót akar és oktat vele.

*

Az ilyenektől tanuljuk az igazi bajtársiasságot és ne a poharak csengése mellett és a hangzatos szavak nyilvánításában keressük azt. Mert míg itt csak félremagyarázott, hamis utakon haladó, talmi-bajtársiassagra találunk, addig amazok vezetése, oktatása, irányítása és jó példaadása mellett, rátalálunk arra az igazi arany középputra, a mely megmutatja, hogy mely irányban kell haladnunk az igaz bajtársi szellem tanítása és fejlesztése felé; meggyőz bennünket arról, hogy csak az az igazi bajtársiasság, a mi az együvértartozás magasztos ermetéből s az egymásra utaltság helyes felismeréséből fakad és nincs alávétve a könnyen változó lelki és természetbeni rosszindulatok által irányított káros befolyásoknak.

Mit kell tudni a csendőrnek a bűnvádi perrendtartásból?

Irta: dr. Kármán Elemér erzsébetfalvai kir.járásbíró.

(Folytatás).

8. A vizsgálat és vizsgálati fogság.

A kir. ügyészség tehát vizsgálat elrendelése iránt tett indítványt a kir. törvényszék vizsgálóbírójánál, K. Ferenczné Boros Zsuzsanna és L. József ellen, a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntette miatt és pedig L. H. József ellen mint tettes ellen, K. Ferenczné ellen pedig mint felbújtó ellen. Együttal, miután a tettesek le vannak tartóztatva, indítványt tett ellenük a vizsgálat és vizsgálati fogság elrendelése iránt, azon az alapon, hogy a büntetés előrelátható nagyságánál fogva szökésüktől alaposan lehet tartani.

Ezzel tehát az ügy a vizsgálóbíró kezébe megy át.

A vizsgálóbíró végzést hoz, amelyben elrendeli a vizsgálatot a tettesek ellen és a vizsgálati fogságot.

Mi már most — ez a további kérdés — a vizsgálat és miben különbözik a nyomozástól, továbbá mi a vizsgálati fogság és miben különbözik az előzetes letartóztatástól?

A nyomozás és a vizsgálat között első látásra azt mondhatnók, hogy lényeges belső különbség nincs, amennyiben a vizsgálat is azt kutatja, amit a nyomozás, hogy bűnös-e a tettes és ha igen, mit követett el, azaz, hogy a jelen esetben elkövette-e L. József a gyilkosság büntetettét és hogy K. Ferenczné volt-e az, aki őt arra felbújtotta.

A B. P. 102. §-a így szól: A vizsgálat célja azoknak az adatoknak bírói kiderítése és megállapítása, melyek alapján eldönthető, hogy van-e helye a főtárgyalás elrendelésének vagy, hogy meg kell-e szüntetni a bűnvádi eljárást.

Magából ebből a meghatározásból is kitűnik, hogy miben különbözik a nyomozás a vizsgálattól.

A vizsgálat és a nyomozás között két lényeges különbség van, amelyet meg kell jegyezni.

Az első az, hogy míg a nyomozást a kir. ügyészség rendeli el és azt a rendőri hatóságok és közegek fogatatosítják, legfeljebb egyes cselekményeket végez a bíró, addig a vizsgálatot a B. P. 105. §-a értelmében a vizsgálóbíró rendeli el és azt a vizsgálóbíró is fogatatosítja; lehetnek ugyan egyes tudakozódások, amelyeket a vizsgálat alatt is a vizsgálóbíró a rendőrhatalóságok útján teljesít, azonban az egész vizsgálatnak ura, vezetője a vizsgálóbíró.

A B. P. 110. §-a alapján megtörténhetik ugyan az is, hogy a vizsgálóbíró javaslatára a kir. törvényszék vádtanácsa, amelyről később fogunk hallani, arra a járásbíróra bizza a vizsgálatot, melynek területén a büncselekmény elkövetett, azonban ez kivételes eset olyan-

kor, amidőn a legtöbb tanu a járásbíró területén lakik és ilyen esetekben a járásbíró bírja a vizsgálóbíró helyett jár el.

Ennek, hogy a vizsgálat követi a nyomozást, oka rendszerint az, hogy a nyomozás gyorsabban folyik le, sem mint hogy tüzetesen és aprólékosan meg lehessen mindent vizsgálni, fontosabb esetekben azonban nagyon szükséges lehet, hogy a nyomozás után még a bíróság is megvizsgálja az ügyet, annak minden egyes részletét újra felülbírálja.

A másik fontos különbség a nyomozás és vizsgálat között az, hogy a nyomozást az ügyészség szünteti meg; ez a megszüntetés azonban nem jelent *végleges* megszüntetést, amennyiben a kir. ügyészség bármikor, ha arra alapot talál, elrendelheti a nyomozás folytatását (B. P. 444.). Az ügyészség nyomozást megszüntető határozata tehát csak *egyelőre való intézkedés*. Ezzel szemben, ha a vizsgálat be lett fejezve és annak alapján nem lehet főtárgyalást tartani, hanem meg kell szüntetni a bűnvádi eljárást, akkor a vizsgálóbírónak azt a végzését, amelyvel a bűnvádi eljárást megszünteti, az ügy *végleges befejezésének* kell tekinteni. Ez alatt pedig azt értjük, hogy az ily módon megszüntetett vizsgálatot nem lehet bármikor folytatni, hanem, amiként látni fogjuk, a bíróságnak el kell rendelnie az u. n. *ujrafelvételt*. Ezért mondjuk azt, hogy a vizsgálat lefolytatásával az ügy *ítélt dologgá* válik, ellenben a nyomozással az ügy nem válik itélt dologgá.

Mi különbség már most az előzetes letartóztatás és a vizsgálati fogság között? Azt mondhatnók, hogy az egyikben épen úgy fogoly a terhelt, mint a másikban.

Itt is azonban kétféle különbség van.

Az első különbség az, hogy az előzetes letartóztatás a terheltet a nyomozás alatt tartja fogva, míg vizsgálati fogság csak akkor rendeltetik el, amikor már a terhelt ellen a vizsgálat is el van rendelve. Az előzetes letartóztatás a nyomozással, a vizsgálati fogság a vizsgálattal jár együtt, mint a terhelt személyének biztosítására irányuló intézkedés.

Másik megjegyzendő az, hogy az előzetes letartóztatás a törvényszéki ügyekben a B. P. 147. §-a értelmében csak 15 napig tartat és ez a 15 nap csak további 15 napra hosszabbítható meg a törvényszék vádtanácsa által, de csak akkor, ha az feltétlenül szükséges azért, mert a nyomozás nem volt befejezhető. Az előzetes letartóztatás tehát legfeljebb 30 napon át tarthat, ami alatt a nyomozást okvetlen be kell fejezni, mert ha ezen idő eltelt és ezalatt a vádirat nincs befejezve, vagy a vizsgálati fogság az előzetes letartóztatás folytatásaként nincs elrendelve, a B. P. 147. § 2. bek. értelmében a terhelt azonnal szabadlábra helyezendő. A vizsgálati fogság ellenben három hónapig tart a B. P. 159. §-a értelmében. Ez a három hónap azonban meghosszabbítható kivételes esetekben és nyomós okok alap-

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTED ÉS FUGAS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Képek a harsztérről. — A Itonak Durazzóban, melyre kitzíték az albán lobogót.

ján mindig egy hónappal, vagyis pl. ha valaki ellen a vizsgálati fogság 1912 november 5-én lett elrendelve, ez 1913 február 5-ig tart, amikor azt meg kell hosszabbítani márczius 5-ig, márczius 5-étől április 5-ig és így tovább mindaddig, amíg arra szükség van. Ugy az előzetes letartóztatás, mint a vizsgálati fogság meghosszabbítását egyúttal a törvényszék vádtanácsa rendelheti el.

A vizsgálat során a vizsgálóbíró tanukat hallgat ki, kihallgatja a terheltet, hírei szemlét tart, szakértői szemlét rendel. Tehát lényegében ugyanazokat a cselekményeket teljesíti, amelyeket a nyomozás során szoktunk.

Ennek befejeztével az iratokat átteszi a kir. ügyészséghez.

A kir. ügyészség azután a vizsgálatot kétféle módon intézheti el, hasonlóan mint a nyomozás megszüntetését és pedig

1. vagy vádat emel,
2. vagy elejti a vádat.

A vádemelés az ügynek ebben a szakában szintén a vádirat elkészítésével történik abban az esetben, ha a kir. ügyészség a nyomozás és a vizsgálat lefolytatása után arról győződött meg, hogy a gyanúsított személy a bíróság elé állítandó azért, mert meggyőződése szerint őt el kell ítélni. Ellenben ha az iratokból a kir. ügyészség azt látja, hogy nem forog fenn alapos gyanú a terhelt ellen, ebben az esetben a kir. ügyészség elejti a vádat; abban az esetben azonban, ha az iratokból az látni ki, hogy valami esekélyebb súlyú bűncselekmény forog fenn, amely a járásbírósághoz vagy a rendőri hatósághoz tartozik, ebben az esetben egyúttal azt fogja indítványozni, hogy a vizsgálóbíró tegye át az iratokat a járásbírósághoz, illetőleg a rendőri hatósághoz.

Ha a kir. ügyészség a vádat elejtette, a vizsgálóbíró a B. P. 128. §-a alapján a vizsgálatot megszünteti és ha a terhelt vizsgálati fogságban van, a vizsgálatot megszünteti.

A nagykúti gyilkosság esetén azonban a vizsgálat mindenben megerősítette a nyomozás helyes voltát. A vizsgálóbíró az ügyet megvizsgálván, a kir. ügyészség tisztán látta, hogy K. Ferenczné és L. József ellen büntető ítéletet kell hozni és ezért vádiratot adott be ellene.

Ezek szerint két vádirat megy ki az ügyészség irodájából a kir. törvényszékhez: egyik az N. ácsmester sérelmére történt lopási ügy, a másik pedig a nagykúti gyilkosság. Mind a kettőhöz csatolva vannak a nyomozás iratai, vagyis a csendőri jelentés és a gyilkossági esetben a bírói cselekményekről felvett jegyzőkönyvek és a vizsgálat iratai, továbbá az ügyekben szereplő bűnjelölések. Lássuk végül, hogyan szól a vádirat és mi az ügy további sorsa a bíróság előtt.

9. A vádirat.

A B. P. 225. §-a írja elő, hogy a vádiratnak tartalmaznia kell a következőket:

1. a terhelt nevét, annak megjelölésével, hogy fogva van-e vagy nincs;
2. a vád tárgyává tett bűncselekménynek vagy bűncselekményeknek büntetés megjelölését a törvényben megállapított és a tényállásból vett ismertető jelek szerint;
3. a tényállásnak a nyomozás, illetőleg a vizsgálat adataiból merített tömör, összefüggő és tárgyilagos előbeszélését és a bizonyítékok megjelölését;
4. a főbüntetésre illetékes bíróság megnevezését.

Az N. ácsmester kárára elkövetett lopás büntetése ügyében a kir. ügyészség vádirata a következő, meg fogjuk benne találni mind a fenti pontokat: 1215/1912. k. ú.

A kir. Törvényszék vádtanácsa Elnökének.

Vásárhely.

A f. ide zárt nyomozási iratokat és a bűnjel-jegyzékben foglalt bűnjelöléseket a következő

vádirat

benyújtásával küldöm meg.

I. Szabadlában lévő P. Ferencz, 1897 márczius 15-én Kisházán született, ev. ref. nőtlén, vagyontalan, iparosias, kisházai lakos ellen vádat emelek a Btk. 336. §-ában és a Btk. 336. §-ának 7. pontjában meghatározott lopás büntetése,

továbbá P. Jánosné Kis Julianna 1877 január 10-dikén Kisházán született, ev. ref., férjes, kisházai lakos neje, némi vagyonnal bíró, kisházai lakos ellen a Btk. 370. §-ának első bekezdésében meghatározott orgazdaság büntetése, végül K. Ábrahám, magasi születésű, 52 éves, izr. nős, hat gyermek atyja, kiskereskedő, némi vagyonnal bíró, kisházai lakos, ellen a Btk. 129. §-ában meghatározott tulajdon elleni kihágás miatt, amelyet azzal követtek el, hogy

I. P. Ferencz Szentkeresztben N. Károly ácsmester birtokából és beleegyezése nélkül lopott kulccsal 200 korona készpénzt, egy negyven korona értékű ezüst órát és lánczot és két összesen 40 korona értékű gyűrűt jogtalan eltulajdonítási céllal elvett.

II. P. Jánosné Kisházán 1912 október 5-én 200 korona készpénzt, egy ezüst órát és két arany gyűrűt, amelyről tudja, hogy P. Ferencz kezéhez lopás büntetése következtében jutott, vagyoni haszon végett megszerzett.

III. K. Ábrahám két arany gyűrűt P. Jánosnéól olyan körülmények között szerzett meg, amelyekből gyanítható, hogy az lopás következtében jutott P. Jánosné kezéhez.

E vád tekintetében illetékesnek és hatáskörrel bíróknak a kir. törvényszék, mint büntető bíróságot jelölöm meg. A megidézendő tanúk jegyzékét csatolom.

POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és költőgyáránál
telep: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

Lejuttányosabban beszerezhetők összes betegápolási tárgyak, kötszerek, fecskék, m. kir. szab. Polgár-féle sörkötők, gummiharisnyák stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld az üzletvezetés, csak megadandó, mely tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés
leküldés esetén
10% árkedvez-
mény a Csendőri-
Lapok olvasóinak.

Képek a hárczterrről. – Egy shrapnel rombolása a falon.

Indokok:

N. Károly szentkereszti ácsmester azt a feljelentést tette a csendőrörsön, hogy 1912 október 5-én töle inasa, P. Ferencz a késő esti órákban megszökött és ugyanekkor észrevette, hogy zárt szekrényéből 200 korona készpénz, egy 40 kor. értékű ezüst óra lánczostól és két 20—20 kor. értékű arany gyűrű eltűnt. Annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a tettes ez az inas lehetett.

A csendőri nyomozás során N. Károlyné előadta, hogy 1912 október 5-én este felé szomszédasszonyával L.-nével ebédlőjükben az asztalnál ülve beszélgettek s e közben összes kulcsai, amelyek között a hálószobában lévő szekrénykulcs is ott volt, az asztalon előtte feküdtek. Késő este, mikor szomszédnéja elment, észrevette, hogy a hálószobában a szekrény nyitva van, a móg előbb az asztalon lévő kulcsok a nyitott szekrényen lógnak és a szekrényből 200 korona készpénz, férje ezüst órája, valamint két arany gyűrűje hiányzik. Utána nézve észrevette, hogy P. Ferencz a házból eltűnt. L.-né előadta, hogy ő is látta, midőn M.-ékhez ment, hogy a kulcsok egy csomagban M.-né előtt az asztalon voltak.

A csendőrség előtt P. Ferencz nem ismerte el hűnöségét, tagadta a lopást és azzal védekezett, hogy azért szökött meg, mert ébezették és bántalmazták.

A csendőrös P. Jánosnál, a P. Ferencz atyjánál tartott házkutatás alkalmával 200 korona készpénzt talált; amelyre vonatkozólag P. Jánosné azt adta elő, hogy azt a vásárhelyi takarékpénztárból hozták ki kölcsön; a csendőrös a takarékpénztár könyveinek betekintéséből és az igazgatóságának az iratok közt lévő értesítéséből kiderítette, hogy az asszony vallomása annyiban valótlan, hogy P. Jánosék 1912 május 21-én vettek fel 200 korona kölcsönt váltóra, azonban ebből is a hat kor. busz fillért kitevő kamat és díj levonatt; kiderítette továbbá, hogy ebből a pénzből annak idején nyomban 70 koronát fizettek le F. vásárhelyi kereskedőnek, akinek régebb idő óta tartoztak és a jelenlegi csekély keresetforrásuk mellett ki van zárva, hogy ez a pénzösszeg egészében náluk megmaradt.

Ezenkívül a nyomozás során lefoglaltatott egy levél, amelyben P. Jánosné az N. ácsmester által felismert ezüst órát fiának küldte és fiánál, P. Józsefnél az óra meg is találtatott. A csendőrség által beszolgáltatott postai feladóvevény igazolja, hogy P. Jánosné azon a fentírt napot követő napon csomagot küldött a fiának, P. Józsefnek, amelyben az óra volt.

Kinyomozta végül a csendőrös, hogy az N. ácsmester birtokából eltűnt, két arany gyűrűt P. Jánosné adta át K. Ábrahám terbeltnék.

P. Jánosné ezt is tagadta, azonban K. Ábrahám he ismerés: az aranygyűrűket önként beszolgáltatta azzal, hogy azt ő megvette P. Jánosnétól 6—6 korona árban és másnapra ígérte kifizetését.

Mindezek alapján P. Ferencz a lopással és P. Jánosné az orgazdasággal alaposan gyanúsítható, azért, mert be

van bizonyítva, hogy a lopott tárgyak az ő birtokukban voltak, és azoktól nyomban megszabadulni igyekeztek.

P. Jánosné az orgazdasággal azért vádolható, mert teljesen ki van zárva, hogy az anya és fia között fennálló családi viszony folytán vele a fia nem közölte volna, hogy a tárgyakat gazdájától lopta, miután azoknak előtte feltétlenül gyanusáknak kellett feltűnniök.

K. Ábrahám a tulajdon elleni kibágással azért gyanúsítható, mert azzal a tagadásával szemben, hogy nem tudta, hogy a két gyűrű lopásból származik, nincs adat, de abból a körülményből, hogy P. Jánosné és fia a késő esti órákban, tehát alattomosan hozták azokat oda és hogy azokat jóval áron alól vette meg, gyanítható, hogy azok bűnös cselekmény folytán jutottak kezükhöz.

Az illetékeségre a B. P. 16. §-a és a 18. §-a, a hatáskörre nézve pedig az 1897:XXXIV. tcz. 17. §-ának 1. pontja irányadó.

Kelet.

N. N.

kir. ügyész.

Ehhez a vádirathoz csatolva van egy jegyzék, amelyben a kir. ügyészség a tanúk jegyzékét sorolja fel, akiket a főtárgyalásra megidézni kér.

E vádirathoz lenne még egy néhány megjegyzésünk.

Általánosságban azt kívánom hangsúlyozni, hogy ebből a vádiratból is ékesen szembetűnik az, hogy a kir. ügyészség munkája a csendőrség munkáján, annak a nyomozásán alapul. Amit a csendőrség kiderített, arra alapítja a kir. ügyészség az ő vádját. Ebből látható, milyen fontos az, hogy a csendőrség az ő jelentéseiben igazat és mindig és csakis igazat írjon, mert az ügyész arra alapítja az eljárás megindítását.

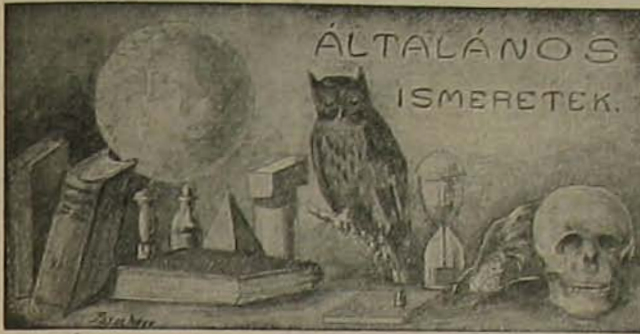
Azt is láthatjuk, hogy ebben az ügyben egyáltalán nincs beismerés, a kir. ügyészség mégis emelt vádat, tehát a csendőrség eljárásának megvan az eredménye, a mennyiben a kiderített bizonyítékokat a kir. ügyész elegendőnek találta arra, hogy a vádlottak tagadó védekezését megdöntse és hogy ő nyugodt lélekkel vigye a bíróság elé az ügyet.

A Kbt. 129. §-ában megbatározott tulajdon elleni kihágás tulajdonképen a járásbíróság elé tartozik. Hogy van az tehát, hogy K. Ábrahám mégis a törvényszék által vonatott felelőségre? Ennek a magyarázata az, hogy a B. P. 18. §-a szerint a tettes bírósága illetékes a részese, az orgazdára és a bűnpártolóra, valamint ezeknek külön vagy másokkal együtt elkövetett több más bűncselekményeire nézve is. Azt a körülményt, hogy ez a kihágás és a lopás együtt tárgyalandó, hívjuk össze függésnek. Ezen összefüggés alapján eshetik meg az, hogy olyan bűncselekmény, amely tulajdonképen nem a törvényszékhez, hanem a járásbírósághoz vagy a rendőri hatósághoz tartozik, mégis a kir. törvényszék elé kerül.

Ugyanilyen vádiratot készített a kir. ügyészség a nagykúti gyilkosság ügyében is. Annak ugyanilyen az alakja, a különbség a kettő között csupán az, hogy

abban, a kir. ügyészség nyilatkozik a B. P. 225. §-a értelmében a vizsgálati fogság fenntartása tárgyában is és hogy abban az esküdtbiróságot jelöli meg hatáskörrel bírónak.

A ló tájékozó tehetségéről.

A «Természettudományi Közlöny» egyik újabb füzetében dr. Máday Istvántól érdekes cikket olvasunk a ló tájékozódó képességéről, melyből itt adjuk a következőt:

Ha arról van szó, hogy egy állat egyik helyről a másik helyre talál, akkor összetett «elki» jelenséggel van dolgunk, melyben meg kell különböztetnünk először az ösztönt, mely az állatot meghatározott hely felkeresésére indítja, másodszer a tehetséget, melynek segítségével ezt a helyet meg is találja.

Az ösztönt, mely az állatot helyváltoztatásra készíti, a vad lónál vándorösztönnek, míg a házi lónál honvágnak nevezhetjük. A ló honvágya rendkívül erős, szinte legyőzhetetlen érzelem; némely ló több száz kilométernyi utat tesz meg, folyókat úszik át, hogy megszokott s kedvelt tartózkodási helyét ismét feltalálja. Sok ló 10 évi távollét után is fölismeri régi honát, magától fölkeresi régi istállóját a benne régi helyét. Minden kocsió emlékszik a olyan vendégfogadóra, melyben egyetlenyszer etették s valahányszor elhalad mellette, ismét beakar térni.

Kövésbbé tisztázott dolog a ló tájékozódó tehetsége s azért éppen e kérdéssel óhajtok foglalkozni. Legelőször is azt kérdezhetjük, hogy a tájékozódás tudatos, értelmes cselekvés-e, vagy pedig teljesen öntudatlanul történik? E kérdésre a helyes válasz, hogy a tájékozódás oly működés, mely részint öntudatlanul, részint tudatosan jön létre. Meggyőződésem szerint a ló ez esetben ösztönének (a honvágnak) tartalmát cizeltudatos akarata tartalmává teszi. Ha pedig tudatosan akar valamit a ló, akkor, csak úgy mint az ember, összes erejét és tehetségeit felhasználja céljának elérésére. Ilyen tehetség első sorban az értelem; a ló tehát értelmesen, tudatosan keresi a helyes utat. Ezt az állítást, mely az összes magasabbrendű állatokra vonatkozik, tudtommal Houzeau (1872) mondta ki először.

Egy másik vitás pont, hogy a tájékozódásban mily szerep jut a ló különböző érzékszerveinek. Természetes, hogy ez a kérdés minden állatfajra nézve külön oldandó meg. A vak hangyafajok pl. másképen tájékozódnak, mint a látó hangyák, ismét más módon tájékozódik a kutya, a macska. A lónak is megvan a maga különös módszere.

Mielőtt az egyes érzékek szerepét vizsgálnók, néhány megfigyelést és kísérletet fogok közölni, hogy a ló tájékozódásának módját megismerjük.

Zürn többek között a következő két esetet említi: egy kanczát és alig egy éves csikáját tulajdonosuk, ki Schleswig tengerpartján lakott, Barsö szigetére adta el. Másnap a kancza s a csikó ismét megjelent régi gazdájának háza előtt, úszva tevén meg az egy tengeri mérföldet meghaladó utat.

Egy molnárnak volt egy vak kocsilova, mely egyfogatú kocsiiban, magától mindig pontosan fordult be az országútról a malomhoz vezető dűlőre, a melyen még 200 m.-nyi utat kellett megtennie a malomig. Valószínűleg szaglása segítségével tájékozódott, mert vasárnap sem tévedett, mikor a malom zaja szünetelt.

Bell egy pék kocsilováról beszéli, hogy gazdája összes revőinek lakását ismerte, úgy hogy minden segítség nélkül naponként ugyanabban a sorrendben kereste föl őket.

Darwin egyszer postakocsin utazott; nagy csodálkozására a postakocsis minden vendégfogadó előtt megállította kocsiját 1—1 másodpercze. A kocsis azután megmagyarázta, miért teszi: egyik lova, mely tökéletesen vak volt, az országútnak valamennyi olyan pontján, a hol már életében egyszer szünetelt, minden alkalommal ismét meg akart állani; rendszeren azonban megelégedett a pillanatnyi szünettel is, azért a kocsis inkább megállította a többi lovakat is, mert ha ezt nem tette, a vak ló erővel húzta hátra a rudat s ilyenkor még több időt vesztett a postakocsi.

Darwin egy hátsalovat Angolországból Wight-szigetére szállított; ez a ló sétalovagláskor mindig a légvonalban régi hona felé vezető irányban iparkodott haladni, nem pedig a kikötő irányában, a hol a hajót elhagyta.

Ilovitt öt esetet említi, melyben ausztráliai lovak megkísérlették 290 km.-nyire fekvő régi legelőjüket fölkeresni; valamennyi esetben légvonalban haladtak, több esetben magas hegyeségen és sűrű erdőn át; egyik esetben a ló 2—2 évi városi tartózkodás után kelt útra, hogy ifjúkorának szabadabb életmódját viszszerje.

Spohr ezredes egy hátsalovat említi, mely iránytű pontosságával mutatta a hazafelé vezető légvonalat; minden más irányban nyugodt lépést ment, míg a hazafelé vezető irányban mindig «dűcögött», azaz nem akart tiszta lépésben, hanem csak nyugtalan apró ügető-lépésben menni. Hasztalan igyekezett Spohr e lovat azzal megteveszteni, hogy órákig az erdőben keresztül-kasul, majd meg körben lovagolta; a mágnes oly biztosan működött, mint azelőtt.

Magam figyeltem meg a következő tényt: Mintegy 20 pót-ló (remonda) részesült idomításban egy tiszt parancsa alatt; a 20 lovas 30 méter átmérőjű kört lovagolt a tiszt körül. A tiszt, ki eredetileg a kör középpontján állott, lassanként a kör kerületéhez közeledett a nélkül, hogy helyét elhagyta volna. Észrevette, hogy nincs a helyén s a kör közepére ment. Ez ismétlődött minden 10 perczeben. A lovakat a kaszárnya mágnesként vonzotta; minden körnél néhány méterrel közelebb jutottak a kaszárnyához, s így az egész kör 10 perczenként 15 méternyi, vagyis óránként 90 méternyi sebességgel vándorolt hazafelé.

Kísérleteim abban állottak, hogy minden egyes sétalovaglásom alkalmával valamely, a kaszárnyától távol eső ponton elbocsátottam a kantárszarat, s a hazavezető út megválasztását teljesen lovamra bízam. Egy-másuttan több lóval végeztem ilyen kísérleteket és pedig mindegyikkel heteken át; mert egy lónak a viselkedéséből csak akkor szabad következtetéseket vonnunk, ha valamennyi szokását ismerjük. A lovak tájékozódó tehetsége nagyon különböző; míg az egyik mindjárt

az első próba alkalmával egyenesen bazatalál, ba sőtét éjjel van is, addig a másik csak több heti gyakorlat után tesz szert némi ügyességre. (Vége köv.)

KÉPEINKHEZ.

A szerbek utja az Adriához.

A balkáni török háborúnak, úgy látszik, egyelőre vége. A fegyverszünetet megkötötték. Az ez alapon Londonban megtartandó tanácskozáson már csak azt állapítják meg, mit veszett Törökország európai területéből s mit nyertek abból a győztes felek.

Egy azonban már most is bizonyosnak látszik. Albánia független fejedelemség lesz. Az albán törzsek vezérei kikiáltották a függetlenséget, még mielőtt a szerb hadsereg a tartomány nagy részét okkupálhatta volna. És miután az előjelekből az következethető, hogy az albánoknak ez az igyekezete több európai nagyhatalom hozzájárulásával sikerült, aligha változtathat rajta a szerbeknek az az eljárása, hogy mindezeket figyelembe se véve, haladtak tovább városról-városra s bevonultak Durazzóba is, ahol pedig már akkor albán nemzeti zászlót lengetett a szél a képeink egyikén látható kormányzóikonokon.

Durazzó Albánia egyik nevezetesebb városa. Az adriai tenger partján egy hegyfokon fekszik s kereskedelmi kikötője van. Ősrégi város, még 625-ben alapították a korinbiai és korkyriaiak, akiknek gyarmataihoz akkor ez a terület tartozott. Később a római császárság batalma alá került a város s ehhez való tartozása alatt kapta az előbbi Epidamnus név helyett a Durazzó nevet. Egy ideig Epirus tartománynak a fővárosa is volt. Törökországhoz tartozása óta nagyot vesztett egykori fényéből, úgyszólván csak árnyéka egykori nagyságának s csak mintegy 10.000 lakosa van.

Most okkupált szerb terület Durazzó s a győztes szerbek már parancsnokot is neveztek ki oda, abban a biztos reményben, hogy a háboru során vérenszerzett jogaikat az európai hatalmak bizonyára respektálni fogják s Durazzó nemsokára szerb tengeri kikötő lesz.

Hogy azonban ez a remény mikor és mennyiben valósulhat majd meg, az egyelőre még a jövő titka.

HIREK.

Egy gyilkosság kiderítése. Valuska János nagyócsai lakos november 18-án este 8—9 óra között Nagyócsán, a korcsmából hazatérőben ismeretlen tettesek által meggyilkoltatott. A nagyócsai örs által bevezetett nyomozás során a Sindler Imre járásörmester, nagyszalutnai járásparancsnok vezetése alatt összpontosított nagyócsai, gyetvai és horháti örs legénységéből állott egyesített járőr az ismeretlen tetteseket, hét napi körütekintő és fásasztó nyomozás után. Holik (Uhlyár) János, Gamik András, Terjencsik András és Chavada János nagyócsai lakosok személyében kiderítette s azokat elfogva, a bűnjelekkel együtt a zólyomi kir. járásbírósnak átadta.

A félelem áldozata. Both Ignác petrozsényi örsbeli csendőr, folyó évi november hó 24-én este 10 órakor, afeletti félelmében, hogy egy fogolyszöktetési ügyből kifolyólag súlyos büntetést fog kapni, kilenczmilliméteres forgópisztolylyal a petrozsényi csendőrlaktanya örskonyhájában agyonlötötte magát s pár percz alatt kiszenvedett. Temetése folyó évi november hó 26-án d. u.

két órakor ment végbe a salgótarjáni köszönbánya részvénytársaság halottasházából s a végtesztességen, a közeli örsökről megjelent bajtársakon kívül, a hatóságok is képviselve voltak.

Gyászhir. A törzsörmesterek nesztora, Szentpétery Sándor, I. számú csendőrkerületbeli törzsörmester, december 2-án váratlanul meghalt. A megboldogult 30 évet meghaladó időn át volt a törzsszékhelyén a segéd-tiszt irodában alkalmazva s ezen hosszú időn át érdemes munkálkodásával hasznos és megbecsült segitőtársa volt parancsnokainak, kit úgy a bajtársai, mint a társadalom is szeretetteljes becsüléssel öveztek. Munkás tevékenysége közepette, úgyszólván az íróasztala mellett bekövetkezett váratlan halála, a megboldogultnak 4-én végbement temetésén, a legnemesebb módon és imponzans formában megnyilatkozott őszinte részvétet kellett. Munkás tevékenysége után nyugodjék békében.

Kérelmek. Ocskó Mihály, Komárom megye Udvard községben állomásozó csendőr kéri Bekényi Istvánt, ki a m. kir. csendőrségnél szolgál, hogy fontos okból címét vele közölje.

Teleki Zoltán, Csikszeredán állomásozó csendőr, kéri Bartis József csendőrt, mivel 1911/12-ben Budapesten a próbacsendőri tanfolyamot együtt hallgatta, hogy címét vele tudassa.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ritka látóképeség. A párisi orvostudományi társaság legutóbbi ülésén egy ismertnevű párisi szemorvos a látóképeség olyan magas fokát mutatta egy férfi, betegénél, a mire a természet terén eddig még nem volt példa. Az illető beteg ugyanis valamely könyv egyegy oldalát egyetlenegy szempillantással képes áttekinteni és azt mintegy lefényképezve még évek múltán is hibátlanul leolvasni az így nyert tükörfényképről. Az orvos az ismételt kísérletek során megállapította, hogy az illető egyén csak könnyebb, népszerű olvasmányokat tudott a szemtükrében ily módon megrögzíteni, míg elvont tudományos munkákat már nem sikerült felvennie. Valószínű, hogy a látóképeség hibetetlenül gyors működése mellett az agyműködésnek is jelentékeny szerepe van a látó-émlékezőtehetségnek ebben a tevékenységében. A kezelő orvos azt a sajátos látóképeséget a szemizmok beteges gyöngeségének tulajdonítja, bár maga sem tartja kielégítőnek ezt a magyarázatot. A párisi orvosok mindenesetre nagy érdeklődéssel tanulmányozták ezt a ritka jelenséget.

A fogoly mint világbajnok. Nem a fogoly madárról lesz itt szó, hanem egy fogoly embertársunkról, a ki a dutyiban ül, s hozzá különösen az érdekes a dologban, hogy a világbajnokságot nem ülésben hanem lovaglásban nyerte; ennek pedig itt következik a históriája: Kanada egyik nyugati városában, Calgaryban, világbajnokságot hirdettek lovaglásra. A ki cowboy Amerikában élt, mind jelentkezett a versenyre, eljött a Wild West híres lovasa mind. A kanadaiak ugyan csak megjedtek az invázióra, nem volt kit ellenükbe állítani, bizonyosnak látszott bát, hogy a világbajnokság az Egyesült-Államokba kerül. Azaz valaki mégis volt: Tom Tree Persons, indiai kereskedő, de az épen akkor börtönben ült, mert pálnakát árult a rézbőrűeknek. A hatóságok nem gondolkoztak sokat, a nemzeti becsület megvédéséről volt szó és több polgár kezességére a versenyfutás napjára szabadon bocsátották Personst. Gyönyörűen végződött a verseny: Persons számtalan

löhosszal mindenkit megvert. Megkapta a világbajnoki címet, azután 100 dollárt, aranyövet és értékes nyereg-szerszámot. Miután mindezt birtokába vette, visszasétált a börtönbe, de előbb még a connaughti berezeg személyesen gratulált neki.

Tűzjelző kutyja. Egy kapitányt, a ki Canfieldben Essex grófság) lakik családjával, a napokban hajnalban rémes csaholás verte föl álmából. Nagy kutyája, a mely az ebédlőben szokott aludni, két szobán keresztül herohant hozzá, ugatásával fölkelte és majdnem kihúta az ágyból, jelezve, hogy a gazdája jöjjön utána. El is vezette a kapitányt az ebédlőbe, majd ennek erkélyére. A honnan látni lehetett, hogy a háztető lángban áll. Éppen ideje volt, mert pár perc múlva a bálósobák mennyezete beégett és az egész házat fojtó füst töltötte be. A kutya megmentette a családot a megfulladástól, elvitathatlan bizonyágát szolgáltatva annak, hogy az állat is képes a gondolkozásra.

Élelmes csalók. Párisból jelentik: Négy orosz, Pallakof, Kupfer, Berlinsky és Ochbory európai körütra indult egy világgraszoló találmánnyal. Rájöttek, hogy különös módon konstruált szekrénykébe ha elhelyeznek két igazi ezresbankót, közéjük tesznek kémiaiilag tiszta papírlapot, akkor a papírlapból is valóságos ezresbankó lesz, ha a szekrénykén elektromos áramot vezetnek keresztül, azután pedig elektromos csövegést létesítenek. A csudálatos szekrény Berlinben, Svájcban nem talált méltánylókra, a négy zseniális erre a könnyelműség fővárosába, Párisba utazott. Csakugyan találtak elég könnyenbivőket. Egyik kiülvrosban, a külsőségeket misztikusan elrendezve adták át a csudálatos szekrényt. A vásárlók próbára hazavitték a gépet, a két ezerfrankost ők maguk tették be, valamint az üres papírkákat is. Erre megindították az elektromosságot és óh, mily csuda, nébany perc multán három valóságos ezresbankó feküdt a kazettában. Mi mindenről nem álmodoztak a derék francziák és micsoda boldogsággal fizették ki az oroszoknak járó kétszázezer frankot. Másnapra az oroszok messze jártak, de a francziák persze erről nem tudtak és nekiláttak nagy buzgalommal, hogy még aznap összegyártják az alapítási költségeket. Három ezres csak kijött valahogy, de a negyedik után a papírlap mindig papírlap maradt és eszeágában se volt ezresbankónak lenni. A rendőrség azután megállapította, hogy a négy kitünő orosz négy valóságos ezresbankót dugott a szekrénykébe. Ha nem fogják el őket, a mi valószínűtlen, mert hiszen a nyomozás folyik, akkor bizonyára jó üzletet csináltak.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel belyeget ne küldjenek.

61. B. s. 48. 1. Ily eljárás az örsz. kez. ut. 31. §. c) pont 2. alpont utolsó bekezdése értelmében tilos, tehát elő sem fordulhat. **2.** Olvassa el a Cs. 30 jelzetű Határozványok I. fejezet 12. pont a) alpont 6., 7. bekezdéseit. Javaslat alapján csak a szárnyparancsnokság bocsájthatja el. Ha sérelmet látnak fennforogni, forduljanak a szolgálati utra. **3.** Lásd örsz. kez. nt. 35. §. Ajánljuk, hogy lapozgasson az utasításokban!

63. Irja meg, hogy együtt éle atyjával?

7777. Az 1883. XXIII. t. cz. 6. §-ának e) pontja után következő bekezdés azt mondja, hogy a vadászeselések csak a vadászati törvény korlátai között vadászhatnak; más vadászterületen azonban a vadászatot még a vadászati törvény korlátai között is csak a vadászati udó lefizetés mellett gyakorolhatják. Ezek szerint tehát a vadászeseléd azon a területen melyen alkalmazva van, vadászati jog nélkül vadászhat, természetesen csak a tulajdonos, illetőleg bérlő engedelmével. Tehát a jegyzőnek igaza van.

Gyopár. Szép, hogy a kertészet iránt annyira lelkesedik; mindenestre szebb és nemesebb foglalkozás szabad idejét virág-gondozásra fordítani, mint semmittevéssel, vagy éppen korsmázással elherdálni. S a virág nagyon hálás ápolója írta. Ezt a témát egyébként oly sokoldalulag és oly sokan dolgozták ki, hogy újat ön sem mond. A cikket nem közölhetjük.

V. J. örmester. A gazdasági felügyelők ellátták részletes utbaigazítással.

K. J. örmester. Tegyen jelentést az előjáró szárnyparancsnokságnak; az majd elintézi az ügyet az adóhivatallal.

V. m. es. Nem szokik út.

V. J. Sorsjegyei nem nyertek.

B. T. örmester. Forduljon Pálffy István esendőr örmesterhez, Székesfehérváron.

Vasuti esendőr. Várnay és fia, Budapest, VI. ker., Liszt Ferenc-tér 9.

F. T. Még nem állítottak fel.

B. J. Névtelen levélre nincs válaszuk.

Gy. örm. 1. Nem. 2. Nem tudhatjuk.

1878. 11. Osgyán. 1. Előjárók oktatásait nem bírálhatjuk.

2. Nincs jogu, de nem értjük, hogy kinek lehetne ez ellen kifogása?

Önállóságban korlátozott. Ha jogos a panasza, mindig igazat kap. Forduljon tehát tisztii előljárójához.

B. J. örmester. A szülők hanyatlansága, illetőleg szegénysége esetén az eltartás az állam költségén történik.

Öreg. Szolgálattal ügy.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Előlegünk betéteket takarékpénztári könyvecskére 1 Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünkknél, 8% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)² Oly takarékbetétek után, melynél a belevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem költi, 5¹/₄% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegot nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzölógos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intéztvényok és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesztünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyilvánosan megdicsértettek:

Soós Péter őrsvezető cz. őrmester és Csatlós János csendőr cz. őrmester, a folyó évi szeptember hó 4-én éjjel Borgóbesztercze községben bekövetkezett árvíz-veszély alkalmával, az élet- és vagyonmentés körül kifejtett igen buzgó és elismerést érdemlő szolgálati ténykedésükért.

Előléptettek:

1912 november hó 1-ével:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Novotny János, Szilágyi József, Dunka István őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*; továbbá
Gellért Imre, Szabó János II. és Kiss István csendőr cz. őrmesterek, *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Bajkó András csendőr cz. őrmester, 1912 november 13-án; és
a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Kostyák Márk csendőr, 1912 november 20-án és Szalay Imre csendőr cz. őrmester, 1912 nov. 26-án.

Névváltoztatás.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Bugyi János csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 170,050/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknévét Berényi-re változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Csere János őrsvezető cz. őrmester, Horvát Magdolnával, 1912 november 13-án.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Noga István csendőr, Bardon Máriaival, 1912 november 23-án, Teschenben.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Kapusai István őrsvezető cz. őrmester, Szarka Pónával, 1912 szeptember 26-án, Margittán.

Molnár György csendőr cz. őrmester, Povázsay Judittal, 1912 október 5-én, Szarvason.

Dén János csendőr cz. őrmester, Ferenczi Annával, 1912 október 1-én, Ujkigyóson.

Szabó Pál őrsvezető cz. őrmester, Albrecht Erzsébet Pónával, 1912 október 12-én, Huszton.

Bodnár András járásőrmester, Haraszi Juliannával, 1912 november 9-én, Kabán.

Bózsó Ferencz csendőr cz. őrmester, Kiss Eszterrel, 1912 november 3-án, Margittán.

Barecz Mihály csendőr cz. őrmester, Halász Idával, 1912 november 10-én, Kabán.

Kisasszondi Lajos őrsvezető cz. őrmester, Hajdu Annával, 1912 november 10-én, Érmihályfalván.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindazeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő képű préselt papírossal bevonna — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VARNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat minden rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.

A Csendőrségi Rendeleti Közlöny egyes számainak gyűjtésére szolaáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ára 50 fillér.

Finom minőségű toll keztyűk, hősapkák, nemkülönböztetve mintenemű felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.

**Könyvnyomda,
könyv-, papír- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talan nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

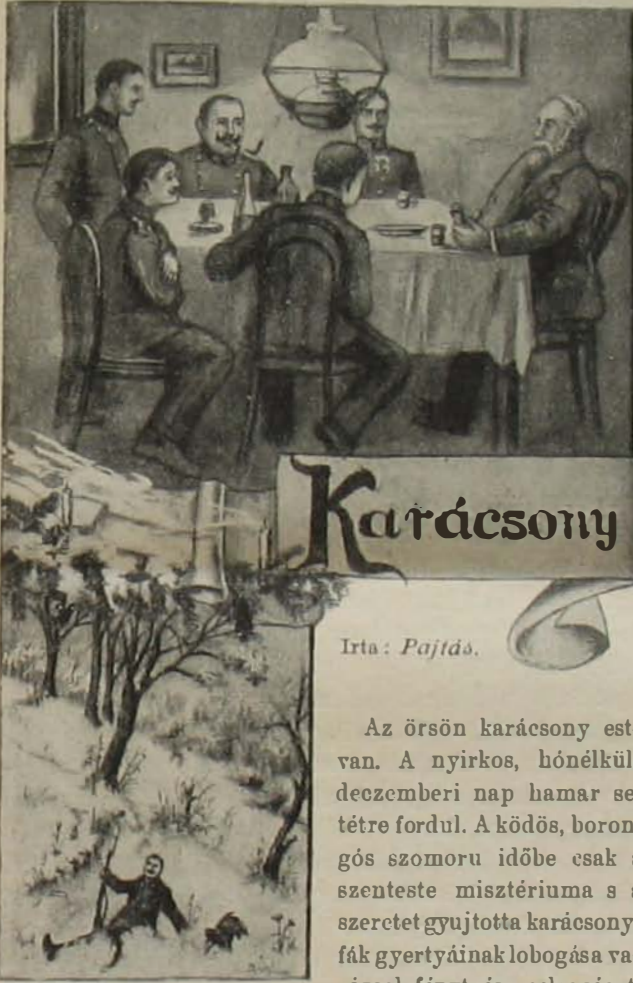
CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Írta: *Pajtás.*

Az őrsön karácsony este van. A nyirkos, hónélküli decemberi nap hamar setétre fordul. A ködös, borongós szomorú időbe csak a szenteste misztériuma s a szeretet gyújtotta karácsonyfák gyertyáinak lobogása varázsol fényt és melegséget.

A legénység teljes számban otthon van ma s jóleső nyugalommal néz elébe a szentestének. A kályhában élénk lánggal, kedves duru-zsolással pattog a hasáb s a kályhaajtó két környilásán át kivetődő vörös fénysávok tánczolva siklanak tova a frissen felsurolt deszkapadlón. A lámpa még nem ég. A homályos legénységi szobában csendben, elgondolkozva ülnek a csendőrök s képzelete mindeniknek ott jár az elhagyott családi otthon körül: szerettei között. Szinto felriadnak álmodozásukból az ajtó nyílására. Hangos „Jó estét fiuk!” köszöntéssel lép be az őrs kedves Sándor bácsija, egy nyugdíjas járásörmester, — őrsparancsnokuk kíséretében. Míg az öreg barátságosan sorban kezét szorít ifjú bajtársaival, őrsparancsnokuk kiadja a jelszót.

— Fiuk! A mi kedves Sándor bácsink szívesen lát ma miudnyájunkat egy kis ünnepi vacsorára. A menyinyiben a szolgálati viszonyok is megengedik, azt hiszem, nincs senkinek ellenvetése a megtisztelő meghívásra.

— Elmegyünk! Éljen Sándor bácsi! — zúgták a fiuk egyhangulag s vidáman, nyiltan, mint az olyan őrsön, ahol teljes az összhang parancsnok és legénység között, szorongatták a mosolyogva távozó öreg bajtárs kezét, aztán készülődni kezdtek a családi körben eltölthető karácsony estére.

Gálos Sándor mintegy 3 éve van nyugdíjban s itt telepedett meg akáczlombos szülőfalujában, ahol szép háza és kis gazdasága révén nyugodt, mondhatni jó módban éli napjait. Az őrs legénységével és annak derék parancsnokával hamar összebarátkozott és rövid idő alatt kedves Sándor bácsija lett mindenkinek. Szeretetre méltó modora, figyelmes, tapintatos viselkedése őszinte rokonszenvet és megbecsülést váltott ki az őrs minden egyes emberéből, a kiket sok jó tanácsal, tapasztalataival, tudásának gazdag tárházából kérdés, nagyzolás nélkül mindenkor ellátott. A nemes bajtársi viszonyt most öregségére is sokra becsüli és ápolja. Most is, amint barátságos, szíves szóval kinalgatja vendégeit, az arcáról le lehet olvasni, hogy öröme szolgál a jó házigazda szerepében bajtársaival együtt lenni.

Asztalbontás után, mikor rágyujtanak s a háziasszony, a derék Sándor bácsi élete párja, meg a felnőtt szép leánya kinéznek a házi teendők után, — megindul a vidám beszélgetés mindenről. Az ünnepi hangulat hatása alatt a karácsonyi történetek, népszokások jönnek sorra. Csakhamar ezt a tárgyat is kimerítették s pillanatra csend állott be.

— No hát, fiuk — kezdte most az öreg Sándor bácsi — elmondok én is egy karácsonyi történetet; bár eddig nem mondtam el egy-két bizalmas embereimet kivéve senkinek, de gondolom, tanulságos és érdekes lesz önöknek, — ha meghallgatják.

— Négyhónapos őrsparancsnok voltam, fiatal, mindössze 3—4 éves csendőr, egy hegyek közé dugott erdélyi faluban. Nem restellem most bevallani, hogy nyers, erőszakos, bizony mint parancsnok és mint ember nem a legjobb lehettem. A szolgálatomat elvégeztem, de a szabad

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkátrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön köldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára. 6

STOWASSER JÁNOS

oszási és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

időmet könnyelmű társaságban, bor, kártya mellett töltöttem. Szegény édes anyám élt még, a ki rá volt szorulva arra, hogy támogassam, de én sobasem tettem. Nem kért tőlem, igaz, soba semmit, de tudtam, fájt neki, hogy míg egy másik falumbeli özvegyasszony fia, ki csak valamivel volt öregebb csendőr, mint én, minden hónapban pénzt küldött baba és vagyonszáját gondozta — én soba semmit nem küldöttem, sőt még szegényt nébába meglátogatni is elmulasztottam. Deczember elején történt, hogy táviratilag beteggyáboz bívtak. Szegénységben, mondhatnám nyomorban találtam egyedül, elbaggottan. Arra a találkozásra még ma is elszorult szívvel gondolok vissza. Sirva ölelt magáboz és minden szemrehányás nélkül csak ezt mondta: «Fiam légy jó, légy Istent félő, emberszerető. Én már megyek. Szegény vagyok, nem marad utánam semmi; de emlékül neked hagyom ezt a kis régi képet, őrizd meg, ha jól dolgozol lesz és gondoldj néba reám; — őrizd meg és fordulj Istenhez, akit a kép ábrázol és ő megsegít majd fiam.

Bizony elszorult az én megkérgesedett szívem, éreztem anyám minden szavának súlyát és sirtam, zokogtam sokáig.

Szegény anyám másnap meghalt és én bazakerültem örsömre. Bántott a lelkiismeret, fájt a csapás és ezek hatása alatt szakítani akartam eddigi életmódommal. Új életet akartam kezdeni minden áron, de akaratom gyenge volt s a csábító alkalom, a jó barátok visszabóditottak a rosszba. Egy-két hét múlva újra czimboráim között voltam. Epen karácsony előtt, deczember 23-án ültem össze velük és kártyáztunk, dorbézoltunk reggelig. Én akkor sokat vesztettem. Haragosan mentem haza s veszteségemért alárendeltjeimen állottam bosszút. Mindent felforgattam s noba semmi szükségé nem volt: szolgálatba vezényeltem egy járőrt, hogy az ünnepet kint töltsék a hideg idegenben. Egy pár óra múlva magam is ellenőrző szolgálatba indultam és utánuk mentem. Jól emlékszem, a legnehezebb őrzáratba küldtem a járőrt; csupa hegy, szakadék, vizmosások. Előző nap nagy hó esett, aztán nagy vihar kerekedett s hideg csikorgóra fordult az idő. A járőrt délelőtt és délután ellenőriztem s iparkodtam hazafelé. Az út nagyobb részét már megtettem s a veszedelmesebb szakadékokon túl voltam; még egy hegyoldalon kellett leereszkednem, hogy a rendes útra kiérjek, ahonnan rövid egy óra alatt otthon lebetek. Már előre kiterveztem, hogy mennyi ideig leszek az örsön, aztán átöltözködöm, megvacsorálok és megyek a czimborák közé, hogy a veszteségemet visszanyerhessem.

Fütyörészve, sulyba vett fegyverrel indultam lefelé a hegyoldalon s bizony eszembe sem jutott, hogy karácsony-este van. Már majdnem az aljba értem, a mikor egyszerre megcsuszom, lábaim kiszaladnak alólam s

elváogodom a hóban. Kalapom messze gurult. Hirtelen fel akarok ugrani, de oly rettenetes fájdalmat érzek lábaimban, hogy mozdulni sem bírok. Fegyveremre támaszkodva kísérlem meg felemelkedni, — nem megy; próbálok csúszva előbbre jutni, — nem lehet. Tehetetlen nyomorult voltam. Helyzetem aggasztani kezdett. Mi lesz velem? Hogy tudok innen szabadulni? Alig 5—600 lépésnyire volt tőlem az országút, vészlövésüket tettem, hátha valaki meghallja és segít rajtam. Minden hiába. Éreztem, hogy el kell itt nyomorultan vennem a hidegben, mert az örsön csak egy kezdő próbacsendőr maradt, a ki nem tudja, mikor kerülhetek vissza. Mindent meghányva-vetve, az öngyilkosság gondolata kezdett foglalkoztatni. Iszonyu kinokat állottam ki s a halálra vált ember lázas forrósága öntött el. A dermesztő hideg daczára szaggatva gomboltam szét köpenyem, hogy levegőböz jussak. A rángatással kibullott jegyzőkönyvem a bőra, melyből apró papirszeletkéek estek ki. És a papirszeletkéek között ott feküdt az elfelejtett öreg képecske, rajta az üdvözítő, amint szeliden felem tekint; az emlékképecske, mit anyám halálos ágyán adott volt nekem s amit én akkor szórakozottan jegyzékkönyvembe tettem.

Nem tudom én azt most elmondani, mit éreztem, mert az érzelmek igen sokféle faja rohanta meg agyamat; de ellágyultam a fájó önvád hatása alatt és szemem könnyekkel teltek meg.

Szorongásomban imádkozni próbáltam és nem tudtam. Oly régen nem imádkoztam, hogy nem jutott eszembe semmi. «Isten, Isten, — rebegtem a kétségbeesett ember életöszönével, — segíts meg, ments meg!» Erős fogadalmat tettem magamban, hogy jó utra térek, csak megmeneküljek. Néztem elhomályosuló szemmel, reszkető kezemben a fakult képen az Üdvözítő szelid vonásait és lassan megcsendesedett a lelkem. Nyugodtan néztem sorsom elébe.

Egyszerre távolról szán csilingelése jutott fülemhez. Mind közelebb-közelebb hangzott; újra lövéseket tettem, meghallották és megmenekültem. Sokáig feküdtem betegen, de idővel teljesen felépültem. Kigyógyultam testileg és lelkileg. Új életet kezdtem és Istennek hála, boldog, megelégedett ember lettem; de azt a karácsony estét nem fogom elfeledni soha.

Elhallgatott, — aztán csendben benyitott szobájába, a bol ágya felett egy kis mécs álmos világában a fakult szentképecske függött. Megigazgatta a mécses égőjét. A csendörök néma meghatottsággal meredtek maguk elé. Ábitatos csendben szólalt meg a harang szava éjfél misére s a csendörök a házigazdával egyetemben egy érzéstől ösztönözve, felekezeti különbség nélkül készülödni kezdtek templomha menni, imádkozni a Megváltó segítségéért.

Ha fáj a feje[?] ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ara K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kárpáton. Orvosok által ajánlva. Három dobozál ingy. postai szállítással.

A menet a temetőbe vonul.

Várad József sírelmének beszertelése,

Karácsony.

Az eső már egy hete szakal. Mindenütt pocsolya és feneketlen sár. Embert nem lehet az utcán látni s az egész községben néma csend honol, amelyet csak elvétve zavar meg egy kakaskukorékolás, kutyaugatás, egy szarvasmarha hűgése. Még csak délután négy órára jár az idő, de már jóformán sötét van.

Egyik-másik gazda kijön, valahogy nagy nehezen elkerül az istállóhoz, az ólakhoz, de ugyanezek igyekeznek vissza a meleg szobába, mert a feltámadt s mindinkább erősbödő éjszakai szél süvítve rohan végig a néptelen utcákon s ugyancsak próbára teszi a legjobb bundát is. János gazda is ellátta a dolgát s sietett befelé. — Legalább felszikkad a sár, mire eljön az éjszeli misze ideje. — motyogja magában s beretesszeli az ajtót. Közben teljesen becsötdedik. Lámpát kellett gyújtani. Itt is, amott is kivilágosodik egy-egy ablak s mindinkább barátságosabb lesz a falu képe; nem olyan kihalt... Van benne élet.

Ez apró mécesvilágok láttára új erőre kap két fegyveres ember... Két csendőr, akik már alig vánszorognak a nagy fáradtságtól. Két napja vannak már künn; ruhájuk átázva, térdig esatakosak; az ugyagon sár rátapad esizmájukra; esetlenek-hotlanak. Egy lépést előre, kettőt hátra. Minduntalan kénytelenek megállni, hogy arczukról letörüljék az izzadságot, mert különben oda fogyna ebből a dermesztő hidegben, amit ez a bolondos, erős szél okoz. Aztán, ha még legalább használgatni lehetne? De azó sem jön ki az ember szájából, ha csak nem akarja kihátni! Újból megállanak. Az idősebbnek látszó, tagbaszakadt, hatalmas természetű férfi a még elég távoli község kivilágított ablakaira mutat. Társán, ki nálánál sokkal gyengébb testalkatú, egy ideig nézi, aztán fejével helybenhagyólag int, miközben az döröggi magában: „Magiszadunk még agynéhányeszor, amíg odaérünk! Szóblanul átvágnak egy oldalvénnyre s egy félóránál nehez és fáradtságos menetelés után kiérnek a községbe vezető országútra.

Örömmel tapasztalják, hogy a gonosz szél milyen jó szolgálatokat tett nekik. Fugyan állott be s a feneketlen

sár jóformán teljesen felszikkadt s ők szinte megkönynyobbülten igyekeznek hazafelé.

Az őrszlaktanyában csak egy csendőr van hon, aki az asztalnál ülve fűt-sarag valamit. Előkelőleg játékon dolgozik, mert el-elmősolyodik a munkáján, amint azt — a lámpa felé tartva — nézegeti. Majd feláll, átmegy a másik szobába, honnan sok, tisztán gyulult, festett tulipánokkal ókesített deszkácaikat hoz át s ügyes keze alól rövid negyedóra alatt kikerül egy esimes bubabölcse, benne a mosolygó, szőke fejű, pufók arczu babával, amelyet már régen megvett s eddig avatatlan szemek elől elrejtett.

— Majd megörül neki Maneczika! — mondja mosolyogva.

Maneczika, az őrmester hároméves leánykája, a csendőrök dédelgetett kis kedvence. Mennyire örül kis szivecskéje a karácsonynak!... Hogy találgatja, vajjon mit hoz a Jézuska?... Egész nap ott dib-dábol anyja körül, aki alig tud végezni miatta. Polytonosan jár a kis szájcsakója a gyermekek együgyűséggel kérdezi az anyját azokról a nagyszontosságu eseményekről, amik mai nap végbe fognak menni s amik minden gondolatát annyira lefoglalják.

Már hat óra van. A kis leány elálmosodik, nyugodkodik s pityoregve sir utyja után, aki még mindig nem érkezett haza. Az eszény is idogesen várja férjét s aggódva kérdi a honlevő csendőrt, aki maga sem tudja megérteni, hol késik az ő pontos, pedáns őrsparancsnoka? Maneczika már teljesen elálmosodott. Egyideig csak eljártzik a csendőrrel, aki ölébe veszi s sok mindenféle kis leánykának való eszesiséget öszefacsog neki, de mindhiába, a kiesike egyre azt hajtogatja: Hol van apuska?

Anyja végre meggyújtja a karácsonyfát. Maneczika így megbámulja, hogy kis szája is tátva marad. Most meglátja a tulipános bölcset, benne a mosolygó képű babát, amely annyira lefoglalja, hogy anyjára sem figyel, aki pedig szorongó szívvél tekintget ki az ablakon s rossz sejtelmektől gyötörve várja távollévő férjét. A csendőr is kivesem, kardot köt s végighalad a községben. Hátha így hamarabb jön az őrsparancsnoka?

HA KÖHÖG, HANZHALJON AZONNAL

HURUTPASZTILLÁT!!

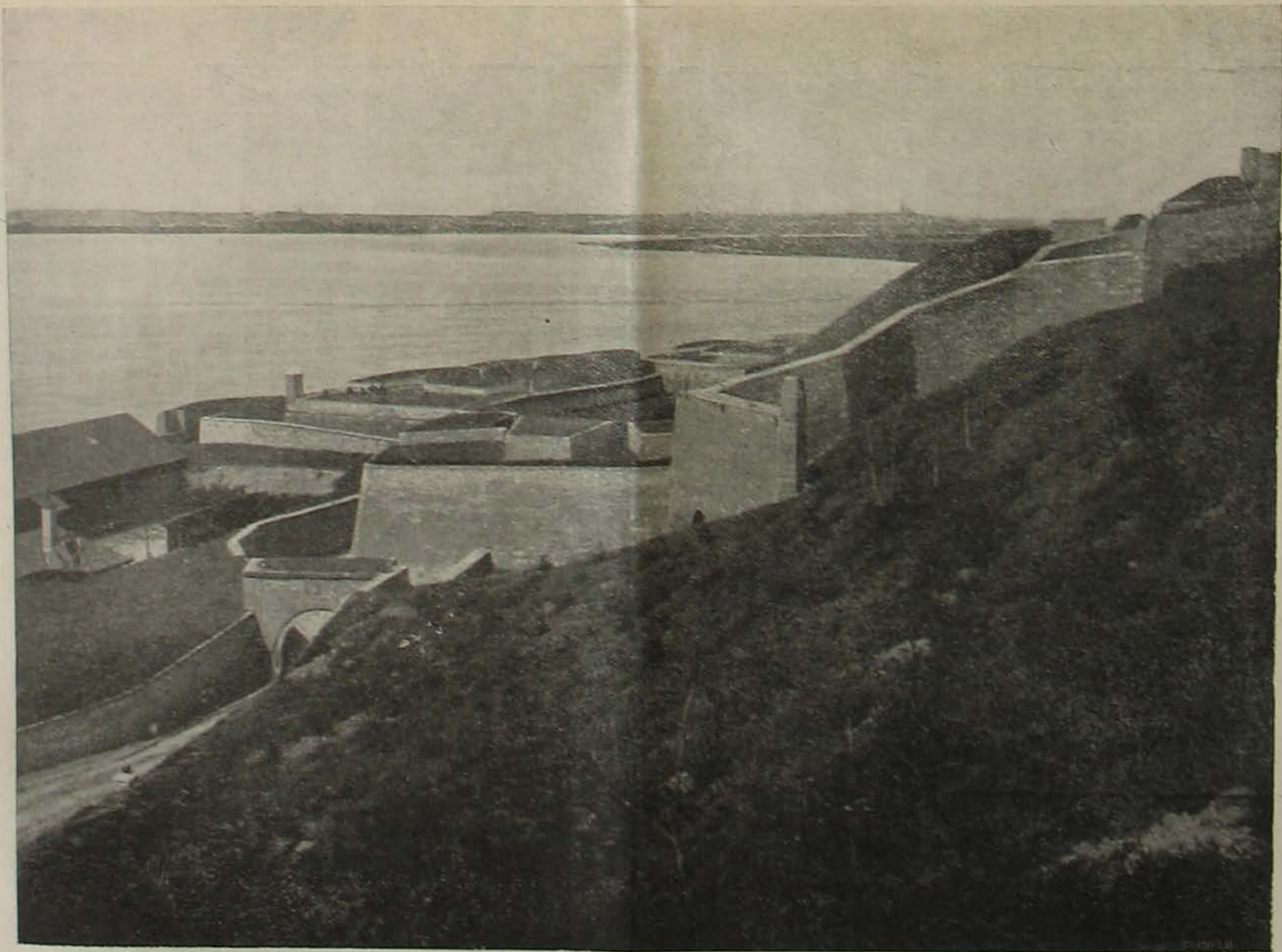
mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmúlaltja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Bándor gyógyszerész, Nagyváradban.

Reuma, csúsz, kényes, mindennemű megfázástól esztő
fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle

MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Bándor gyógyszerész, Nagyváradban.

A belgrádi vár erődítményei. — (Szemben Zimony.)

Hiába várta azt szerető hitvese, derék csendőre, annak másutt akadt dolga! . . .

Mintegy félóra lehetett még a községtől, amikor mögöttük lónyerítést hallottak. Meglepődve fordultak vissza s egy erős ügetésben feléjük jövő lovas vesznek észre. — Hát ezt mi lelte? — kérdi önkéntelenül is az őrmester. Pár pillanat s a lovas utóléri őket. A fiatal legény — felismerve az őrmestert — sietve mondja el, hogy estefelé egy sok tagból álló cigánykaraván állott meg Margit-major előtt. A gazda eltiltotta őket az ottmaradástól, mire a férfiak megtámadták, félholtra verték, berontottak a majorba, feltörték két kamrát s elvittek mindent, ami kezük ügyébe esett. Az elősiető béresekre rálöttek s elvágattak. Ő most orvosért megy, mert a gazda halálán van.

— Csak siessen és szóljon be a laktanyába is! — mondja neki az őrmester. — Mi pedig, fiam, kezdjük elülről!

A legény vágat tovább, a járőr pedig visszafordul. Csendes meghitt otthona, nevető gyermek-szemek, szerető hitves halavány árnykép gyanánt vonul el az őrmester lelki szemei előtt s ő holtrafáradt társával — a béke szent napján — neki indul a sötét éjszakának hitet, bátorságot önteni a csüggedőkbe s megtorolni a gaztettet. . . . Az orvos kocsija nemsokára utóléri őket s éjjel tíz órakor a helyszínén vannak. Röviden megállapítják a szomorú valót s azzal felkapva a kirendelt szekerre, étlen-szomjan neki vágatnak a sötét éjszakának.

Már a harmadik község határában járnak, mire nyomra érnek. Az erdő szélén tanyáznak a cigányok. A ki si a községben marad s a járőr maga mellé véve néhány bátrabb embert, lassan, óvatosan megkerüli a cigánytanyát, amelyet észrevétlenül megközelít. Csendőre négy emberrel az erdő szélét szállja meg, ő maga pedig két emberrel rajtaüt a cigányokon. . . . Sikoltozás, káromkodás veri fel az éj csendjét, amelybe beleszól a vajda puskája s feleletül a csendőr-fegyver éles durranása. . . . A cigányok ijedten menekülnek az erdő felé, ahol a csendőr lefűleli őket, a vajda azonban a küzdőtérén marad. . . . Az őrmester golyója jól talált. . . .

Otthon, a lámpa szelid fényénél egy remegő szívű anya térdel alvó gyermeke bölcsője mellett, mély imába merülve. Férjéért imádkozik, aki a szent estét halálos veszedelemben tölti el.

Az imának fogantja volt!

1878-ban korán állott be a tél. Karácsonyra vastag hótakaró fedte a földet. Kemény, hideg idő volt. Dacára azonban ennek, a fővárosban nyüzsgő, eleven volt az élet. Egész néptömegek hömpölyögnek fel és alá a fényesen kivilágított széles utcákon. A boltok mind tömve vásárlókkal, akik lázasan igyekeznek beszerezni

még hiányzó szükségleteiket, mert közeledik már az óra, amikor a család a karácsonyfa körül csoportosulva áhítattal ünnepli a Megváltó megszületését. A sok fényes kirakat és az ivlámpák egész tömege szinte vakító, fehér fényt vet az utcákra, melynek képe szinte pillanatilag változik. A város legelölkelőbb negyedében: a főnemesség, a szellem és vagyon árisztokratáinak fényes palotasorai elég látványt nyújtanak az arra baladókknak. Természetszerűleg itt van a legnagyobb forgalom s ennek tulajdonítható az, hogy minden utcasarok tele van virágárusokkal, akik a messze délvidékről hozatott szegfűkkel, rózsákkal, ibolyákkal egész tündérkertté varázsolják át az utczarésts a boldog halandó, akinek erre is van pénze, nem tudja hamarjában, milyen virággal kedveskedjék szeretteinek e nagy nap estéjén.

E nyüzsgő tömegben fel-alá szalad egy szegényesen öltözött 10—12 évesnek látszó leányka, kinek sovány vállait egy szinehagyott, fakó nagykendő takarja s szinte siró hangon kínálja papirból elég ügyesen összeállított virágcsokrát. Már közel két órája van kinn a dermesztő hidegben s eddig még senki sem szólította meg. Kinek is kellenének az ő szegényes papírrózsái, mikor olcsó pénzért illatos rózsacsokrot kapni? . . .

Pedig neki ezt feltétlenül el kell adnia, mert ágyban fekvő anyja különben orvosság nélkül marad! . . . Könny szökik a szemébe, amint anyjára gondol, akit neki kell eltartani. Irigykedve nézi a boldog embertömeget, a nevetgélő sokaságot, a pazar kirakatokat s szemeiből megindul a könnyek árja, amely alápereg sovány arcocskájáról ruhájára, papircsokrára. Érzéketlenül bámul maga elé s amikor egy délczeg, fiatal katonatiszt megszólítja, ijedten szedi össze magát s anyjára gondolva hadarva válaszol.

— Nem adom drágán Tiszt ur! Vegye meg s az Isten is megáldja! Szegény anyámnak kell a pénz. . . . o vosságra! Betegen fekszik otthon fűtetlen szobában. . . . Lázás! . . . Hol lakunk? . . . Messze! Amíg jó atyám köztünk volt, boldogok voltunk, szép lakásunk volt; amióta azonban elment, egyik baj a másikat követi. Jó anyám megbetegedett, házbért nem tudtunk fizetni, kilakoltattak bennünket s most egy pinczelakásban huzódtunk meg. Ha nem tudom eladni csokromat, éhen balunk! Vegye meg, kérem szépen! . . .

— Tartsd meg, leánykám, virágaidat, neked ajándékozom karácsonyra; ezen pedig vegyél orvosságot és kenyeret s aztán siess anyádhoz!

A leányka egész kábultan nézi a kezébe csusztatott aranyakat s még mielőtt megköszönhetne volna a váratlan nagylelkű segítséget, a bőkezű adakozó már eltűnt a sokaságban. A kis leány hálattelt szívvel tekintett fel az égre s boldogan igyekezett hazafelé. Észre sem vette, hogy egy idegen ur nyomról-nyomra követi.

Volt orvosság, kenyér, fűtött szoba s a nélkülözés

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legutányosabb áron
CHRENTBOU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

A magyar-szerb határról. — A szerb part, szemben Orsovával, a hol állítólag ágyútegeket állítottak fel.

jó időre számüzve volt a pinczelakásból. A leányka ép egy kis rántott levest nyújtott át beteg anyjának, amikor kinyílt az ajtó s egy orvos lépett a szobáskába. Leült a beteg ágya mellé, megvizsgálta s orvos-ságot rendelt, amelyet künn maradt szolgájával rögtön el is hozatott. Egy szatyorból előkerültek a betegnek való ételneműek, végül egy szépen diszitett karácsonyfa, talán ugyanaz, amelyet a kisleány a kirakatban olyan anyira megbámult.

Az asszony halálkódva mondta el szomorú sorsát. Férje asztalos s a gyárban szépen keresett. Be kellett azonban vonulnia s most lennt van Boszniában. Régóta nem irt, talán meg is halt. Félretett garasai csak bamar elfogytak s ő megbetegedve ágyának esett. Legutóbb nem tudták kifizetni a házbért s így kénytelenek voltak butoraik visszahagyásával ebben a pinceoduban meghuzódni. Amióta ő nem keres, kis leánya tartja el papírrózsáival.

Az orvos megvigasztalta a beteget s többszöri látogatását kilátásba helyezve, eltávozott.

Este nyolcz óra van. Künn az utozán megszűnt a forgalom. Kigyulladnak a karácsonyfák s szelid fényük — habár csak rövid időre is — elfeledtet minden bút, hanátot.

A paradiesommá átváltoztatott pinceoduban anya és gyermeke összetett kezekkel adnak hálát a Mindenható-nak a gyors segítségért s imájukba foglalják ismeretlen jötevőjüket, aki nem volt más mint:

Öfensége, néhai Rudolf trónörökösünk.

Vacsora után voltak. A csendőrök körülülve a nagy asztalt, beszélgettek. Nem várt meglepetésben volt részük, ezt tárgyalták. Az öreg (örsparancsnok) ugyanis meghitta valamennyit a karácsonyfa meggyújtásához s mindenknek jutott valami csekélység, amely — nem az értéke, hanem a figyelmesség révén — rendkívüli örömet szerzett nekik.

A beszé átterelődött lassan egyes tapasztalatokra, élményekre, amelyekben változatos szolgálatunk annyira hővelkedik. Az örsön legtovább szolgáló csendőr viszi a szót. Teljesen megfoghatatlannak találja azt az esetet, mely vele az örsön megtörtént, mikor is egy általa már számtalanszor leportyázott őrjáratban annyira eltévedt, hogy örsére csak két órai késéssel vonult be.

— Rejtély előttem az egész; nem tudom má sem megérteni!

— Mit nem ért fiam? Kérdezi az éppen belépő őrmester.

— Hogyan tudtam a 2. számú őrjáratban eltévedni, mikor annak minden egyes bokrát ismerem?

— Ha jól emlékszem — veszi át a szót az őrmester — csunya esős időhen történt, amikor nehéz a tájékozódás. Talán éppen olyan nehéz, amint az ilyen időben, amilyen most van: hófúvás idején. Elmondok egy hasonló esetet, amely fiatal csendőr koromban velem történt meg; történetesen: karácsony estén.

— Hárman voltunk az örsön: az örsparancsnok, egy próbacsendőr, meg én. Csunya fergeteges idő volt s azon imádkoztunk, hogy legalább csak a szentestén lehetnénk békében. Rosszul imádkoztunk! Vacsora közben betoppan egy Isten háta mögötti tót faluból egy kiildöncz s jelenti, hogy X. kis fiát agyonlőtték. Ki, mikor, miért, milyen körülmények között lőtte agyon a fiut, nem tudta megmondani, mert őt utközben találta s beszasztották a laktanyába.

Felszereltünk s a próbacsendőrt otthon hagyva — elindultunk.

Az elérendő község messze volt; előfogatot azonban a nagy hideg miatt nem vehettünk igénybe, mert megfagyunk volna. Nem sokat kerestük az utat, hanem a földeken át toronyirányt egyenesen neki vágtunk a községnek. Egy órája lehettünk már utban, amikor megenyhült az idő s havazni kezdett. Még meg is örültünk az időváltozásnak, csakhogy ezzel is megjártuk. A hegyek közé keveredve ugyanis erős szél keletkezett s az úgy vágta szemük közé a havat, hogy sajgott bele az arcunk.

Örsparancsnokom alig két hónapja volt az örsön s még nem ismerte olyan jól azt a vad vidéket, mint én, s így teljesen megnyugodott abban a javaslatomban, hogy átvágunk az előttünk levő, nem túlságos meredek hegyi ösvényre, amelyen át egy órával rövidebb lesz az utunk. Kapaszkodva értük el a gerinczet s én azzal biztattam örsparancsnokomat, hogy azonnal a helyszínén lesziünk.

Tévedtem! Nem ismertem ki magam, nem tudtam merre járunk? Elfogott valami megnevezhetetlen izgalmom, amikor arra gondoltam, hogy letértem a helyes utról s itt rekedünk, kitéve a zord tél borzasztó hidegének. Nem mertem szólni, hanem összeszedve magam egy másik gerincz felé indultam.

— A mögött a gerincz mögött van a község! mondtam a szótlanul utánam jövő őrmesteremnek. Nagyon restalltem a dolgot, de már benne voltam a csávában s nem tudtam, hogyan mászszam ki belőle? Éjjel 11 óra lehetett már s a községnek se hire, se hamva. Moggállottunk, hogy kifujjuk magunkat.

S ekkor, amikor izgalmam már félelemmé fokozódott, egy hang ütötte meg fületem, amelynél biztatóbbat, megnyugtatóbbat sem azelőtt, sem azóta nem hallottam!... Egy harang hívó érezzsava a kietlen sötét éjszakában, amely a hívőket éjféli misére szólította!

Leirhatatlan örömmel siettünk a hang irányába s rövid félóra alatt lenn voltunk a völgyben... egy előttem teljesen ismeretlen községben!

A templomha siető emberek utbaigazítása nyomán azután pont éjfélre értünk utunk végezeljához, ahova a rendes uton legkésőbb 10 órára megérkezhettünk volna.

Betértünk a templomba s nem hiszem, hogy lett volna hívő, aki nagyobb áhitattal hallgatta volna az éjféli misét, mint én!

Váradai József őrvezető siremlékének beszentelése.

Temes megye Németszentpéter községben folyó 60. sz. úton folyt le néhai Váradai József debreczeni szárnybeli volt őrvezető siremlékének az ünnepélyes beszentelése.

Váradai őrvezetőt 1910. évi szeptember hó 6-án délután 10 órakor Bihar megye Berettyószentmárton község szélén, a temető árkában elrejtőzött Vitális Imre többrendbeli gyilkosság és rablással terhelt egyén orvul akkor lötte le, midőn nevezett a lesállásról leváltott járőrt vezette a pihenő helyre. Az őrvezető, biztos találati távolságból arca, nyaka és mellébe kapott durva sörétlövés által leterítve, pár pillanat múlva kiszenvedett a helyszínre, míg a vele volt egyik csendőr: Kunos József súlyosan megsérült.

A Váradai őrvezető emlékére felállítani szándékolt siremlék költségeire valamennyi kerületnél megindult gyűjtés csakhamar eredménnyel járt, de azt a helyet, hol a merénylet történt, a tulajdonos rideg elzárkózottsága folytán megszerezni és emlékekkel megjelölni nem lehetett. Így a németszentpéteri temetőben állított a bajtársi kegyelet a becsület mezején elhunyt derék altisztnek méltó emléket.

Az ünnepélyes beszentelés a m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság által jóváhagyott terv szerint folyt le. Az őrvezető lelki üdvéért tartott istentisztelet után a menet a temetőbe vonult ki. Ott volt a közigazgatási hatóság képviselőiben: Kirillovits Pál tb. főszolgabíró és Scheffer István jegyző vezetésével az egész községi előljáróság, az elhalt szülei, testvérei és nagyszámu rokonsága, valamint a vagyonos alföldi német község derék lakosságának igaz részvét által vonzott apraja-nagyja.

A csendőrséget a rövid alkalmi és buzdító beszédet tartó Hamza Gyula százados, Bászler János főhadnagy, Gábor Péter és Demetrovits Dezső hadnagy és 63 főnyi legénység képviselte.

A tisztelendő Virág Vincze németszentpéteri segédlelkész által tartott lendületes egyházi beszéd elhangzása után a bajtársak és mások által hozott diszes koszorukat rakták le a szépen feldiszipolt, képeink egyikén is látható sírra. Majd az emléket nevezett százados a község érdemes előljáróságának ünnepélyesen átadta s ezzel a kegyeletes ünnepély véget ért.

A jelen számunkban közölt képek eme kegyeletes ünnepély egyes mozzanatairól való felvételek.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A ló tájékozó tehetségéről. (Vége.)

Legtanulmányosabbak voltak „Fatima” nevű magyar félvér kanczámmal végzett kísérleteim. Ha elbocsátottam a kantárszárát, visszanezett, majd, 10—15 méter átmérőjű ivet írva le, visszafordult s egy darabig ugyanazon az uton haladt vissza, a melyen jöttünk. Utután megrövidítette az utat s a kerülőket, melyeket odamenet csináltunk, nem ismételte; így például egyenesen a híd-nak tartott, ha folyó választotta el a kaszárnyától.

A negyedik kísérleti napon már rájött Fatima arra, hogy minden barázdát egy (kocsi vagy ország-) útra torkollik s hogy minden út a városba vezet. Csak az maradt kérdéses, hogy melyik irányban. Ettől fogva Fatima a legközelebbi szántóföldön, mely útjába esett,

irányt változtatott s a barázdán folytatta útját mindaddig, míg egy kocsiútra nem ért; itt többnyire megállt s megszagolta az utat, hogy útjellegéről meggyőződjék, azaz megtudja, hogy a földön végighúzódó útszerű világos sávon meg vannak-e az emberek és lovak nyomai. Azután néhány másodpercig állva, találgatta, hogy „jobbra-e, vagy „balra” menjen s végül az egyik irányt választotta. A „találgatás” tisztán emberi fogalom ugyan, de nincs szó, melylyel Fatima tájékozódása módját az uton hibeiben jellemezhetném.

A városban egy házat, egy utcaszélsőtet sem ismert meg alakjáról biztosan; valamennyi kaput megszagolta egymásután, akár barnára, akár zöldre, akár fehérré volt festve; sokszor be akart menni idegen, de lószagú házakba. Egyszer bosszabb ideig állott egy major bejárata előtt, mely kissé hasonlított a kaszárnyához, mintha csak fejét törte volna rajta, hogy eze az otthona, vagy nem. Néha eltévedt s minden áron meg akarta találni a kaszárnyát a szomszéd falubau.

A kaszárnya felé való útján Fatima kikerült minden fizikai és pszichikai akadályt, azonban a nélkül, hogy irányt tévesztett volna; kikerült egy széles árkot, egy vasuti vágányt, egy pusztát, melyben ugatott a kutya; néha hozzászegődött más lovakhoz, sőt tehenekhez is és velök akart legelni; a trágyadomb is feltartotta útjában: néhány perczig szaglászva járkált rajta. Így folyvást kompromisszumot kötött különböző ösztönei között.

Térjünk vissza már most annak tárgyalásához, hogy a ló érzékei mennyiben szerepelnek a tájékozódásban. Tapasztalásom eredménye az, hogy a ló, izlőszerve kivételével, összes érzékeit használja tájékozódása alkalmával. Nem is tudnók okát adni, hogy miért mondjon le egyik, vagy másik érzékéről oly nehéz feladat teljesítése közben, minő egy meghatározott hely fölkérése. Azt hiszem, a többi állatfajok is felhasználják összes érzékeiket, mikor a helyes utat keresik; azért hibásak mindazok a föltevések, melyek szerint az állatok egyetlenegy (vagy főképen egy) érzékük, pl. szaglásuk segítségével igazodnának el a világbsn.

Könnyen megfigyelhetjük a lovon hallása, látása és tapintása használatát; mikor tájékozódni kíván, fülét hegyezi s minden zajra figyel; ha más ló nyerítését hallja, azonnal válaszol; szüntelenül körültekintget, hogy fölismerje azokat a helyeket, melyeken már egyszer járt; patájával érzi meg, hogy kemény ország-uton, köves dülön vagy puha réten jár-e. Csak szagló-érzékének szerepe bomályos még kissé.

Ugy látszik, hogy nem a látás, hanem a szaglás a lónak legfontosabb érzéke. A vad lóról s szabad ménesekben élő lovakról azt mondják, hogy nagyobb távolságra szimatolnak s hogy nyomot követnek, mint a kutya. A vad ló (Brebm és Zell szerint) mindig a szél ellen fut, mert így sohasem kerülhet ragadozó állatok közelébe, melyeknek jelenlétét kiváló szaglásával messziről megérzi. Nagyon valószínű azért, hogy a szabadon élő lovak ismerik a különböző szeleket irányuk, erősségük, bőméréskletük és nedvességük szerint; főképen pedig ismerik a rendszeres napi légáramlatot, melynek ismerete ugyanazt a szolgálatot teljesíti, mint az iránytű.

A szél irányát azonban egész bőrfelületével, tehát tapintó érzékével foghatja fel a ló, valamint fülével, végre szemével is fölismerheti a szél irányát, ha pl. a fölvért por mozgásirányát tekinti. A mennyiben pedig orrával érzi meg a szél irányát, inkább orra nyálkabátyájának tapintóérzeteire, mint szagérzeteire támaszkodik. Szó lehetne még egy hatodik érzékről, az úgy-

nevezett homlokérzékről (frontális vagy orális érzékről), mely még nem eléggé ismeretes, de létezését három különböző oldalról (az anatómia, az emberi s az állatlélektan részéről) állítják, s melynek szerve szintén az orr-üregben, vagy a homloköbölben van. Való, hogy a bázi ló szaglása alapján ismeri fel az embereket és a tárgyakat; de arra, hogy szimatol, vagy hogy nyomot tud követni, nincs bizonyítékom.

Annak eldöntésére, hogy a tájékozódásban a ló minden egyes érzékének minő szerepe van, új kísérleteket ajánlottam. E kísérleteket ugyanegy lóval s oly módon kellene végezni, mint a hogy fentebb közölt kísérleteimet végeztem, azzal a különbséggel, hogy a ló minden egyes érzékének használatát, állatorvos közreműködésével egyenként és egymás után kellene kizárni. Azonban minden egyes érzékeltávolítás nagy türelemmel kell a lovat hozzászoktatni és a kilovaglászt csak akkor szabad megkezdeni, ha már egy csöppet sem bántja a lovat az újfajta szerszám.

Ne felejtjük azonban, hogy az érzékek csupán segédeszközök, a lélek segédeszközei s hogy a tájékozódás tulajdonképpen a lélek munkája. A lélek munkájában már fentebb tudatos és öntudatlan elemet különböztetünk meg. A következő kérdés tehát az lesz, hogy minő tudatos szellemi munkát végez a ló, mikor tájékozódik?

Erre a kérdésre könnyű válaszolnunk, hiszen ilyen szellemi munkát végzünk magunk is, ha tájékozódunk. A ló is emlékezőtehetségére, az út egyes pontjainak ismeretére támaszkodik; feladatának megoldásában szellemi energiát, azaz figyelmet fejt ki, s előbbi tapasztalatait felhasználja, vagyis tanul; észreveszi és kijavítja tévedéseit végre egyszerű következtetéseket von, mikor választását meggondolás útján ejti meg.

Sokkal nehezebb az utolsó kérdésünkre válaszolni, mely az öntudatlan lelki munkára vonatkozik. Ezt a kérdést azért kellett fölvetni, mert az állatok rendszeren nem azon az úton térnek baza, a melyen jöttek, a melyet tehát ismernek, hanem a legrövidebb utat, a légyonalat szokták választani; ezt a tehetségüket irányérzéknek hívják. Régebben az a nézet volt elterjedve, hogy az emberek közül csupán a vad népeknek van ilyen irányérzékük; de vadászok, turisták is bizonyították, hogy napi útjuk kiindulópontjának irányát állandóan ismerik. A »Nature« című angol folyóiratban 1873-ban nagy vita keletkezett e tárgyról; végre Howitt és Darwin kimutatták, hogy minden embernek van irányérzéke, mely gyakorlás és figyelem útján nagyon fejleszthető.

Ha megkérdezzük egy gyakorlott vándort, hogyan találja fel a helyes utat, azt feleli, hogy az odamenet végzett összes fordulatokat fejében tartja. Darwin »öntudatlan számításnak« nevezte ezt a lelki működést és Reynaud »ellenlábás-elméletnek« (la théorie du contrepied) hívta a szóban levő föltevést. Ezenkívül Darwin azt gyanította, hogy az agyvelőnek valamely része a tájékozódás céljaira van rendelve; ma általános az a nézet, hogy a nagy agyvelő motorikus tájékában történik a megtett útnak illetlen lajstromozása.

Térbeli viszonyokról való ismereteink többnyire öntudatlanul szívárognak lelkünkbe s ha nem számítjuk azt a néhány kivételen esetet, mikor ezt a tudásunkat megerősített gondolkozással, vagy mesterséges úton (asszociációs kísérlettel, bipnózással, lélekelemzéssel) a tudat színvonalára emeljük, azt mondhatjuk, hogy térképzeleteink ép oly öntudatlanul vezetnek bennünket, a mily öntudatlanul szereztük őket. Ezt a jelenséget egy közönséges példával világíthatom meg: Ha éjjel jövünk haza s nem akarunk világosságot gyújtani, végig-

megyünk lakásunkon a nélkül, hogy minden szobánk hosszát, azután a következő ajtóhoz vezető irányt s a kilincs magasságát mérnünk vagy akár csak becsülnünk is kellene; mégis öntudatlanul »eltaláljuk« a távolságot, az irányszöveget s a magasságot épen úgy, a mint öntudatlanul, azaz szándékos figyelem nélkül sajátítottuk le őket. Izmaink és idegeink emlékezése gyakran végzett mozdulatokra biztosabban vezérel bennünket, mint a számlálás és becsülés összetettebb, tudatos munkája.

Ne csodálkozzunk tehát rajta, hogy a ló, mely magasabb munkát nem ismer, az alsóbbrendűt jobban végzi, mint az ember.

Vizsgálódásunk eredményét összegezve azt mondhatjuk, hogy a ló tájékozódásának megítélésében még három kérdés vár tisztázásra, és pedig: az egyes érzékek szerepe, a helyzeti érzetek keletkezése és az irányérzék. Míg e kérdések elseje azzal a kísérlettel, melyet fentebb ajánlottam, megoldható, addig a másik kettő a lélektan nehezebb kérdései közül való, s azért megoldásuk okvetetlenül megkívánja a tudomány főmódszerének, az önmegfigyelésnek alkalmazását. Alig hihető, hogy az állatpszichológusnak az ő nehezebb módszereivel sikerüljön sz emberpszichológust e kérdés megoldásában megelőzni. Épen ezért a tájékozódás kérdésének nagyobb haladása nem állaton, hanem emberen végzett megfigyelésektől és kísérletektől várható.

KÉPEINKHEZ.

A magyar-szerb határról.

Más körülmények között nincs itt valami feltűnően különös látnivaló. Rendes napi forgalom, többféle közlekedés és az ezek feletti szorgos felügyelet mind a két oldalon. Most azonban, az osztrák-magyar-szerb konfliktus kiélesedése alkalmából érdekessé, titokzatosává vált itt minden; mindenben különlegességet, feltűnőt igyekeznek felfedezni. Pedig nincs ott feltűnő semmi, sem az egyik, sem a másik oldalon.

Ebből az alkalomból mutatjuk be képeink egyikén Belgrádot, a szerb királyság fővárosát, a bazánk történetében is sokat emlegetett Nándorfehérvárt. Sok tűzpróbát kiállott, sokszor lerombolt, de mindannyiszor újjáépített erődítményeivel ott fekszik e város a Szávának a Dunába való torkolatánál. A város és környéke területén minden talpalatnyi helyet embervér öntözött itt a törököknek a magyarokkal, osztrákokkal s végül a szerbekkel folytatott évszázados harcaiban.

Erődé Dusán István szerb király és császár emelte Belgrádot 1343-ban. Kevéssel később már a magyarok elfoglalták s 1382-ig birtokukban tartották. Ekkor visszazállott Szerbiára, de Brankovics György szerb fejedelem 1433-ban lemondott róla Zeigmond magyar király javára, a ki a város erődített részét, mivel a gyakori török támadásoknak épen középpontjába esett, még jobban megerősítette. Ezek daczára 1521-ben mégis II. Szolimán szultán kezére került és egyhuzamban 167 éven át tartozott a török birodalomhoz. Ezután több mint 50 éven át hol a mienk, hol a törököké volt Belgrád, míg az 1739-ben kötött belgrádi béke értelmében, a Duna inuenső partján vele szemben fekvő Orsovával együtt a törökök birtokába ment át és Belgrád, kevés megszakítással, egészen 1867-ig török fennhatóság alá is tartozott, a mikor is III. Obrenovics Mihály hercegnak, Szerbia akkori fejedelmének lón átadva s azóta fővárosa és erődített helye a szerb királyságnak.

Erődítése azonban már elavult s nem igen felel meg a mostani követelményeknek, úgy, hogy — általános vélemény szerint — egy rendes ostromnak csak rövid ideig lenne képes ellentállani.

HIREK.

Halálos kimenetelű támadás. Kosineczky Kristóf zalaeszkai örebeli örsvezető cz. őrmestert december 8-án az ungmegyei Vámoslucskán egy Janák Pnkanics János nevű kivándorlási zugügynök, mert az őt elfogni akarta, forgópisztolyal megtámadta. Kosineczky örsvezető cz. őrmester támadója ellen, a midőn az forgópisztolyát reft lövésre emelte, egy lövést intézett és azt jobb hónalján találva, életveszélyesen megsebesítette. Janák Pnkanics János aznap este kilencz orakor lakásán meghalt.

Rablási kísérlet. A szabolcsmegyei beszteveczi határban levő Székelytanyán, december 6-án délután Groszberg Eliás bérlőt a lakásán négy ismeretlen alakos rabló fegyverrel megtámadta és — annak pénzét követelve, — késszurásokkal bal vállán és jobb keze mutatóujján megsebesítette. A rablókat további vérengzésükben a gazdája védelmére elősiető Virág István kerülő akadályozta meg, kinek a menekülő rablók egyike menekülés közben balkeze mutatóujját szintén megvágta. A rablók utáni nyomozást a kótaji örs legénységével Kiss József járásőrmester, kemeesei örs- és járásparancsnok folytatja, ki az eddigi nyomozás folyamán összegyűjtött adatok alapján egy a rablási kísérletben alaposan gyanúsított egyént már elfogott, a többinek elfogása pedig folyamatban van.

KÜLÖNFÉLÉK.

A drágaság Angliában. Egész Anglia ipari termelői és fogyasztói jajgatnak: amazok a gyártás, ezek az iparcikkek rendkívüli megdrágulása miatt, a mely szinte elviselhetetlen arányokat kezd ölteni. Imenéhány példa: a zongoráknál az áremelkedés egy év alatt 12%, a butoroknál 14%, fürdőberendezéseknél 25%, az evőeszközöknél 15%, a szövött árúknál 10%, a kazánoknál 8%, a téglánál 14%, a vasúti mozdonyoknál 30%. A gyárosok szerint a munkabérek emelkedése, a kötelező munkásbiztosítás, továbbá a nyersanyagok árának emelkedése minden ipari üzemet megdrágít. A gyárak évi költségvetésében átlag 10—15 százalékkal nagyobb a kiadás, mint tavaly. Az általános drágaság következménye természetesen az, hogy a fogyasztók megszorítják szükségleteiket: kevesebbet vásárolnak és e miatt sok gyár veszteséggel dolgozik, minden kiltás nélkül

arra, hogy a helyzet kedvezőbbre forduljon. Az angol kereskedelmi minisztérium már foglalkozik a nyomasztó drágasággal, a melyen mégis segíteni kell valabogy, mert az angol kivitelt is veszélyezteti.

A fekete gyémánt. A fekete gyémánt úgy érték, mint alkalmazása tekintetében a tulajdonképeni gyémánttól nagyon különbözők. A fekete gyémánt jegezesedett, gyémántszerű fényű és sokszor a valódi gyémántot fölülmuló keménységű ásvány. Igen törekeny; az ütést nem állja, ellenben a legerősebb dörzsölés sem árt neki. Nagyobb mennyiségben csak Braziliában fordul elő, a hol a folyó-medrekben az iszap alatt, vagy a meder agyagrétegeinek fölületén, sőt a partszakadékokban is található. Leggyakoribb Babia és Minas-Geraes tartományokban. A gyémántmező Braziliában az állam tulajdona, mely bérbé adja, azonkívül a termelést bizonyos kivitel adóval terheli. Hogy a fekete gyémánt lelőhelye nincs a valódi gyémánt lelőhelyéhez kötve, ezt igazolja az a körülmény, hogy Délafrika gazdag gyémántbányái fekete gyémántot nem termelnek. A brazíliai fekete gyémánt nagysága igen különböző. A legnagyobbat 1895. évben találták, súlya 3075 karat volt és rendkívül nagy áron adták el. Könnyebb értékesíthetés okából a nagyobb köveket 1—3 karatos darabokra törlik, mely művelet azonban igen kockázatos, mert a fekete gyémántnak basadó lapjai nem lévén, igen sokszor értéktelen szilánkokká porlik. 1—3 karatos gyémántért New-Yorkban 40—72 koronát adnak, az ár egyébként a kő formája szerint különböző. A hol a legkeményebb aczélfuró megtagadja a szolgálatot, oda a fekete gyémánt a kopás legkisebb jele nélkül behatol, azért furóra, fűrésze, gyalura, továbbá vésőmunkánál, drágakőre és kemény fémekre való rajznál nagy sikerrel alkalmazták. A fekete gyémántot legújabbban a hegyek és sziklák furására használt úgynevezett gyémántfuró végére teszik. Azelőtt erre a célra igazi gyémántot használtak, de ez hamar elkopott, míg a fekete gyémánt aránylag sokáig eltart. Mivel pedig az alagút-furás mindgyakoribbá válik, a fekete gyémánt ára jelentősen felszökött.

Szerkesztői üzenetek.

510. Miután szolgáltilag jelenik meg a postán, a kalap nem vesendő le.

Harinat. Kérvényét szolgáltilag nton torjessze fel.

Sz. J. K. Csak tomatkezési járulékra van igénye.

1888 B. Gy. Bizonytalan.

K. esendőr. Csendőrségi egyének nem lesznek felvéve.

Tiszaparti. Illetékes.

116. Névtelen levelekre nincs válaszuk.

Bodrogköz. Miután az előjáró szárnyparancsnoksága ebben a kérdésben már döntött, nem adhatunk felvilágosítást.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecsére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek elintézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Oly lakarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. U alványok, intézővények és chequek beszedését elvállaljuk igen mé sékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Athelyezettnek:

1913 január 1-ével:

Deáky Ignác, III. számú csendőrkerületbeli járás-örmester, jászpatii őrsparancsnok, hasonló minőségben a VI. számú csendőrkerülethez, Szentlőrinczre;

Antal Imre, I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, krasznai járásparancsnok, hasonló minőségben a VII. számú csendőrkerülethez, Nyárádszeredára;

Schnobel István, IV. számú csendőrkerületbeli járásörmester, tornai járásparancsnok, hasonló minőségben a VI. számú csendőrkerülethez, Mohácsra.

Kinevezettek:

1912 december hó 1-ével:

csendőr járásörmesterekké:

Csölle András	örmester (1. rangszám) az V.,
Bordos Ferencz	" (2. ") az I.,
Baranyi András	" (3. ") a VI.,
Pétervári István	" (4. ") az V.,
Medgyesfalvi József	" (5. ") az I. és
Antal Lajos	" (6. ") a VII. sz.

csendőrkerület állományában.

Előléptettek:

1912 november hó 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Palatka Áron őrsvezető cz. őrmester, *örmesterré*; továbbá

Erdélyi János, Szilágyi Miklós, Tompai Menyhért és Király János csendőr cz. őrmesterek, *orsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A III. osztályu tiszti katonai szolgálati jellel elláttatott:

polyáni Boldizsár András százados, a II. számú csendőrkerületnél, 1912 december 14-ével.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Zsoldos József, őrsvezető cz. őrmester, 1912 november 19-én, Szalai József őrsvezető cz. őrmester, 1912

november 24-én, Lőrincz József II. csendőr, 1912 nov 25-én és Mátyus János csendőr, 1912 november 26-án:
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Jeles István csendőr, 1912 november 20-án;
a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Gáspár István őrsvezető cz. őrmester, 1912 december 2-án, Nagy Sándor III. őrsvezető cz. őrmester és Nagy Antal csendőr, 1912 december 15-én, Németh Lajos I. őrsvezető cz. őrmester, 1912 december 26-án.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Mészáros István I., Herke József őrsvezető cz. őrmesterek és Orosz Miklós csendőr 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettek.

Névváltoztatás.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Mánya Tivadar próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1912. évi 146.851/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Molnár»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Bíró György őrsvezető cz. őrmester, Nyilas Katalinnal, 1912 november 17-én, Szilágygyalfalun.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Apró Sándor csendőr cz. őrmester, Bagoly Etellel, 1912 november 23-án, Szolnokon.

Hegyi Ernő őrsvezető cz. őrmester, Sass Idával, 1912 november 16-án, Dunabökényben.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Kalmár Imre őrsvezető cz. őrmester, Talos Karolinával, 1912 november 21-én, Balatonfüreden.

Tomik István csendőr cz. őrmester, Szőke Erzsébettel, 1912 november 16-án, Szekszárdon.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő két préselt papirossal bevonva — ajánl!

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húszt koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat minden rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.

A Csendőrségi Rendeleti Közlöny, egyes számatnak gyűjtésére szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ára 50 fillér.

Finom minőségű téli keztyűk, hósapkák, nemkülönböztetve mindenféle felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Tenyészszünk házinyulat.

Irta: *Prolector Securitalis.*

A hústáplálék árának rohamos emelkedése mellett minden arra bivatott tényező azon kérdés megoldásával foglalkozik: hogyan lehetne a terhesebb fizikai munkát végző, de anyagi javakkal szűken rendelkező embereket olcsó és mégis kellő tápértékkel bíró étellel ellátni? A nagyobb városokban ezen fontos kérdés hatásai alatt lóhúsmészárszék és tengeri halat árusító csarnokok keletkeztek s ezek a bajon némileg segítettek is; de az ellenszenvet, melylyel éppen a kisebb jövedelmű emberek viseltetnek a lóhús és a hal iránt, alig tudják leküzdeni. Pedig a lóhús körülbelül 30%-kal, a közepes tengeri hal 50%-kal olcsóbb mint a leggyengébb marhahús.

A vidéken a helyzet még előnytelemesebb s ma már a távol vidéken is csak az élhet jutányosan, aki nem csak fogyasztó, hanem termelő is.

Évekkel ezelőtt a csendőrségi őrsökre nézve még előnyösnek mutatkozott a sertésbuzálás, de a mai sertés- és tengeri-árak mellett már a gazdálkodásnak ezen egykor oly szépen jövedelmező ága is nagyon kérésessé vált s a hústáplálék majdnem egyedül a baromfira szorítkozik, melynek tenyésztése még mindig jövedelmezőnek mutatkozik.

Itt tehát elérkeztünk azon kérdéshez, hogy vajjon a baromfitenyésztés mellett a házinyul tenyésztés a hústáplálék érdekében nem mutatkozik-e előnyösnek? E kérdésnél is elsősorban az előítéletet kell leküzdeni.

Belgium évente több mint hat millió kikészített házinyulbort szállít Angliának s ezek temérdek húsa — mintegy 25 millió kilogramm — mind az országban lesz elfogyasztva. Franciaországban évente 25—30 millió frankra becslik csak a kalapkészítéshez felhasznált házinyulszórt. S ily rengeteg mennyiségű állat húsa mind az országban lesz elfogyasztva. Párisban naponta 10,000 házinyul kerül vásárra.

De Páris előkelő vendéglőinek étlapjain is állandóan ott áll a «Caisse de filets de lapereau» vagy a «Croquettes à la Richelieu» és senki sem fog azon megütközni, hogy ezek házinyulból készült csemegék.

S a házinyul tenyésztése terén minden csendőrségi

őrs, mely egy kis kerttel rendelkezik, lehet termelő é fogyasztó is.

Maguk a tenyészteteczek hordókból, rakaszokból, olcsó deszkából és lécekből könnyen házilag előállíthatók és nagyon kevés helyet foglalnak el. S a táplálékot majdnem egyedül a konyha és kert hulladékai szolgáltatják. Répa, burgonya, káposzta, saláta, kenyérmaradékok, főzelékek, lóhere, fűs félen széna, kevés zab vagy árpa. Ez utóbbiak beszerzési árát már a nyul bőre fedezi s így a hús majdnem ingyen marad. És ez a hús 0.5% kal több fehérvérrel, tehát fölapanyagot tartalmaz, mint a sovány marhahús, 1.5%-kal többet, mint a sovány borjú-, sertés- vagy baromfihús és 4.5%-kal többet mint a húsosabb tengeri halak.

És az étlap változatossága tekintetében is elég, ha felemlitem, hogy egy kezemben lévő kis szakácskönyv 32 különféle étel készítményét házinyulból sorolja fel.

Értékének megvilágítására még felhozom, hogy az összes s a legdrágább szörmeneműek is házinyul szörméljéből lesznek hamisítva, hogy szőreből kalapokat és úgynevezett teveszőrszöveteket, kikészített bőrből keztyűket, cipőket és különféle bőrdíszmüanyagokat készítenek, csontjait enyvfőzésre, ganáját kerttrágyának használják s hogy még a strassburgi libamájpástétom is nagybőre a házinyul májából készül. Egy szóval a hasznos kis állatnak minden porcikája értékesíthető.

Tudomásom szerint a horvátországi belovári szakasz őrsői már évek óta foglalkoznak a házinyul tenyésztéssel. (Erdélyben már számos őrs tenyészt a házinyulat.)

Lássuk már most azon elveket, melyeket egy rationally nyul tenyésztés érdekében szem előtt kell tartani.

Első elv itt is a takarékoság. Nem szabad költséges befektetéssel kezdeni; nem szabad oly fajokat beszerezni, melyek voltaképpen sportezelokra szolgálnak, tehát drágák, kényesek és kevésbé szaporik; de teves lenne megint az egészen apró fajokkal foglalkozni, mert ezek kevés húsuak s így a házi szükséglet céljaira nem alkalmasak. Emellett ez utóbbiakat nem lehet ketrecben tartani s szabadon tenyésztve sok kárt okoznak.

Az oly fajok keresztezései a legalkalmasabbak, amelyek öt kilogrammnál nagyobb súlyt nem érnek el, mert a nagyobbak nehézkesek, betegségekre hajlandosítottab-

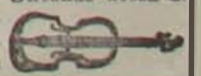

Első magyar vill. óra
berend. hangszer-gyár
honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ooska és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító,
a os. és kir. közös hadsereg, a m. kir.
akadémia házi hangszerkészítője, az

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Argyezék minden hangszerről külön küldetnek. Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára. 6

buk és kevésbé szaporák. A kisebb fajok közül különösen alkalmas az ezüstnyul, mert elegendő húst szolgáltat és hőre igen értékes. Igen alkalmas a kék bécsi óriásnyul (4—5 klgr.), továbbá a francia kosnyul (5 klgr.), végre a bécsi óriás és az ezüstnyul keresztese.

Ezek a fajok hat hónapos korukban párosíthatók, 30 napig hordanak, legalább háromszor évente ellenek és egyszerre hat fiat nevelhetnek. Tehát évente 18 ivadékra lehet számítani. Miután azonban az első ivadékok már ugyanazon évben ellenek, így $6 \times 6 = 36$ és 18 egy évben egy nyulpártól 54 ivadékra lehet számítani; ami egyenként négy kilogrammal értékelve, évente 200 kilogrammot ad; vagyis egy négy főből álló őrsön két házinnyul 200 rupon át ad jó, egészséges és majdnem ingyen hústípulékot.

Ketreczekhez a kereskedésekben olcsó árért beszerezhető rakaszokat vagy csomag-hordókat lehet használni és ezek a fedél helyén sodronyhálóból készült ajtóval zárhatók el. De olcsó, úgynevezett szelészakkból és szejléczekből házilag is lehet emeltes ketreczeket előállítani és a felső ketreczet ezementburkolattal ellátni, hogy a vizelet keresztül ne hatoljon. Egy-egy ketrecz 90 cm hosszú, 70 széles és 60 magas legyen és egy ketreczben 1—1 apa- vagy anyaállat és legfeljebb hat fióka helyezendő el. Ahol lehetőség, egy bekerített kifutó alkalmazandó. A nemesebb fajok nem túrnak. Ivó- és étkezésként olyanok használandók, melyeket felidőnteni nem lehet. Alomul széna, szalma, tőzeg használandó, legcélszerűbb a ketreczeket egy zárt, de világos szinben, vagy istállóban elhelyezni, hogy nyáron a meleg, télen a hideg ellen védve legyenek.

Ételve a nyulak naponta 2—3-szor és mindig egyforma adagokban lesznek és a ketreczek tisztántartásán kívül más munkát nem igényelnek.

Október hóban Bécsben egy nagyarányú nemzetközi házinnyulkiállítás volt, mely az egész a tenyésztéssel, táplálással, hasznosítással összefüggő anyagot bemutatta és a kiállítási vendéglőben kizárólag a házinnyul húsból készült ételek lettek kiszolgáltak. Egy ily ebédet végig ettem és mondhatom, hogy az a leginyenezebb igényeket is kielégíthette.

A bécsi helyi Polsterer-féle gyár, mely a Futingerele kutyalepényt is gyártja, a kiállításon mutatta be a „Primus”-nak nevezett házinnyul-táplálékát, melynek 100 kilogrammja 26 koronába kerül. Az összes kiállított nyulak zöld táplálékon kívül csak a tápanyagot kapták. Összetétele: morzsolt zab, búzaliszt, répa, aromatisztos növények, tápsó és különösen a csontképzést fejlesztő anyagok.

Magyarországon a házinnyul-tenyésztők Budapest-szallaghegyi telepén lehet tenyészállatokat beszerezni és ugyanott lesz egy tenyésztési utasítás is kapható.

A bajtársiasság ápolása.*

Irtó Preszly Lőrénd csendőrfőhadnagy.

A bajtársiasság fogalma és szükségessége.

A bajtársiasság katonai jellemvonás, egy hatalmas érzés, melynőlfogva a csendőrség minden tagja testületünk aktív tagjának érzi magát. A közös célokért küzdőket szorosan egymáshoz fűzi, e nemes viszonyokban egyesíti, szeretetben, egymás gyöngéi iránti türelmességben egybeforrasztja.

A közös élethivatás, a közös sors, az egyenlő jogok és az egyenlő kötelességek, a felettünk uralkodó közös törvények és katonai szabályok egy és ugyanazon behatások alá és helyzethez helyeznek valamennyiünket és egyaránt odahatnak, hogy a közöttünk fennálló ellentétek elmosódjanak, a különbségek elenyészessenek, és egy egészséges és erős egésszel hozva létre, az egyéni érdemnyelést a nagy egésszel, a csendőrtestület érdekeinek érvényesülésével is biztosítja.

A bajtársiasság mély és áldásos hatást gyakorol minden katonai lelkületre, vonzó erejével hatalmába kerít valamennyiünket és megtanít arra, hogy akaratunkat és céljainkat miképpen egyeztethetjük össze az össz javával és céljaival.

A bajtársiasság egyesíti az egyéni érdekeket és helyezi azokat az össz-érdek alá. Ereje éppen azért nagy befelől és imponáló kifelől, mert nemcsak csendőrtestületünket, hanem az egész hadsereget, mint egy egységes, harmonikus, összetartozó és egygyéforrt tömeget állította be az állam és a társadalom nagy gépezetébe. Innen van az, hogy a bajtársiasság életető eleme és legerősebb forrása nemcsak a testületünknek, hanem a hadseregnek is, mert felülemelkedve mindeneken, képes volt egy táborban tartani az együvé tartozókat, képes volt diadalmas érvényesülésre tudni segíteni azt a nemes törekvést, hogy minden egyes a nagy összesség érvényesülésében és boldogulásában keresse a magát.

A bajtársi érzés és a bajtársi viszony ápolására különösen a csendőrségnél nagy szükség van, mert testületünk érzés és gondolkodás tekintetében egymással annyira ellentétes elemeit, erkölcsi felfogásban és jellemvilágban annyira különböző tagjait ez az érzés, ez a viszony forrasztja a legerősebben egymáshoz, ez a viszony egyesíti ugyanazon eszményi bajtársi viszony közösségébe. Közös célokért küzdő, közös célokért szolgáló, közös élethivatást betöltő bajtársunk látunk bajtársainkban, vonzódnak egymáshoz testvér módra és sokasom a szótfelesztő, hanem mindig csak az összes-hűs, összetartó szálakat igyekeztünk megtalálni ebben a hatalmas érzésben, az összetartozandóság érzésében. Ez az érzés emel fel mindannyiunkat magasra csend-

* A csendőrtiszt szolgálati és magánélete című műből.

Ha fáj a feje ne tétovászkod, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát** mely 10 perc alatt a legmarkosabb migrént és fejfájást elmulasztja. — Árát K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén, Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Képek a szerbek által megszállott Durazzóból. — Durazzo látképe a kikötővel, a város mögötti hegyekről nézve.

örhivatásunk nemesebb megismerésébe, ennek az érzésnek segélyével tudjuk összeegyeztetni minden vágyunkat, törekvéseinket, örömeinket és bánatunkat, és tudunk vállvetve, férfisan, a bajtársiasság érzete által megerősítve, önfehlődően küzdeni területünk érdekeiért.

Ez a kapocs, a bajtársiasság kell, hogy átfogja az egész csendőrlégénységet és ennek a fenséges érzésnek birtokában kell keresnie az egyesnek boldogulásában a testületünk előrejutását és megerősítését.

A csendőr életében is hatalmas és éltető érzés a bajtársiasság, mert csupán ennek segítő erejével tud uralkodni a maga önző törekvésein.

Ennek a felemelő, hatalmas erőnek ápolása, gondozása és fejlesztése képezze minden csendőr nemes célját; tegye azt egészen a sajátjává, vonzza és szorítsa ezt a nemes érzést egész szeretetével magához és ne veszítse el ezt az értékes kincset egész életén át!

A bajtárs jogai és kötelességei.

A bajtársiasság, az összetartozandóság érzése mindannyiunk összetartása és egy cél felé törekvése, a közszellemnek és egyetértésnek is a lényege. Ez pedig egyesíti az erőket; az erőben rejlik a hatalom, és amely testületben annak tagjai egyesült erővel dolgoznak az összesség javára, ott a legnehezebb feladatok is könnyen megoldhatók.

A bajtársiasságnak talán egy katonai testületben sincs olyan nemes jellege, a bajtárs jogai és kötelességei nem olyan szépek, nem olyan nagyok és komolyak, mint a csendőrségnél!

Azt a nemes hivatást, amely egy négy-öt tagból álló csendőrorszra vár, a bajtársiasság, az összetartozandóság érzete nélkül nem is lehetne méltóan betölteni és eredményesen szolgálni. Annak a néhány embernek csak akkor nagy az erkölcsi súlya és az erkölcsi ereje, ha összetart, ha szívükben a bajtársiasság fészkel, ha bírák egymás szeretetét és egymás becsülését.

A bajtársiasságra sehol sincs olyan nagy szükség, annak sehol sincs olyan nemes rendeltetése, mint testületünkénél. Ez teszi a csendőröket testvérekké, mert megosztva egymás között a szeretetet, megosztják a nélkülözéseket, a fáradalmakat, sőt az állandó életveszélyt is. És éppen ez a folytonos életveszély — mely között leélik életüket — köti őket olyan szorosan, olyan tartósan, olyan bensőleg egymáshoz.

A bajtársiasságnak nemcsak a hasonló rendfokozatnak és rangnak között kell meglegnie, hanem az előjárók és alárendeltek, a följebbvalók és alantosak között is. Bajtársiasság tekintetében válaszfalak és korlátok nem alkothatók közöttünk. A viszonyunk olyannak kell lennie, mint egy családban a jó testvérek közötti viszony. A fiatalabb ragaszkodjék az idősebbhez, ne feledje, hogy tanításaira, tanácsaira, támogatására sokszor rászorulhat; fogadja azokat köszönettel; viseltessék idősebb bajtársai iránt illő tisztelettel és figyelmességgel;

az albuszkeséget győzze le és hajoljon meg az öregebb előtt; ne szégyelje, hogy ő a fiatalabb és tapasztaltalambb; ismerje el az idősebbek előjogait, hajoljon meg azok élettapasztalata előtt; emberi gyarlóságaival szemben legyen sokszor elnéző és türelmes és vizsgálja azt is, hogy melyik idősebb bajtárs magatartása olyan, amelyet ő példaképpen állíthat maga elé. Ha az idősebb bajtársak között olyanokat fedez fel, kik az életet kellő komolysággal felfogni nem képesek, akik megbízhatlanok és könnyelműek, ezekkel szemben bár ridegen nem kell elzárkózni, de óvatos tartózkodásra van szükség.

Az idősebb bajtárs viszont pártfogolja a fiatalabbat, álljon oldala mellett, mint nemeslelkű, jóindulatu barát; tanítsa, vezesse, nevelje a jóra; szeresse, mint jó testvér a másikat; őrizze őt meg minden eséltis, minden baj és főként minden veszélytől még akkor is, ha ő maga veszélyben forogna. Az idősebb bajtárs törekedjék bevezetni a fiatalabbat nem csupán a csendőrszolgálat kötelmeinek és azok mikénti helyes teljesítésének ismereteibe, hanem a derék csendőr egész életmódjába. Járjon mindig jó példával elől, hogy az a fiatalabb részére ösztönzésül szolgáljon; igyekezzék őt megóvni mindazon kísértésektől, melyek az életben, főleg a keveset tapasztaltakra minduntalan leselkednek; figyelje ifjabb bajtársának életmódját, észjárását és gondolkodásmódját, erkölcsi felfogását és jellemvilágát; kísérje figyelemmel szokásait, barátait és barátinőt, társadalmi és pénzügyi viszonyait, s ha azt tapasztalja, hogy veszélyes vagy sikamlós útra tévedt, férfias nyíltsággal, bajtársi szeretettel óvja és védje meg őt. Az itélkezés, a könnyelmű adósságesimálás, a kártya, az aszszony már sok bajtársunkat kergetett a sirba és egy derék bajtársunk önzetlen, egyenes, becsületos és idejében való fellépése sok eltévelyedett bajtársat adott már vissza a testületnek és az életnek.

Bajtársunkat ért előléptetés, előny, díszecet és kitüntetés felett csak örülnünk kell, irigyeknek nem szabad lennünk, sem amiatt kiesinyes bosszankodást táplálni magunkban; viszont a saját személyünkkel szemben elfogultaknak vagy elbizakodottaknak sem illik lennünk, mert az önzés, az irigység, a gög vagy saját értékünk túlbecsülése nemtelen emberi tulajdonságok.

Egyeneslelkűség, nyíltszívűség vezessen bennünket mindenkoron bajtársainkkal szemben, mert az alattomoság, a rosszindulat, a köszivűség, a részvétlenség nem méltók egy komoly katonához.

Előfordulhat, hogy egy bajtárs segítségünkre, gyakran pénzbeli segítségünkre szorul. Előbbi esetben bajtársunkon feltétlenül segíteniünk kell, mert az nekünk becsületünkre válik, pénzbeli támogatás kérése esetén azonban jól gondoljuk meg, hogy tényleg szüksége van-e arra és ne bozzunk áldozatot ott, ahol egy könnyelmű vagy arra nem méltó bajtárs pénzbeli támogatása valóságos könnyelműség. Ha biztosak vagyunk abban, hogy egy bajtársunk arra nem méltó, hogy őt

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!
mely a legmunkasabb köhögést is azonnal elűszéri. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Reuma, csúsz, köszvény, mindennemű mozgásból eredő
fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ
Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Képek a szerbek által megszállott Durazzóból. — Utezi jelenet Durazzóban.

pénzzel segítsük, ezt — sajnálatunk kifejezése mellett — hozzuk neki tudomására.

Ha egy bajtársunk pénzbeli segítséggel támogatásunkra volt, első, legfőbb, feltétlen és becsületbeli kötelességünknek ismerjük azt, hogy fizetésbeli ígéretünknek eleget tegyünk, amint csak módunkban áll. fizessük vissza neki a kölcsönkért és kölcsönkapott összeget, nehogy jó tett belyébe rosszat kövessünk el, jóságért pedig hálátlansággal fizessünk.

Ha bajtársunkat öröm éri, osszuk azt meg vele. de ne hagyjuk magára különösen akkor, ha balszerencse vagy csapás sújtja. Különösen ez utóbbi esetben ne hagyjuk magára, mert egy szomorúságba került embernek a legnagyobb szüksége van a vigaszra, a részvétre és a szeretetre. Ilyen esetekben még olyankor is fel kell őt vigasztaló, bátorító és erősítő sorainkkal keresni, ha tőle távolabb vagyunk.

Bajtársak között ha vagyunk, tartózkodjunk olyan dolgok tárgyálásától, mely bánthatná vagy sérthetné egy másik bajtársunknak az érzékenységet vagy a személyét. Ez sem finomság, sem figyelme-ség, sem tapintatosság nem volna tőlünk. Épen úgy kerülendő más fegyvernembeli altisztek vagy legénység előtt az olyan nyilatkozatok tétele, mely őket kicsinyítené. Ezzel az ember nemesak magának árt, mert rontja vele a saját tekintélyét, hanem az ilyen meg gondolatlanság a testületi szellemre és annak igazságos elbírálására is káros és hátrányos lehet. Ha mással valamiben ellentétes álláspontra kerültünk, legyünk tartózkodóak ítéletünk megadásában és tartsuk tiszteletben másnak a véleményét és meggyőződését, anélkül azonban, hogy a magunkét feladnánk.

A szolgálaton kívüli érintkezéseknél az előzékenység, a tapintatosság, a jó modor, a szívélyesség szerzik meg és biztosítják számunkra fiatalabb bajtársaink ragaszkodását és az idősebb bajtársaink becsülését és szeretetét.

Ha egy őrsön idegen őrsbeli vagy fegyvernembeli altiszt vagy csendőr fordulna meg, azokat tisztelettel kell fogadni s ha az őrsön több időt töltenek, vendégszeretőknek kell velük szemben lenni. Ez jó benyomást kelt azok bensőjében, alkalomadtán iparkodni fognak figyelmességünket viszonzni, a körünkben töltött időre és személyünkre pedig mindenkor kedves és kellemes emlékezéssel fognak gondolni.

Az altisztek és a legénység közötti jó, bajtársias viszony előfeltétele az, hogy az altiszt ne nézze le a bajtársát, de viszont a legénység se találjon az altiszt bajtársias magatartásában és leereszkedésében jogot a tiszteletlen bizalmaskodásra. Nem szabad feledni, hogy tisztelet tiszteletet, bizalom bizalmat szül.

Az igazi bajtársiasságot az „egy szív, egy lélek”-kel jelölhetem meg. Ha helyesen fogjuk fel, ha jogait és kötelességeit átértjük és átérezzük, mindenesetre meg-

szerezzük számunkra bajtársaink szeretetét és becsülését, növelni fogjuk testületünkben a közszellem és egyetértés erejét és ezzel emelni fogjuk testületünk tekintélyét.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Kiállítások.

A kiállítások, melyeknek az a céljuk, hogy a szellemi és gazdasági élet termékeit és munkásságát közszemlére és közbírálatnak tegye ki, újabb keletűek.

Az aténi Naukratisz különös egyik művében leír egy feoyes ünnepséget, melyet Krisztus előtt a második században Ptolemeusz rendezett. Az ünnepen fényűzési czikkeket, főleg egyiptomi ruhát, bútort, értékes edényt, drága kelmét mutatnak be, tehát inkább a büszség czélzattal rendezték és semmi nevelő vagy oktató hatása nem volt, sőt a műipar tökéletesítése nézőpontjából sem nyújtott tanulságot. De mivel ez az első gyűjtemény, mely a szemléleti módszert szolgálta s melyet nyilvános szemlére tettek, azt lehet a kiállítások őseként említeni.

A későbbi időkben a velencei kalmárok kirakodóvásárai, melyeket nagy ünnepségek alkalmával rendeztek s melyeknek hasonló czélzatuk volt, említhetők, mint kiállítási kísérletek.

A középkorban a nagyvásároknak szintén olyan jellegük volt, hogy rajtuk egy ország vagy vidék különleges termékei, gyártmányai ismertekké és kedveltekké válhattak.

Érdemes megemlíteni, hogy XI. Lajos francia király két bankárt küldött Londonba, hogy a kiválóbb francia műtárgyakból, gazdasági és ipari termékekből eladó czélzattal kiállítást rendezzenek.

Az első valóságos kiállítást a francziák rendezték a XVII. században. Ez a francia festészeti és szobrászati akadémiának a Palais Royal udvarán és folyosóján 1673-ban rendezett kiállítása volt, melyet azután évenként megújítottak.

1793-ban 929 résztvevővel szintén a francziák rendeztek szépművészeti kiállítást a Louvre termeiben.

Mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi kiállítást, ez ágak szervezetlensége, a közlekedés hiánya s a bizonytalan nemzetközi helyzet miatt a francziák csak 1798-ban rendeztek először s ekkor is nemzeti érületre kellett támaszkodniok. A fölszólítás ugyanis így szólt:

— A francziák bámulatba ejtették Európát harci sikereikkel és most kell, hogy hasonló buzgalmat mutassanak a termelés, ipar és kereskedelem terén a béko nagy művében.

Az első nemzetközi kiállítást szintén a francziák akarták rendezni 1848-ban, de a politikai viszonyok és a háborús idők viharai miatt a terv dugába dőlt.

Az első nemzetközi kiállítást az angol királyi művészeti, ipar- és kereskedelmi társaság ezernyolcszázötvenegyben rendezte Londonban. A kiállításra diplomáciai úton tizenhat országot hívtak meg. A kiállítók száma tizenhét ezer, a látogatóké hat millió volt. Az összes bevétel tizennyolcz millióra, a tiszta nyereség öt millióra rúgott. Hazánk ebben az időben súlyos gazdasági és politikai napokat élt és csak boraival keltett némi föltűnést.

A francziák 1855-ben, Napoleon herozeg elnöklésével rendeztek kiállítást. Magyarországhól csak a gyűjtő,

BUTOR

késspénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRUT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 89—59.

BUTOR

Képek a szerbek által megszállott Durazzóból. — Durazzó főutczája.

vonta magára a látogatók figyelmét, de ez is mint osztrák találmány szerepelt.

Az 1862-iki londoni kiállítást után a francziák 1867-ben fényes nemzetközi kiállítást rendeztek, melynek összes költsége huszonhárom és fél millió frank volt. Az uralkodók közül megjelentek: királyunk, az orosz czár, a porosz király, a szultán, a belga, bajor, württembergi, svéd, portugál, görög, holland királyok, a velszi herceg, az olasz és japán trónörökös, az egyiptomi alkirály.

— Az 1867-iki világiállítás meteor volt, tündöklő, de mulékony egy olyan égbolton, mely leborulhat e melyet megtéphetnek a viharok — mondja egy egykori leírás.

Magyarország itt sem vett részt hivatalosan, de gözmalmi lisztjével, kenderével és boraival föltűnést keltett.

Az oktatás- és nevelésügy először az 1873-iki bécsi kiállításon szerepelt. Itt a negyvenkétezer kiállító közt háromezer magyar is szerepelt, kiknek több mint fele, kitüntetésben részesült. A kiállítás főlemesztett huszonkilencz milliót, míg a bevétel csak öt millió volt, tehát súlyos deficittel járt. Látogatóinak száma hét millió volt.

1871-ben az északamerikai Egyesült-Államok, 1878-ban pedig ismét a francziák rendeztek kiállítást; a meghívott barminczhat állam közül csak Németország nem vett részt. A kiállítás ötvenöt millió költségével szemben a bevétel huszonhárom millió frank volt, a látogatók száma pedig tizenhat millió. Magyarországot mint állam ezen a kiállításon szerepelt először, de Ausztriával közös területet kapott, melyet a kvóta arányában osztottak föl.

Az első spanyol világiállítás 1888-ban volt, tizenegy millió költséggel, 25 állam részvételével.

Az 1889-iki francia kiállítás, mivel a forradalom százéves évfordulójára rendezték, hivatalosan inkább a közvélemény kiállítása volt. Ekkor építették az Eiffel-tornyot.

1900-ban negyven állam részvételével ismét világiállítást rendeztek a francziák. Ezen Magyarország megfélelő módon szerepelt. Kiállítói számára nézve a harmadik helyen állott és Ausztriával körülbelül egyenlő területet foglalt el. A zsüri tagjai közt ötven magyar szerepelt. Kiállítóink 1431 kitüntetést hoztak haza, melyek közül Grand Prix 161, aranyérem 264, ezüstérem 390, bronzérem 366, elismerő oklevél 250 volt.

Azóta a kiállítások száma csak szaporodott a jóformán nincs olyan iparág és foglalkozási kör, a melynek kiállításai ne lettek volna.

* * *

A mesterséges drágakő.

Egy francia vegyész, Moisson volt az első, a kinek 1893-ban sikerült vegyítse a szén és vas elektromos kemenczében való összeolvastása és a megolvastott tömeg nagy nyomás alatt való birtelen lehűtése után apró zemeséjű, alig fél milliméter átmérőjű valódi gyémántot előállítani. Legújában Boltonnak teljesen új úton sikerült a gyémánt mesterséges előállítását.

Bolton már hosszabb idő előtt azt észlelte, hogy a higanygőzök bebotása alatt a szénbidrátok, a milyen például a világítógáz, alkotórészeikre, hidrogénre és vegyítse a szén bomlanak és ez a szén mikroszkopikus csekély fénylő kristályokban kiválik, a melyek a valódi gyémánttal azonos tulajdonságúak. Az ilyen módon kiváló kristály mennyisége azonban oly csekély, hogy

vegyelemezni nem lehetett. A kristályosodó anyagoknak tudvalevően az a tulajdonsága, hogy az úgynevezett anyakristályon tovább nőnek. Bolton ezen a módon megkísérelte a kristályok nagyobb számban való tenyészését. E célból negyven centiméter hosszú és két centiméter átmérőjű, alul zárt üvegben gerbe, a melynek belső falát hígított vízüvegoldattal bekente és a melyre rendkívül finom valódi gyémántport hintett, csekély mennyiségű nátrium-amalgámot hozott. A gyémántpor oly finomságú volt, hogy még 68-szoros mikroszkopikus nagyítás mellett is alig volt jobban észlelhető. Bolton az ily módon előkészített üvegbengert négy hét tartama alatt 100 fok hőmérsékletű vízfürdőben kezelte és a nátrium-amalgám felületéig erő üvegcsövön át állandóan lassan áramló nedves világítógázt vezetett az üvegben gerbe. Erre a gyémántpor az üveg faláról lekarcolta, alakosan megtisztította és a gyémántkristályokat újra 68-szoros nagyítás alatt megvizsgálta. Az eredmény feltűnő volt, mivel kezdetben a kristálytalan gyémántpor a nátrium-amalgámból kiváló higanygőz behatása alatt fényes kristályokká változott, a melyek súlya azonban alig volt egy milligramm. A kristályok vegyelemzése tehát ismét lehetetlen volt. Az ily módon előállított kristályok mindazáltal tényleg valódi gyémántok. Ennek bizonyítékául szolgál, hogy a leirt módon nyert gyémántkristályok áramló oxigénben hevítve, vagy pedig szódával összeolvastva nyomtalanul eltűnnek. Ez a tulajdonsága csakis a valódi gyémántnak van.

A gyémánt mellett elsősorban a rubinnak és zafirnak van nagy értéke. Ezek a korundcsoportba tartoznak, mely csoport összes tagjainak vegyi összetétele az alapanyagra való tekintettel teljesen megegyező, mert valamennyi átlátszó kristályos agyagföldből áll, tehát ugyanolyan anyagból, mint a melyből a cserépedény készül. Az agyagföld nem átlátszó alakban is kristályosodik, a mely alakját korundnak nevezik, ezzel szemben a rubin és zafir nemeskorund név alatt ismeretes. Az abszolút vegyítse nemeskorund szintelen, mint a gyémánt, a szép színeket tulajdonképpen tisztátalanságoknak köszönheti. Néha a gyémánt is előfordul színes alakjában, de a mi a gyémántnál kivétel, az a nemeskorundnál úgyszólván szabály. De minthogy ez a szín a tulajdonképpeni vegyi összetételtől nem függ, igen különböző színezésben fordul elő, mely színezések viszont a kövek váltakozó árát okozzák.

Ez idő szerint csak a rubin színeződését okozó anyag mibenlétéről vagyunk teljes biztosságban. Kékes-vörös színét igen csekély króm-oxid okozza. A króm-oxid krómnak és oxigénnek vegyülete, ez a vegyület azonban tisztán nem fordul elő. Azt hiszik, hogy a többi nemeskorund is, de különösen a színes zafir színüket fémvegyületeknek köszönhetik; bizonyos azonban még nem sikerült megállapítani.

Ezek ismerete után nem volt nehéz a rubinnak mesterséges úton való előállítása. Agyagföldet megolvastunk, kevés króm-oxidot adunk hozzá és a megolvastott anyagot kristályosítjuk. Ez a földadat látszóon sokkal könnyebben volt elérhető, mint a gyémántnak mesterséges úton való előállítása, mert az agyagföld már ezer foknál olvad és már az első kísérlet is sikerülni látszott. Az olvastott anyag krómoxid bozzadása után sötétvörös színű lett és kristályosodott is. Csak hogy a nyert kristályok homályosak, tehát közönséges korundok voltak.

Ez első eredményes kísérleteket a sèvres-i porozellán-

POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és kőszet gyárosnál
telepe: Bpest, VII., Erzsébet-körút 50.

legújában beszerese hetik összes betegápolási tárgyak, kötszerek, fecsenk, 6k. m. kir. szab. Polgár-féle sörvőkötők, gummibaranyák stb. stb. — Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küld az üzletvezetésig, csak megadandó, mily tárgy szükségeltetik.

Ez a hirdetés bekioldos az utolsó 10% árkedvezmény a Csendőrségi Lapok olvasóinak.

gyár igazgatója, Edelman 1848-ban végezte, a kinek sikerült valóságos rubinokat előállítani, azonban nagyobb rubin előállítását czélzó kísérletei sehogysem sikerültek. Végre 1880-ban egyszerre csak Svájczból igen nagy rubinokat hoztak forgalomba, melyekről szakemberek azt állították, hogy mesterséges kövek. Csak sokkal később sikerült ezt az állítást be is bizonyítani, a mikor is megismerték az eljárást is, mellyel azokat előállították. Az eljárás abban állt, hogy kis rubin hulladékokat platina-csészében megolvasztottak, a mikor is a hulladékok egybeolvadtak és így nagy, úgynevezett rekonstruált rubint nyertek. Ezeket természetesen nem nevezhetjük mesterséges rubinnak és ámbár szépségük sohasem kifogástalan még ma is nagy mennyiségben hozták forgalomba. Az egyes hulladékok sohasem egyenlő alapszintűek, ezért a kövek zavarosak és felhősek, a mi értéküket nagyon csökkenti.

KÉPEINKHEZ.

Képek a szerbek által megszállott Durazzóból.

Lapunk egyik közeli számában már megemlékeztünk arról, hogy a szerbek a törökök elleni hadjárat során Durazzót, Albánia egyik kikötő városát is elfoglalták és be is rendezkedtek ott mindjárt otthonosan.

Amint a jelen számunkban közölt képek mutatják, a háborus viszonyok által megzavart durazzói lakosság már teljesen beleélte magát az új helyzetbe, folytatja rendes foglalkozását. Az ellenséges szerbekkel pedig, ha belső érzésükben talán nem is rokonszenveznek, de a külső érintkezésben, legalább látszólag, szépen meg egyeznek. Különben is nekik most hallgatniuk kell, nem tiltakozhatnak semmi ellen, mert miut legyőzött, meghódított népnek csak annyi jogaik vannak, amennyit a győztes szerb sereg hozzájárulásával érvényesíthetnek.

A fárasztó háborusok miatt teljesen kimerült szerbek pedig, az időközben megkötött fegyverszünet megnyugtató hatása alatt, győzedelmes babéraikon pihenve, zavartalanul élvezik az édes semmittevés gyönyöreit; sétálnak, szórakoznak Durazzó utcáin, felkeresik a külföldi üzleteket s bizonyára számos durazzói emléktárgyat visznek majd magukkal haza, ha a londoni konferencia határozata értelmében esetleg el kell hagyniok a kék Adria partjait.

HIREK.

Erzsébet Francziska főhercegnő czíme. A honvédelmi miniszter úr 1912. évi 11823/eln. számú rendelete szerint, Ő császári és apostoli királyi Felsője folyó évi szeptember hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy Erzsébet Francziska főhercegnő Ő császári és királyi Felsőjét a gróf Waldburg-Zeil-Lustenau-Hohenems György főhadnagygyal kötött házasságában is a császári és királyi Felsője czimzés illeti meg.

Értesítés. Horváth Endre, a „Helyesírás szótár” szerkesztője értesíti a jelzett mű megrendelőit, hogy a szótár az ígért időre nyomdai technikai okok miatt nem jelenhetett meg, hanem az 1913 január havában okvetlenül szállíttatni fog.

Megtámadott csendőr. Fekete Ferencz kiskunhalasi pótlóidomítóosztálybeli csendőrt december 15-én este Kiskunhalason Bondri Miklós ötödmagával megtámadta. A megtámadott csendőr támadói ellen karddal védekezve, azok közül Bondri Ferenczet fején vágva, súlyosan megsebesítette.

Ellenszegülés. Vas Lajos őrsvezető ez. őrmester, december 17-én Bozsor krassó-szörénymegyei községben Manzur Lajos ottani lakos ellenszegülővel szemben annak könnyű sérülésével végződő kardfegyvert használt.

Kérelem. Szücs János, Sáros megye Kurima községben állomásozó csendőr ez. őrmester, kéri a VI. számú csendőrkerület állományaiba tartozó Hideg Lajos csendőr ez. őrmestert, kivel október elején Budapesten a 87. sz. rendőrszobán volt elhelyezve, hogy czimét fontos okból vele közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

A könny. A könny főalkatrésze a víz. E víz azonban nébány századrész szerves alkotmányt, továbbá konyhasót, foszforsavas meszet és nátrót is tartalmaz. Ha a könnycsepp megszárad, alkatrészek maradnak, melyek nagyító alatt hosszú keresztbe helyezett vonalak hálózata mutatják. A könnyet egy mirigy választja ki, a könnymirigy. E mirigyből hat-hét rendkívül finom csatorna nyúlik ki. Ezek a csatornák azok, melyek a könnyedvet a szembe vezetik. A könny nemcsak bizonyos alkalmakkor s bizonyos körülmények között folyik. A szemnedv egész nap és egész éjjel, jóllehet alvás közben kevésbé bőven, csöndesen szívárog vékony vízrekeszeiből, s fénylőn terül el a pupilla és a szemgolyó fölületén, melynek azt a fénylő olvadékony és tiszta szint kölcsönzi, mely az egészségnek legjellemzőbb ismertetője. A könnynedv szabályos előmlését a szempillák eszközlik, melyek folyton összehúzódnak. A könnynek nemcsak azért kell szüntelenül folynia, mert a könnynedv igen hamar elpárolog, hanem azért is, mert két vékony cső, az úgynevezett könnypontok, melyek a szemnek az orr felé eső szögletében vannak, a könnyedvet elvezetik s a szem fénytelen lenne. Minden könnycsepp, miután a szempillákat elhagyta a hátsó orlyukba folyik. A könny haszna az állatokra nézve, különösen azokra, melyek a pornak ki vannak téve, mint például a madarak, igen könnyen érthető, ha meggondoljuk, hogy a szem tisztátalan és bomályos lenne, mint a rossz ablaküveg, ha a természet nem gondoskodnék nedvről, mely a szennyet lemossa. Itt ismét bámullhatjuk az ember tökéletes testi berendezését, mert azt tapasztaljuk, hogy ha valamely zavar vagy sérülés miatt a szemgolyónak több vízre van szüksége, hogy megtisztuljon, a természet bőséges könnyforráshoz nyúl. Ha tehát porszem vagy bogár kerül a szembe, a szem megéllik könnyel, mely szétfolyik, a fájdalomt csillapítja, sőt, ha a tárgy kicsiny, a levezető csatornán át el is távolítja. Ugyanez történik füst, erős fény, nagy hideg hatására. A könnyet néha erkölcsi vagy fizikai ok idézi elő. Ha a vér hirtelen tödül a fejbe, vagy idegizgalom lép föl, a könny is megjelenik. Ez utóbbi eset különösen a nőknél és gyermekeknel szokott előfordulni. Az ideges vagy vérmes férfi szintén könnyebben sír, mint a nyugodt és vérmérsékletű; ez utóbbiaknál nagy megindultság kell, hogy könnyre fakadjanak. Színészek, kik bizonyos helyzetekbe képzelik magukat, szintén sírnak. Így Rachel, a jeles francia művésznő oly szenvedelmesen sírt, hogy összes ball

gatóit sirásra fakasztotta. Duse Elconórán szintén megfigyelték, hogy annyira beleéli magát szerepeibe, hogy a sirást nem maszkirozza, hanem valóságos könny csillog meg szemén.

Czipő — suszter nélkül. A drótnélküli táviró mintájára van már suszter nélküli czipő is — tudniillik olyan czipő, a melynek sarkát, talpát kényelmesen lehet kicserélni suszter segítségével nélkül. Különleges eljárással végtelenül ellenálló és vízmentessé preparálják a felsőbőrt, a talpat meg a sarkot pedig akkor cserélik ki, a mikor épen tetszik. Sőt kicserélés közben felesleges levetni a czipőt s ilyen módon a bálteremből nyugodt lélekkel lehet hegymászásra indulni.

Ezeket a különleges czipőket Londonban máris 20,000 ember viseli és kísérleteznek vele a hadseregben is. Ha a találmány beválik akkor a czipőszükséglet felére csökken és egyúttal hanyatlanak a czipőárak is s végképen vége a szegény suszteroknak.

A világ legmagasabb városai. Az emberek alkalmazkodó képessége a különböző égbajlati viszonyokhoz szinte csodálatraméltó. Az új világban vannak olyan városok, a melyek néhány ezer méternyi magasságban fekszenek a tenger színe fölött. Huanciscu Boliviában 4100 méternyi. Potisi 4000 és Oruro 3800 méternyi magasságban fekszik. A legmagasabb város, a 13,000 lakosságú Cerro de Pasca 4350 méternyi magasságban fekszik a tenger színe fölött. Peruban sok város 1500—3500 méter magasságban és a 30,000 lakosságú Cuzi 3500 méter magasságban fekszik. A 100,000 lakosságú Santa-Fé 2645 és a 300,000 lakosságú Mexikó 2300 méternyre fekszik a tenger színe fölött. Afrikában és pedig Abessziában 3 város: Aksum 2300, Gondor 2273 és Amober 2500 méternyi magasságban fekszik. Európában Graubündenben van egy Ginf nevű község, mely 2113 méternyi magasságban fekszik.

A legtökéletesebb férj. Egy ohioi lap a világ legtökéletesebb férjét keresi és nagy díjat tűzött ki annak a nőnek részére, a ki ezt a mintaférjet be fogja mutatni. A lap szerkesztője, a ki a díjat kifizette, azt írja, hogy a díjat csak azért merete ilyen nagyra szabni, mert meg van róla győződve, hogy az egész világon ő a legtökéletesebb férj, a mit azonban felesége nem igen akart elbinni és így a pályázattal ép ezt szeretné neki bebizonyítani. J. P. Pearson asszony, egy James Pearson nevű amerikai milliomosnak a felesége azonban a díjat most magának követeli, mert szerinte, neki van a világ legtökéletesebb férje. Férjének leginkább kiemelkedő tulajdonságai a következők: önzetlen, bü, nem féltékeny, állhatatos, bátor, szíve tiszta, jókedvű, engedelkeny, okos és munkaszerető. Pearson asszony 15 év óta van férjével és ez idő alatt férje sohasem dohányszott, se nem ivott, se nem kártyázott. Nem ismeri a féltékenységet, semmitől és senkitől nem fél és valóságos mintaképe a házastársai büségnek. Mindezek alapján Pearson asszony igényt tart a díjra és ha minden úgy is van, a hogy elöadja, hát meg is érdemli.

Ingyen utasok. Az Egyesült-Államok földjének nagy méretei igen sok embert csábítanak arra, hogy ezt a széles területet keresztül-kasul bejárják. A kóborlók, angol néven a hobók túlnyomó része földhöz ragadt szegény ember a ki gyalogszerrel vándorol. A kóborló azonban ha csak szerét teheti, kiveszi a részét a vasúti utazásból is, és mivel jegyét megfizetni nem tudja, a legleleményesebb módon segít magán. Volt már eset arra, hogy a hobó a vasúti kerekek között fekvő rugók közé deszkát dugott és azon ülve robogott tovább. Más alka-

lommal az összekapcsolt személykocsik közötti részen lapult meg erősen, kényelmetlen helyzetben. Az az eset, hogy az ingyenes utazó a vasúti teherkocsi tetején lapul meg, a mindennapi történetek sorába tartozik. A vasutak tehetetlenek ezekkel az ingyenes utazókkal szemben, de különben is szemet hunynak rajta, mert a hobó rendesen becsületes ember, a ki, ha fizetni nem tud, de kár sem okoz, sőt adott esetekben szívesen segít a vasúti alkalmazottaknak. Ezek az utóbbi utasok, a kik a viteldíjat szolgálattal rójják le, különlegessége az Egyesült-Államoknak, mert más helyütt ritka eset, hogy valaki ilyen módon akarjon utazni.

Cselédbajok Amerikában. Az amerikai cselédbajokról már több ízben jött hír, de mindent felülmulnak a most nyilvánosságra került hivatalos jelentés adatai. A jelentést, mint Newyorkból jelentik, Robinson newyorki iparfelügyelő terjesztette Gaynor polgármester elé s ezzel kezdődik: Kerestetik százezer cseléd havi száz márká bérrel. Mindent megtesznek a cselédszerzés dolgában, de még azt sem tudják elérni, hogy a legszerényebb igényű newyorki háziasszonyok kérésének eleget tegyenek. A középosztályhoz tartozó valamennyi urinő kénytelen ma a saját kezével elvégezni a házimunkát, mert még heti hét-nyolc dollár fizetésért sem kap cselédet. Hogy az amerikai leányok zöme miért menekül, mint ők mondják, a konyha börtönéből a gyári műhelyekbe, arról Robinson ezt írja: A cseléd nem tarthat udvarlót s a hol megtűrik, ott is ferde szemmel néznek a derék ifjura. A cseléd munkájának soha sem szakad vége s mince szabad ideje. A gyári műhelyekben a leányok munkaközben összeülhetnek és énekelhetnek. Ezek aztán a házimunkát megvetik és lealacsonyítónak tartják. Az a leány, a ki gyárban vagy egyébütt dolgozik, az lady; a háznál csak egy lady van, a háziasszony, a többi cseléd. Robinson jelentése végén kijelenti, hogy a cselédmizériát csak abban az esetben lehet enyhíteni, ha a háziasszony a cselédjét csak néhány órára szerződötteti és aztán szabadon ereszti. Hogy vajjon ebbe belemennek-e a ladyk, az igen fogas kérdés. Alig hisszük.

Vörös macskák. Az angol Nemzeti Macska Egylet a napokban nyitotta meg ez évi macska-kiállítását a londoni kristálypalotában. A kiállítás szenzációja, a mennyiben benne néhány vörös színű macska is szerepel, szakértők szerint a világ leggyönyörűbb állatai. Gazdájuk H. Cook kisasszony, a ki megtagad minden felvilágosítást arról, hogy ezek a macska-drágaságok minő keresztezésből származtak. Annyi bizonyos, hogy a kiállítás minden látogatója el van ragadtatva a vörös macskáktól, a melyek mellett az orosz fajú kék macskák, a milliomos hölgyek eddigi kedvenczei — elbűnhatnak. A jury elnöke, Louis Wain kijelentette, hogy soha életében ezeknél remekebb macskákat nem látott. Színük tűzvörös és sötétvörös keverve, minden másszínű sáv vagy folt nélkül, a farkuk szintén vörös, bosszú és bozontos, a szemük mintha izzó fényt lövelne szét. Az első díjat fogják megnyerni a barna szíamű és két orosz angora-cziczák előtt. Hogy kinek a birtokába kerülnek, ezt nem tudni még, mert az angol főúri hölgyek örült módon versengenek értük.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad. Levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjünk ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

S. csendőr. 1. Nem viselhet egyenruhát. 2. Igen. A bélyegeket lapunk javára bevételsztük.

Nagymaros. Ha leszerel, nem vihet magával semmit.

1000. Nézetünk szerint nem kötelezhető.

N. É. Miután a testületet nem hagyhatja el, kérdése nem időszerű.

Rózsa. 1. Igen. 2. Nem tudjuk még. 3. Nem.

G. J. Budapest, VII. ker., István-ut 67.

S. L. Nézetünk szerint igen. Az eset elbírálása azonban a bíróság felfogásától függ.

Tudnivagyó. Nagykoru, így szülői beleegyezésre nincs szükség.

Duna hajós. 1. A darabszámtól függ. 2. Beszámít. 3. Nézze meg a zsebkönyvet. 4. és 5. Katonai titok.

Kisluna. Olvassa el az 1907. évi 2., 19. és 49., az 1908. évi 31., az 1909. évi 2. és 48. számú lapunknak hasontárgyu üzeneteit.

Szolnoki csendőr. A vonatcsapatnál nincs ilyen rendfokozatu egység.

Tiszaparti. A vezénylést elrendelő belügyminiszteri rendelet intézkedik.

Vasúti. Postaszabályok gyűjteménye 3. rész, 502. oldal, d) pont; továbbá 6. pont, a) és b) alpontok.

S. J. 1886. Olvassa el az 1908. évi 23. és 29. számú lapunknak hasontárgyu üzeneteit.

Cs. L. csendőr. Kérheti, de hogy felveszik-e, nem tudjuk.

Kölcsár. Elvállalt szolgálati kötelezettsége előtt nem léphet ki.

L. őrmester. Kérdéses rendelet csak az utcai előrusításra vonatkozik.

Havasi csendőr. Csak polgári perrel lehet segíteni.

Liptói csendőr. Nem veheti meg.

Gy. J. A m. kir. belügyminiszter ur intézkedni fog.

63. A családi pótlék illetékes.

Mosó. Kérdéses §-ban nincs csak polgári rendjelekről szól A hivatalvesztésre ítélt egyén elveszíti a katonaságnál szerzett rendfokozatát, valamint a katonai rendjeleit is!

1884. 1. Csak a legközelebbi hetekben lesz időszerű. 2. Nem köteles fizetni, mert nem „magánügyben”, hanem „egészségi tekintetből” van szabadságon.

Barna. 1. Nem járhatunk utána. 2. Miután alkalmasint csak az idén lett őrmester, nincs előjegyezve.

31. Illetékesnek látszik.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Előléptettek:

1912 deczember hó 1-ével:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Nagy József, Miklós János és Beke Sándor őrsvezető cz. őrmesterek, *őrmesterekké*;

Czinder János, Marosi Mihály, Pálfalvi Péter, Góz István, Szikler Ferencz, Szabó Antal, Szabolcsi Mihály és Jaksa István csendőr cz. *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel elláttattott:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Mihály Mihály csendőr, 1912 deczember 8-án;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Jaksa István őrsvezető cz. őrmester, 1912 november 21-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Szabó Sándor I. csendőr cz. őrmester, 3 drb., Nagy Kálmán csendőr 2 drb.; továbbá

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Karsai András őrsvezető cz. őrmester és Polgár József csendőr 5—5 drb., Máttyás Albert csendőr cz. őrmester és Magó Pál csendőr 3—3 drb., Anik János járőr-mester és Boda Miklós őrsvezető cz. őrmester 2—2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötetés mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetéti után, melynél a betéte az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Szociálly kölcsönöket folyósítunk kezeség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Voszunk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Házasságra léptek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Deák Mihály őrvezető cz. őrmester, Bercsán Ilonával, 1912 november 24-én, Krassóborostyánban.

Tóth Béla csendőr cz. őrmester, Tóth Irén Máriával, 1912 december 5-én, Törökszákoson.

Kiss János II. csendőr, Stein Erzsébettel, 1912 nov. 10-én, Nagygájon.

Kapás Mátyás csendőr cz. őrmester, Szegedi Katalinnal, 1912 november 25-én, Felvinczen.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Dobos Illés őrvezető cz. őrmester, Juhász Rozáliával, 1912 november 19-én, Fényeslitkén.

Dobor Pál csendőr cz. őrmester, Kupecz Mária Katalinnal, 1912 november 12-én, Nagytapolcsányban.

PÁLYÁZATOK.

Egy őrnöki állás a nyitrai kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 640 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Tót nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. 3 havi próbaszolgálat. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a nyitrai kir. törvényszék elnökéhez 1913. évi január hó 14-ig.

Egy őrnöki állás a gyulafahérvári kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a gyulafahérvári kir. törvényszék elnökéhez 1913. évi január hó 12-ig.

Egy pénzügyi irodatiszti állás a zombori m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 640 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a zombori m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1913. évi január hó 30-ig.

Egy szolgai állás a budapesti kir. magy. tudományegyetem II. sz. anatómiai intézeténél. Fizetés 700 korona. 5 évenként 100 koronával 300 koronáig emelkedhető személyi pótlék. Lakpénz 400 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kinevezendő köteles a boncolásoknál segédkezni. A kinevezés ideiglenes minőségben történik. Véglegesítés az alkalmasság beigazolása esetén. Kérvények a budapesti kir. magy. tudományegyetem Rector Magnificusához 1913. évi január hó 24-ig.

Egy őrnöki állás a budapesti kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 800 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a budapesti kir. törvényszék elnökéhez (Budapest V. kerület, Alkotmány-utca 14. szám I. em. 6. ajtó) 1913. évi január hó 12-ig.

Egy főfegyőri állás a budapesti kir. orsz. gyűjtőfogháznál. Fizetés 1000 korona. Lakpénz 400 korona, esetleg megfelelő természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona. Napi 84 dkgrm. kenyérfeladás. Magyar nyelv szóban és írásban. Börtönügyi szolgálat igazolása. A m. kir. igazságügyminiszteriumhoz ezimzendő kérvények a budapesti kir. orsz. gyűjtőfogház igazgatóságához 1913. évi január hó 10-ig.

A m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségénél:

- 1 II. oszt. hivatali szolgái,
- 1 II. oszt. állomásmálházi,
- 1 vonatfékezői,
- 2 II. oszt. váltókezelői,
- 3 II. oszt. pályafőri,
- 1 II. oszt. nyomdászsegédi állás.

Fizetés 800 korona, a pályafőri állásnál 600 korona. Valamennyi állásnál 150—300 korona lakbér és természetbeni egyenruházat, a vonatfékezői állással ezenkívül kilométer- és utazási órapénz jár.

Mindezen állások a végleges kinevezés elnyeréséig 2 korona napibérrel javadalmazva.

Feltételek: Magyar nyelv szóban és írásban. Horvát-Szlavonországok területén e mellett a horvát nyelv szóban. Hat havi próbaszolgálat.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő készített papírossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó.**

Hús koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

1913. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek, azokat minden rendelőknek ingyen küldjük meg, a rendelések sorrendjében.

A «Csendőrségi Rendeleti Közlöny» egyes számainak gyűjtésére szolgáló fedéltáblát szíves figyelmébe ajánljuk. — Ára 50 fillér.

Finom minőségű téli keztük, hósapkák, nemkülönben mindenféle felszerelési cikkek raktárunkon készletben vannak, azokból kívánatra választás céljából szívesen küldünk. Bármilyen cikket a legnagyobb készséggel beszerzünk és megküldjük.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.